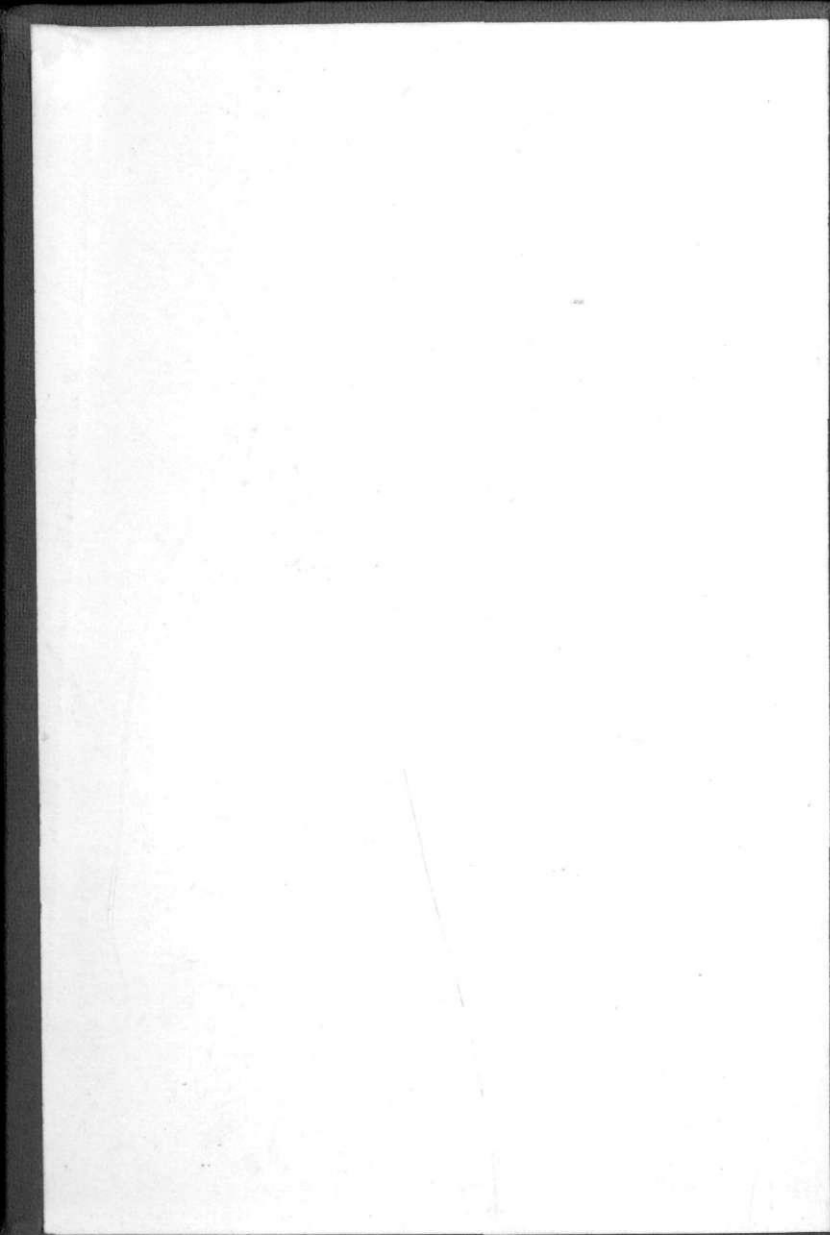


~~1977~~
48650

1.

LEVSTIK
ZBRANI
SPISI



23.50

I.

Levstikovi zbrani spisi.

Urédil

Frančišek Levec.

—♦—

I. zvezek

POEZIJE I.

Vsebina: Pésni — Ode in elegije — Sonétje — Románce,
baláde in legénde — Tolmač — Kazalo.



Ljubljana

Ig. pl. Kleinmayr & Fed. Bamberg

1891.

48650



Prejeto od urada
za upravljanje imovine
upornikov

Inv. št. 030018776

I.

U v o d.



Ko vesna se pričenjala živjenja
I tajala meglà izprèd očij,
Od divnega srcé mi hrepenjenja
Gorelo po vse dni je i nočí;
Ko videl travo polno sem rosice
Ter pesni čul iz loga i z gorice:
Sladák nemir je srce mi objel.
Cvetlice ob studencih pomladánje
Vrstil sem v kite in je metal vánje,
Nesrečno srečen, žalostno vesel.

Dvigaval hrepenèč sem k zvezdam roci,
Priklicati je želel od nebá;
Izgubljal se pò gaji sem i loci,
Raván prehajal čistega poljá:
Bogastva tam neznanega iskaje
V továřiše imèl samotne kraje.
Kedàr sem truden spet iskal domú,
Kder koča stala mojemu je ôči,
Očij zapiral né mi sen po nôči,
V željnó srcé mi vlival né mirú.

Iz nova svet je vesna ogrevala,
 Hitelo tisoč listov iz zemljé;
 Nebeska luč prijetno je sijala,
 Ter v meni se smijalo je srcé:
 A to veselje mi oblak odžene,
 Ki *močil skôraj* lehe je zelene.
 Cvetlica, ktera je cvelà popréj,
 Rosàm je hladnim nedrije zakrila;
 Domóv se je bečelica vrnila,
 Utíhnili so pevci drevnih vėj.

A solnce naglo spet oblak predere,
 Z vodeno lučjo sije na zemljó,
 Na nebu mavro sedmosojno zbere,
 Raz gôro jo razpenja na goró.
 I zdajci se mi duša v prsih vname,
 Podoba ta me vso močjo *objame*,
 Da srce mi po njej zahrepeni.
 Kot da bi mi peruti bíle dane,
 Po sledu hitel sem stezice znane
 Za mavro, ki mi dljè i dljè beži.

A evo! Pólje krasno se razgrne,
 Veselih sádov polno i dreves;
 Oglèd njegov mi z radostjo povrne
 Solzé, ki prej so lile iz očes.
 Od vseh straníj so strune divno pele,
 Povsod vodé studene v dól šumele,
 Igraje šepetal njih val bežèč.

Pripognem se, i vrelec hlad mi daje,
Oblak nad máno zadnji se raztaje,
Objame prsi pôkoj tolažèč.

A čuj! Duhá mogočega peruti
Ogrozno zašumé, spodé ves mir,
Da srce se mi v ozkih mrežah čuti,
Ki plete mu brezùp je i prepír.
«Od kod je sem prinesla te slepota?
Brez ogrinjala tukaj se krasota
Kazáti le nesmrtnim dá očem!
Zadosti v srci tvojem né kreposti,
V očéh ti ne gori dovòlj svetlosti:
V nemoti večnej vrni se k ljudem!»

Tako mi reče, pred menój izgine,
Ki stal sem, kakor bi me grom zadel;
Poljé zbeži, veselo petje mine,
Ujetega me temni gozd imel!
Oko zaman po stázi se ozira,
Zaman pogled v nebó se k mavri vpira —
Sledú né drazega užé od njé.
Ogrinja s krilom črnim se višava,
Ker solnce proti sinjim goram plava,
Od daleč mrak prijemlje se zemljé.

Otetbe si, pokoja si iskati,
Ta kraj ostaviti sem želel plah;
A noga trudna brani se bežati,
Če v dir podi jo tudi smrtni strah!

Ko izgubljen trepétal sem v goščavi,
 Mladeniča obraz me tih pozdravi,
 Prijazno róko desno mi podá.
 Odpotim ž njim se na stezó gotovo:
 Zapró se brezna pred nogó njegovo,
 Prižgó se zvezde jasnega nebá.

Molcé sva skoraj temni pot končala,
 Dosegla krilo vže domačih njiv;
 Vasica v snù tihotna je ležala;
 Ponočni hlad je dihal ljubezniv.
 Zdaj hrib i les za náma se razsije,
 Ker lune se obráz nad njim odkrije,
 Ujasni vrte i vrhé goric.
 Mladenič strune si iz plašča vzáme,
 Ozre s prijaznim se nasmehom náme,
 I reče iz nebesko-mirnih lic:

«Spoznane so goreče želje tvoje;
 Zaman ti sukal v prsih né plamén!
 Česár si želel, ná iz roke moje!
 Ko tajal bode srce žar ognjén,
 Poprimi strune, vlivaj pesni vánje:
 Veselje i bridkost i svoje sánje,
 Ter kar prinese premenljivi čas!
 Oné ti bodo solz oči sušile,
 Oné v ljubezni tvojej se glasile,
 Vedrile pri kozarci ti obraz!»

I ko se roka moja strun dotakne,
 Po žilah moč neznana mi vzigrá,
 V prikazni rajske se mi duh zamakne,
 V nebeskej slasti srce trepetá!
 Mladencu se rodita perutnici,
 Plamén obsije mu telo i lici:
 On ízpred mene vsplava nad zemljó.
 Podoba gine mi v višave jasne,
 Ter manjša, vedno manjša, vsa ugasne —
 Goreči pot zapira se za njó.

Kedàr sem držal strune zlatozorne,
 Takój je izkušaje poprijel;
 A bil v njih rabo róke sem okorne;
 Da bi zapele, nésem jih razvnel!
 Zató mi srce vender ne upade,
 I z večjim trdom vadam prste mlade,
 Od mraka v mrak za njimi presedim.
 O ptíčjem petji némam vže ušesa,
 O travniku cvetočem ne očesa:
 Le v strune diham, da je obudim!



II.

P é s n i.



Pévskej bôginji.

Bôginja preljubezniva,
Ki budiš plamén duhá,
Da se v glasno pesen zliva
Misel skrita iz srcá!

Tebi svet dolžán je slavo,
Tebi venci zelené;
Ž njimi so od nekdej glávo
Ovijali ti možjé.

Pevci so te spoštovali,
Ovne tolste na oltár
Nékedaj ti pokladali,
Zažigáli tebi v dár.

Kaj bi li od mene vzela?
Mire némam ni zlatá;
Roka moja dá vesela,
Rada, kar ti more, dá.

Če utegne ti vgoditi,
Kar od tebe v dar imam,
To ti hočem pokloniti,
To ti zopet v dar podam.

Srce si mi obudila,
Dala si mi pesnij slást,
Svet mi ž njimi osladila:
Naj pojó na tvojo část!



Pés nim.

Zdaj so duri vam odprte,
Ptičke moje, izletite;
Prepeváj se glasite,
V loge, polje, v rodne vrte!

Slišal bode prepevanje
Šôjec, vrabec i siniček,
Vdòd i z vranom sam kraljiček —
Vtegne vneti ropotanje:

«Tujci nam so v ptičjem dvoru
Glasì takih pesnij pustih;
Né začuti v vaših ustih
Zvokov ljubih temu zboru!»

A tedaj odgovorite:
Mi smo Levstika poeta,
Samovoljnega očeta,
I zatôrej potrpite!



Pésni i pésnik.

Pésni.

Bil zleteti nam si velel;
Mi smo bile izletele,
Dvignile se, v slast zapele,
Kar si rekel, kar si želel.

Zbral oblak je vihre svoje,
Strele so nas razbijale,
I v trepetu pribežale,
K tebi spet smo hčeri tvoje.

Pésnik.

V tihem srci sem vas hranil,
V prsih nosil mnoga léta
In umikal luči sveta;
Vse nesreče sem vas branil.

Kádar v skalah orel vzrase,
Mati z gnezda ga izvabi;
Krme brati mu pozabi,
Da perot ga svoja pase.

Bog i sreča tudi z vami!
Izletite i zapojte;
Strel grajočih se ne bojte,
Naj vas hvale dim ne mami!

Ne boji se zrelo klasje
Slane, žitom neprijazne;
Kder so bíli, zrna prazne,
Ne dodá ga hvaloglasje!



Neskrbni pévec.

Belíte vi si glave,
Nebeske zvezde štejte;
Trudíte se na polji
V poletnem znoji vročem;
Plovíte v zemlje tuje
Po morji vihrovitem;
Vojskujte se nesíti
Za ozko ped dežele:
Né meni to na misli,
Nikoli mi ne bode.

Čemú bi glavo belil,
Nebeske zvezde brojil?
Le jedna sveti meni,
Le jedna zvezda mila
Na nebu vsem razpetem:
Devica moja draga.

Čemú orál bi pólje,
Ledino trdo kopal?
Zasajam rajši trsje
I téščim sladko vince,
Ki srce mi razgreva
I v njem obuja pesni.

Kaj meni je do morja
I kaj do zemelj tujih?
Dokler mi tu ugaja,
Ne vprašam radoveden,
Kakôvo je po svétu,
Po suhem i po mokrem.

Pokaj bi se vojskôval?
Neúčna mi desnica
Nikdar ne bode znala
Sukáti mečev bistríh,
Metáti kôpij bojnih,
Krotiti kónj rezgatnih,
V orožji osedlaníh.
Prepeval bodem rajši,
Prepeval, pil i ljubil,
Ter živel, kakor ptica
Pod nebom letajoča,
Radosten, kakor riba
Po vodi plavajoča.

Séčna meseca 1850.



Jedíno svoje.

«Pesni sem izkušal peti;
Kaj li pôčnem zdaj na sveti?
Še nijedna né plačila
Ni čestí mi obrodila!»

«Z delom praznim sem se vpiral;
Kdo bi strune spet ubiral?
Pesen te ne obogati,
Ž njo le dragi dan se trati!»

To sem izgovoril jezen,
Spustil petje i ljubezen,
Zidal kočó, hrib ogradil,
Njivo kopal, lôzo vsadil.

A ko solnca zemlja čaka,
Dež jo pere iz oblaka;
Kádar bi deževja rada,
Trda same rôse strada.

Vsa uvene zelenina;
Lôza ne podaje vina:
Stog je prazen, prazna čaša;
Šla v pustív je sreča naša!

«S tem ne morem se boriti!
Sreča z néba nehče priti;
Le izguba i zamuda
V plačo mi je vsega truda.»

«V sèmenj pojdem v trge, mesta:
Ladja bode mi in cesta
Tod i tam blagó vozila,
Trgovino tovorila.»

Šel sem — trudov mojih sadja
Čoln je poln i polna ladja;
Od zemljé slobó smo vzeli,
Sapam jadra porazpeli.

A vihar zlobív nastane:
Vse mi sape razbrzdane,
Vse mi potopé vetróve;
Mene lé — otmó valóve.

«Z morjem groza gospodari,
Kádar z neba piš udari;
Morska voda mi nemila
Nag život je oddelila.»

«Tu ni tam né bilo sreče;
Vender srce ne trepeče:
Na vso zêmljo solnce sije;
Pótij vseh meglà ne krije!»

Tromba, boben probudi se,
Vse se steka, vse vrsti se;
Pod prapôre se razvite
Čete družé bojevite.

«Up ne daje mi peroti;
Strah izgube me ne moti —
Zdaj me vabi čast mej svoje;
V roko meč i naglo v boje!»

Bitve smo krvave bili,
Tekali i v beg podili,
V tujih dvorih prebivali,
V mrazu pod šatori spali.

Mnozím bratom nizke glave
Venec je oklenil slave;
Zopet drugih brez števila
V pôkoj smrt je položila.

«Bratje dragi, počivajte,
Mir po delu uživajte!
V hramu zêmlje ste zelene
Mnogo srečnejši od mene.»

«Tukaj zdaj ujet robujem,
V mrežno okence vzdihujem,
Da svobode zarja mila
Spet bi se mi povrnila.»

«Česar želel, kar sem ljubil,
Kar imel sem, vse izgubil;
Up, svoboda sta zbežala —
Pesen le mi je ostala!»

«Ž njó si dni, noči oslajam,
Ž njó vročino želj ohlajam;
V njej nesrečo razodevam,
Svoje sólze v njej prepevam.»

«Vidim, kar nam up obeta:
Čast, blagó, veselje svéta,
Sreča, vaba duše mlade,
V záplen zopet sreči pade.»

«A duhá, ki v meni snuje,
I srcá, ki v meni kuje,
Moč mi zémeljska ne vzame
Do pogreba tèmne jame!»



Prva pomládnja bečéla.

Pozdravljena bodi, sladka bečela!
Pomlád najprva oznanjaš mi ti;
Dviguje se v prsih mi duša vesela,
Vesele te gledajo moje oči!

A védi, védi, viharno še brije
 Po travnicih, njivah pogubni sečán;
 Na brda prijetno solnce ne sije,
 Za hribom se hrib dviguje snežán.

«Prekôpnel je sneg i v strme pečine
 Gorkote pomladne upira se žar;
 Studenček táli se kroži v ravnine,
 Vijolic mej travo išče vrtar.»

Še bodeta sever i burja bučala,
 Vijolice glavo obéšale spet;
 Ti s pólja se žalostna bodeš vračála,
 Če v sneg ne omahneš, padeš na led.

«Pogledaj vedré nad sábo višave,
 S katere nebesko zláto okó
 Ozira v goré se i ravne širjave,
 V drevesno ozira se brstje mladó.»

Poslušaj, bečelica, bridke resnice,
 Ker sreče tebi od srca želim:
 Doklèr so v progah sneženih gorice,
 O tvojem životu se vedno bojim.

«Ko prvo cvetlico razgane toplina,
 Pod grmom najdem presladki jej sled,
 Da prva bi moja rojila družina,
 Pomladnji jaz prva okusila cvet.»

To reče, prozôrno perút raztezaje,
Ter čila zbrenči v prekopno poljé;
Mladenič, bečelo z očmi izpremljaje,
Govoril za njô besede je té:

«Bečelica ljuba, ti hčerka pomladi!
Mej cvetjem rojena, mej cvetjem živiš;
Sladkosti nabiraš v voščenem si gradi,
Ko vesna te zôve, iz ula hitiš.

Perutij naj tvojih ognó se mrazóve,
Da náliv pogube ti ne bi grozil;
Zibali naj bodo te krotki vetróve,
I mlaj se za mlajem ti sládek rodil!»

Séčna meseca 1850.



Pomládni izprehòd.

Za máno ostani zidovje!
Iz mesta radósten bežim;
Čez travnik, poljé in grmovje
Od holma do holma hitim.

Sijati je vesna začela,
Gorkoti umiče se mraz;
Vsa zemlja je zopet vesela,
Vesel je človeški obraz.

Studenec i reka se taje,
Ter pokati popje hiti;
Razhaja v prekopne se kraje
Družina veselih ljudij.

V najkrasnejšej dobi nam leta,
Če človek je star ali mlad,
Veselja up največ obeta,
Obeta še cvetje i sad.

O kar je života po sveti,
I kar je po zemlji stvarij,
Ko solnce začenja spet greti,
Vse giblje se, vse veseli.

I meni srce se dviguje,
Skrbí so za góro zašlè;
Iz misli se misel mi snuje,
Iz radosti radost cvetè!

Veselje mi daje peruti,
Kot ptiču, ki ječe je prost,
Da zemlje mi noga ne čuti;
Napaja me up i mladost!



Spomladi.

Diše sapica gorkeje,
Zbežal mraz je čez goré;
Ptičev kita črna speje
Spet iz tuje deželé.

Vejica je spet zelena,
Jasen spet je strop nebá,
K nam pomlád je zaželena
Zopet rádosna prišla.

«Spet je tukaj!» oznanjuje
Brez očesa mi srce;
Moč mi v prsih nova snuje,
Duh peroti spet razpne.

Tukaj si, a poslovila
Hitro, vem, od nas se boš,
Slana bode cvet morila,
Travnik bode stal brez rož.

Ti si, kakor naši upi,
Ki se noč i dan rodé;
Jedva srce jeden kupi,
Drug ostavi nam srcé.

I tako se nam vrstijo,
Dokler v žilah bije kri;
Ko zvonovi zazvonijo,
Up na grobi ostrmi.



Pred mlinom.

Voda kolesa z ropotom vrti;
Mlínarska hčerka pri jezu stoji,
Mlínarska hčerka takó govori:

Hladna si, čista si, bistra vodica!
Teci i skači, da bodeš mi lica,
Bodeš oči mi svetló izpirála:
Naj bi se zdela jaz drazemu zála!

Goniš tečaje i stope, vodica!
Grmi šumeča, da moja pšenica
Hitro na beli se kamen bí mlela,
Móka sneženim pritokom letela:
Ljubcu v kolač bi medeni jo dela!

Zemljo po leti oživljaš, vodica!
Blizu pri tebi je moja gredica;
Rada bi vánjo ti pot nakopala,
Da bi jo v solnci hladú napajála,
Da bi mi kitica vzrastla vesela:
Jaz na klobuk bi jo njemu pripela!



Razglášena tájnost.

Devica ljuba ti mojá!

Povej mi zdaj, kakó je to,
Kedár se srečava midvá,
Z očesom se lovi oko?

Jaz ptiček sem povpraševal,
Obhodil hrib i zêlen log;
A nésem vedel, nésem znal,
Kaj pele so ljudem okrog.

Jaz bil sem tam, kder ribice
Po vodi bistro plavajo,
I kder mladá se deklice
Zvečer po leti kopajo.

Ničesar ni od rib ne zvém,
Kar v hladnej vodi jih živi;
Njih rod je bil i bode ném,
Govoril né, ne govori.

I šetal sem se po vrtéh
Ob grêdah pisanih cvetóv;
Držali so se vsi na sméh,
Molčé vrnili me domóv.

Prišel sem s trga zdaj vesel;
Kar slišal sem, nerad povem,
Do zdaj, ne vem, če sem verjel,
Ne vem, če zdaj verjeti smem.

Tam govoré žené, možjé,
Da vže se davno ljubiva,
Da to oči na dan dadé,
Kedàr se koli vidiva.

I kar je znano tam povsod,
Devica ljuba ti mojá!
Kar verjemó ljudje drugod,
Verjela bi li i midvá?

«I če li res drugače ni,
Če res po sveti govoré,
Čemú slepila bi ljudi,
Ki oslepit' se ne dadé?»

«A da motila um bi svoj,
Nikdár ne zmótiva srcá;
Zatôrej, ljubček dragi moj,
Le verjemiva še midvá!»



Spéča déklica.

Prijetno ogrévalo solnce je spet,
 Če tudi po vejah jesen rumenela
 I kmetič od poljskega truda bil vnet,
 Ker zadnja je žetva na njivi zorela;
 Jaz puško na ramo sem s torbico vzel,
 Ko jutranja rôsa je bila skopnela,
 Ter hitel od lésa do lésa vesel.

Ko pridem na loge sosednje vasi,
 Kder gosto je drevje v ločici šumelo,
 Prelepa mi deklica v travici spi;
 Košarico íma i grôzdijče zrelo. —
 Da grôzdje sladkó je, kedó bi tajil?
 A nje da bi lice se ljubiti smelo,
 Na mislih ni grôzd bi ni med mi ne bil!

I vétriček z vlasci se nje zaigrá,
 Kodrávo jej črni vijó se o vrati;
 Poljub za poljubom v obrazek jej dá,
 V uhó jej razkôšen začnè šepetati!
 O da bi po svojega željah srcá
 Jaz mogel neviden, kot sapa, letati,
 Ki gladi i ziblje valove morjá!

Povsod bi izpremljal jo, ljubil samó;
 Perútnica moja bi v mrazi jo grela,
 Mahala jej z líca vročino hudó,

Po noči bi deklico spečo odela,
Budila za jutra iz lèhkih jo sánj,
Kot grlica, kádar s preljubim je sela,
Budeča ga, maha s perútnico vánj.



Cvetíce.

Ko bi jaz cvetice znal,
Ki po travnicih cvetêjo,
Tiste bi potrgal vse,
Ki trdó srcé užgêjo.

Delal pitje bi iz njih,
Ljubici bi dal ga piti,
I začaral bi takó:
Mórala bi me ljubiti.

Gledala bi za menój,
Mene zmerom bi želela,
Ne želela bi zamán,
V rókah bi me koj imela.

Kak' bi stregel jej vesel,
Vse jej znesel v njeno krilo,
Kar hotelo nje srcé,
Kar bi nje okó ljubilo.

A ker cvetija ne znam,
Sama pa ne mara záme,
Ne vem, kaj še bo z menój,
Ako sama se ne vname!



Náglo kesánje.

Naj hodim tod, naj bodem tam,
Obraz je tvoj pred máno;
Bežim naj ven, zaprèm se v hram,
Uteči némam tebi kam,
In to mi dela skrb neznano!

Ker milosti nič tvoje ni,
Odruj me proč od sebe!
Na polji cvetek več diši,
Dežela déklic več goji,
A mnogo lepših mimo tebe.

Naj bodo lepše ali ne,
Kaj meni to pomaga!
Ne gane srca mi deklè,
Če sam ne vem, kakó cvetè,
Od kar sem videl tebe, draga!

Pozabi, deklica, takó,j,
 Kar v naglosti sem rekel!
 Saj up jedini ti si moj,
 Naj bodem jaz jedini tvoj,
 Če morda tudi sem te spekel!



Duša draga, tu ostani!

Od svíta že vidi se gôra,
 Prepevati čujem že ptico,
 Nad náma zbudjena je zôra,
 Jaz grem, da bom žela pšenico.

«Duša draga, tu ostani,
 Kaj ti je pšenice mar?
 Ptičice nebá ohrani
 Vender božji gospodar,
 Ki ne žanjejo nikoli,
 Dnès za jutri ne skrbé,
 V brstji skačejo okoli,
 I po sencah se hladé.»

Pastírska trobenta je pela,
 Oh, klícala mati me bode,
 Svitlóst se bo dneva unela,
 Jaz grem do potoka po vode!

«Zjutraj mrzle so stezíce,
Do potoka blizu ni,
Jutro brije v mèhko lice
Dokler solnce ne gori;
Solnce pa ne bo gorelo,
Saj še zvezda trepetá,
Objemiva se veselo,
V miru potok naj šumljá!»



Ž ê l j e.

Ako bi kóčico ímel zeleno,
Z gostim bršlinom okrog opleteno:
Zemljo prekopal bi v prhko gredico,
Vánjo si z gore obrnil vodico.
Da bi pred dvorom še lipica stala,
V solnci pekočem mi pot ohlajala:
V vrtec ravnoto okrog bi zgradil,
Vánj bi si lôzo do lôze posadil.

K temu bi srce samó še želelo,
Da bi ljubečo devico imelo!
V njenem naróčaji rad bi zametal,
Česar bi svet mi slepljivi obetal:
K slavi bi nikdar ne vprašal za vrata,
Pleve mi bili vršaji bi zláta;
Indije dal rad bi slôbo zakladom,
Službam visokim, pristavam i gradom!

Kápljica čista, ki lôza jo daje,
Tekla od vsake sladkósti bi slaje,
Da bi dekletce popréj okušalo,
Meni iz svojih jo ust napijalo.
Zmeren obedek, domače kosilo,
Ktero bi v senci pod lipo se vžilo,
Bilo od carske pojedine dražje,
In od radósti bi rajske mi blažje.

Srečo imela bi v svojem početji,
V družbo ne silil bi najino tretji;
Večna, prevedna ljubezen le sama
V zarji prijaznej svetila bi nama:
Žalosti bridke bi nikdar ne znala;
Sanje vesele i smeh bi i šala
Naju presládko se združenej môči
Zdelo življenje po dnevi i nôči.

V hladnem šatoru naslanjal glavíco
V nje bi naróčaj ter gledal devíco
V beli obrazek, ubiral jej glase,
Zlate iz néba povrnil bi čase:
Njó bi prepeval i njeno krasoto,
Rane ljubezni i divno sladkoto;
Pesni jedina bi ona sodila,
Moja bi vila i bôginja bila!

Sušca meseca 1849.



Zidár.

Zida ptičica vesela,
 Gnezdo k vejici pripnè;
 Zida satovjé bečela,
 Kádar vesna se pričnè.

Kočo tudi jaz postavim,
 Da pod streho vzame dvá,
 I še trijem jo napravim,
 Ako več jih Bog ne dá.

Stan imeli bodo tukaj
 Hlapci, dékle i pastir,
 Zdelam spalnico ondukaj
 Njej i sebi v tihi mir.

Tudi trsja prédno vsadil
 V hlad poletni bi sladák,
 Z mrežo ókenca ogradil,
 Zjutraj náma v daljši mrák.

Koča bodi čisto bela,
 Les ob oknih ves zelèn,
 V věži kuhinja očrnela,
 V zémljo hramec položen.

Pôleĝ hiše hlev i staje,
 Blizu dvora stog i pòd,
 Da si v zimi pokladáje
 H krmi skratimo dohòd.

Tam golobinják ustvarim,
 Da mladiče mi vzredí,
 I takó prigospodarim
 Ž njim poročne si gostí.

Pod gredó, v dišeče cvetje
 V kraj prisòjen i gorák,
 Kder za steno je zavetje,
 Ustanòvim si ulnják.

Vánj bečele strd nosíte,
 Kádar solnce stopi v moč,
 Žúpnjak in koláč medíte
 V bôžič i velíko noč!

Bode li vse dovršeno,
 Séč ob vrti zasadím,
 Ž njo selíšče si zeleno,
 Kakor grêdo, oplotím.

Vrtec, nasajèn orehov,
 Jablan, hrušek, zlatih sliv,
 Bodi mi otročjih smehov,
 Glasnih ptičev bodi živ!

Ko postrôjim dvore svoje,
K svatom dvignem se okrog,
Da na dômu ljube moje
Tašči jo prejmó iz rok.

Ako potočí solzíco,
Ko odpravi se z menó,
Vender mi podá ročíco
Rada v hišo prelepó.

Tukaj delavna, veséla
Bodeva do konca dnij,
Kakor ptica i bečela,
Kádar vesna se rodí.



Popótnik.

Dovòlj sem, ljuba, živel z vami;
Zdaj zópet v róko grčav les!
Če ímam tórbico na rami,
Ne briši ti očij zares!
V te hribe zrèm ves dragi teden,
A dalje se mi v svet mudí;
Né móškega imena vreden,
Kdor videl tujih né ljudij.

Kdor íma v pravem konci glavo,
On vé v Jeruzalem i v Rim;
Premaga solnce, dež, težavo,
I radovoljnost hodi ž njim;
Izkuša mnogo si po sveti
Ter srečo tehta vse zemljé;
Navaja ga veselje peti,
A trdi žalost mu srcé.

Kder sever goni jadra bela
Do ledovitih mej svetá;
Kder južna sapa razgorela
Telesu dihati ne dá;
Kder vesne konec né cvetoče:
Popotnik je domá povsod;
Nikdér si ne postavi kočé,
Nikdár se mu ne vtrga pot.

Oblak nebeski ga odeva,
A v posteljo íma zemljó;
Ko zopet beli dan ogreva,
Obrača solnce mu nogó;
Po stázi suhej peš koraka,
Zibéva ga po mokrem val;
Stvarí nové mu ura vsaka
Podaje vrhu novih tal.

On ne sadí, nikdár ne seje,
Nikdár mu polje ne rodí;
Pri svojej peči se ne greje,
Za svojo mizo ne sedí:

Dobrote mnogo vender vžije;
Sadí mu, seje mu ves svét;
Od vsake lôze vino pije,
Njegóv je ves dekliški cvét.

Nemóder je, kedór pokriva
Branéčega poslopja stan!
Nikóli zemlja ne počiva,
Ni vôdi, solncu mir né dan;
I pótnik suka se brez teže,
Povsód poznan, nikdér domá;
A kdér poslédnjo uro leže,
Tam smrt mu domovanje dá.



Šaljívi mladéníč.

Deklétce prelépo, kaj hočeš mi tí?
Kaj paziš pogosto za máno?
Ti ímaš prijeten obraz in očí,
Krasôto vže davno mi znáno.

A kaj mi pomaga vse tvoje blagó?
Nikdár mi ne bodeš nevesta!
Kdor postelje néma, povéj mi, kakó
Ženíca mu bila bi zvesta?

Da nosil bi vedno s seboj te okrog,
Smijáli bi se mi po sveti;
A ti brez utrjenih nog si i rok,
Sramuješ se palico greti.

Oslíča bi kupil, da vozil bi te,
Kedó mi ga dá brez plačila?
I vrhu še tudi premisliti je,
Kakó bi voziček dobila?

Res vgaja najboljše vam ženskim le mir;
Domú se najrajše držite;
Z možíčem začnete gotôvi prepír,
Če vedno pri njem ne sedite.

A čúdno jaz ímam srcé od Bogá:
Na starem se rad ne ustavim;
Če tédničke tri sem pokojen al' dvá,
Četrtega spet se odpravim.

Nekoliko misli, ter lèhko spoznaš,
Ka vera ti v mé ne pomaga;
Zatôrej če upanje drugo imaš,
Ne góni ga zdajci od praga!



Kita cvétja.

Zakaj si meni cvetje vila,
Razdrla kito naglo spet?
Al' znal sem, da si me ljubila?
Al' znal, da smem domóv jo vzet?

Pred máno kítica ležala,
S trepétom sem jo poprijel;
Da mene je pričakovala,
Nikdár bi jaz ne bil verjel.

Zató jo dèl na prejšnje mesto,
Skriváje žalosten sem bil,
Da drug bi tvoje srce zvesto
V sladkó darilo ž njó dobil.

A naglo se ti lice vname,
Da videl sem, poznal takoj,
Nevóljna da si bila náme,
Ker slep prezrl namén sem tvoj.

Oprôsti zmoto, déva mlada!
Darí bi tvoje rad jemál,
I kakor stara je navada,
Na oknu prostor jim dajál

Pojíl bi cvét vodé hladeče,
Da solnce ga ne zamorí,
A kádar zvezda pritrepoče,
Umíkal z mrzle ga nočí.



O r e h.

Pod oknom ljubice moje
Povzdignil se oreh je mlad;
Po zimi viharje odnaša,
Po leti jej dela hlad.

Ko bití jaz tamkaj bi môgel,
Kder to preljúbo drevó,
Na úho šepêtal jej vedno
I vedno bi gledal v okó.

Po zimi, ko ivje se dela,
Ak bilo bi zunaj premráz,
Na tihem odprl bi okno
I smuknil bi v hramec tačas.



Plesálki.

Kar moja plesalka si, deklica tí,
Izrêči ne morem, kaj se mi godí!
Uglédam te jedva, užé ves gorim;
A v strahi sem vedno i vedno molčim.

I ko se spustíva v leteče vrsté,
Nemirno mi trka ter kuje srcé;
V plaméni viharnem močnejše gorim,
Povedati vender se vedno bojím.

A ko se v plesalce oziraš drugàm,
Ne vem si pogleda obrniti kàm;
Kri stopa mi v lice ter daje na dán,
Kar dolgo sem skrival popréj ti zamán.



Slast v ljubezni.

V ljubljanskem je mesti devica,
Krasotna, ko zarja z nebá,
Sijajna, ko svétla danica,
Nedolžna, ko lilija s poljá.

V ljubezni se záme je vnela,
 Jaz zánjo v ljubezni se vnél;
 Srcé mi iz prsij je vzela,
 Jaz njeno za svoje sem vzél.

Nadzémeljska slast me napaja,
 Da menim, ka v raji živim;
 O kógar ljubezen navdaja,
 Veselje neskončno je ž njim!



Pri potoci.

Oj ríbice prijazne!
 V vodíci po tolmunih
 Vesele vi živíte.
 A vi lehkó neskrbne
 V potocih se igrate,
 V globokej vodi skritih
 Vas solnčni žar ne najde
 I srca vam ne vname;
 A meni srce vnela
 Devica je prelepa,
 Da ga ne pogasé mi
 Potoci vsega svéta,
 Dežévje vsega néba
 Ni vse široko morje!



Stara navada.

Megla vstaja, rosa pada,
Pada z néba dež i sneg,
To prestara je navada,
Kar točí se božji vek.

Vígred daje belo cvetje,
Sad jesenski íma čas,
Stresa vihra, grom poletje,
Zima nosi led i mraz.

Ptiča goni slà za ptico,
Ríba k ribi hrepení,
A mladenič na devico,
Ona meče nánj očí.

Nauk modri oznanjuje:
Váruj, váruj se, mladóst!
Noč i dan te zalezuje
Greh i tvoja ž njim slabóst!

Ropotajo oča jezni,
Mati prôse i svaré;
Nič ne dene v strah ljubezni,
Dôkler srca plamené.

Kamor se ju dvoje shaja,
Rada bila bi samá;
Dvoje dolgo ne ostaja,
Skôraj trije so za dvá.

Starodavna ta navada,
Kar zaljubljen je naš ród,
Od iztoka do zapada
Bila, bode, je povsód.



Olomúc.

Olomuc prijazno mesto,
Mesto ljubo se mi zdi;
A dekliško srce zvesto
Tamkaj redko se dobí.

Olomuški grad obhaja
Reka bistra, zid krepák,
V reki bistri pa napaja
Konje svoje mlad voják.

A vojaci so nevarni —
Ne sovražnikom samó,
Ko pribobnajo vihari,
Srca déklicam jemljó.

Kdor v veselej si mladosti
 Sládke ljubice želí,
 V Olomuci ljubíc dosti
 Vsaj za kratek čas dobí.



Domotóžnost.

Slovenska zemlja, v tvojo sredo blágo,
 Na hribe tvoje srce mi želí,
 Kder pustil družbo sem tovaršev drágo;
 Kder v zemlji pokopán moj rod leží!

Tam cvetje zláte je mladósti moje;
 Tam prvič mi gorelo je srcé;
 Tam veselíl sem se vrh zemlje svoje,
 V domača tla so kápale solzé.



Pri ôknu.

Slônel sem pri oknu,
 Žalosten gledaje
 Na široko cesto.
 Po širokej cesti
 Šel je pótnik brzi.

Pótnik se je vmikal,
 Jaz sem tiho meril
 Svojo temno žalost;
 Meril sem brezupen
 Njeno srce trdo.
 Ko se vzdramim zópet,
 Ném poglede vržem
 Na predolgo cesto;
 Ali pótnik bistri
 Bil je vže izginil.

Kar je tu na zemlji,
 Mine vse i gine,
 Kakor pótnik cestni;
 A iz duše meni
 Ne izgine žalost;
 Iz očesa meni
 Ne usahne solza!



Bojéčnost.

Svetlé očesi dve imá,
 Ko luči dve, ko ognja dvá.

Če se ozrem sirota v njé,
 Trepeče v prsih mi srcé,
 Trepečeta roké obé.

Kedàr samotén kde sedim,
O njej se menim, govorim,
Da jej porečem to in tó,
Če bodem spet kedàj pred njó.

Oh, kàdar pa pred njó sem spet,
Pa kar ne upam si začet',
Izpred očij mi gine svet.

Svet gine mi izpred očij,
Srcé iz ust nazaj beží.



Lepe očí.

Lepše stvari
Na sveti ní,
Nego Zidarjeve Tone očí!



Nesréčni ljubímec.

Ti meni delaš velike skrbí;
Pa vender te moje srce želi.

Goreče želi te moje srcé,
Spremljaje za tábo vse misli hité.

Vse misli hité mi za tebó;
Nikdár več sreče blagé mi ne bó.

Ne bo mi tolažbe, ne bo mirú;
Pogrešam počitka, pogrešam hladú.

Pogrešam upa, radósti, ne vživam svetá,
Bolán sem v globôcem dnu srcá.



Vzvečer.

Tiha luna se dviguje,
Cvetke vklanajo glavé,
Mlačen veter milo duje,
Rôsne zvezdice goré,
V logi pevci vsi molčijo,
Slavec sam ne obmolčí;
Dné sinove vsi pospijo,
Le ljubezen ne zaspí,
Oh, ljubezen plamenéča
V srci mojem ne zaspí!



Prázna priséga.

V oblák temán okó strmí,
Grenké solzé v očéh bliščé;
Na roci mi glavà sloní,
Viharne misli jo težé.

Zaklél sem se, zarótil — vem,
Da ž njó ne smem več govorít',
Da vídet' je celó ne smem,
Da v srci je ne smem nosít'.

Tam smeh, tam glas, sladák, ko med!
To njen je glas, to njen je smeh!
Prišla je spet, oh tu je spet!
Ne vbrani k njej mi smrt i greh!



Ž é l j a.

Ko k mojim ustom bi enkràt
Ti usta svoja položila,
Poljuba dva al' tri podàt',
Al' vzéti dovolíla,

Naj bi cesarska krona se
Na glavi mi svetila,
Ne dèl neràd z glavé bi je
Za táko slast plačila!



Prvi pôljub.

Bedím samotén, sveča mi gorí;
Ropòt kolesni se iz mlina čuje;
V pokoji davno vás i grad leží,
Po dolgej hiši vse okrog miruje.

Prisrčna deva moja, spì sladkó,
Nebeski mir naj v prsih ti prebiva!
Zatisni, draga, blaženo okó,
Ker duša moja nad tebój počiva!

Poljúbil žensko prvič sem nocój;
Zdaj v meni z rádostjo borí se želja,
Da oster meč bi nágloj vzel rokój
I dúšek dal obílnosti veselja!



Tóni.

Kàk' te jaz ljubim,
Mislim le náte,
Vnet sem le záte,
Ljubica draga,
Sládko srcé,
Tega na sveti
Nihče ne vé!

Kar si ti moja,
Kar sem jaz tvój,
Kar te zaprto
V prsih imám:
Zêmlje i svéta,
Sebe na sveti
V sreči ne znám!



Črno okó.

Okó temný, okó svetló
Pod čelom moje ljubice,
Okó lepó, okó živó,
Ti zvezda plahe déklice!
Ko gledáš v me, srcé gubim,
Bežáti čem, in — obsteklim.

Temà se dela pred menój,
Drevó z goró okrog letí;
Ne vem, kde bistri um je moj;
Ne vem, kaj pred menój stójí;
Po žilah mi šumí vihar,
Kopní i raste lica žar.

Nemirno kuje mi srcé,
Topí je ogenj premočán;
Solzíc vrstà po lici gré,
Za vzdihom vzdih puhtí na dán!
Roké razpenjam, stiskam te,
Na prsi tvoje skrivam se.

Z menój vred ti zatrepetáš,
Iz mene ogenj v te žehtí;
Žariš, blediš, besed ne znáš,
Za vzdihom vzdih, srcé hití —
Rosí z menój ti vred okó,
Okó temná, okó svetló.



Blíža ljubega.

Goethe.

Jaz mislim v té, ko jarko solnce svéti
Mi iz morjá;
Jaz mislim v té, ko lune jasne vnéti
Potòk migljá.

Jaz vidim te, ko se na daljni poti
 Dviguje prah;
 Ko romar na brvi v mračni temoti
 Trepeče plah.

Jaz čujem te, ko slap grmeči vstaja
 I val šumí;
 Poslušat grem v tihoto mirno gaja,
 Ko vse molčí.

Pri tebi sem, še táko daleč bodi,
 Ti si z menój!
 Dan gasne; kmalu zvezde noč mi vódi.
 O prid' nocój!



Pogovor.

Predragi moj, ko ti bi umrl,
 Oh sama ne vem jaz, kam bi se déla!
 Pustila bi mater, očeta domá,
 Brezupna okrog bi po sveti hitéla.

«Čemú bi hitela po sveti okrog?
 Saj mene bi vender nikdér ne dobila;
 Na oder bi mrzel bil položen,
 Potem bi črna me zemlja zakrila.»

Ko bil na oder bi ti položen,
Jaz prédte bi si ne upala priti;
Jokála sirota na ves glas,
Srcé bi hotela mi žalost zaliti.

«A ko bi na odri ležala ti,
Jaz k tebi prišél bi gotovo;
Pritisnil bi te na svoje srcé,
Na svoje srcé i na žalost njegovo.»

«Ko bleđa, otrpla spala bi ti;
Ko ostekléla bi tvoja očesa:
Pritiskal bi usta k ustom ti jaz
V obupi molčečega slovesa.»

«Pritiskal bi usta k ustom ti jaz,
A srce, oh srce bi pokalo v meni!
Oj pokalo bi i počilo res;
Ponesli bi s tábo v grob me zeleni.»

Oj molči, molči, ljubček moj!
Nikár me tako nemilo ne žáli;
Z bridkostjo ne trgaj meni srcá,
Nikár mi s solzámi očesa ne káli!

«Če imaš, déte, očesi mokré,
Pritisni lice na moje lice;
I meni pôlje v bridkosti srcé,
I mene zalivajo solzice!»

«Midvá se ljubiva tako zvestó,
Jaz tvoj sem i tvoje srce je moje,
Pa vender ne bodeva skupaj nikdár;
Saj vidiš, da trgajo naju na dvoje!»



Ne jókaj!

Deklica, ti si jokála,
Deklica, ti jokaš brez mirú;
Ne obupaj, roža zala,
Ljubi, trpi brez strahú!

Ako zdaj tekó solzice,
Saj v neplodno zemljo ne tekó.
'Ž njih rodile se cvetlice,
'Ž njih rodil se venec sreče bó.



Ljubica, v pustív ne hòdi!

Ljubica, v pustív ne hodi,
Ne prelivaj mi solzíc,
Žalostna mi nič ne bodi,
Če srdito gleda stríc!

Ako hočeš me ljubiti,
V némar pusti vse reči,
Kar ne dá se prerodíti,
Naj se tiho pretrpí!

Ali morda si meníla,
Da v ljubezni je zgolj méd?
Oh, pelina si zabíla,
Ki opleta i njé cvét!



Nebéske prikázni.

Z néba dveh se bliskov luč užari:
To so moje ljubice očí!
A z nalívom dež potem udari:
To so moje solze mnogih dnij!

Za nalivom solnce znova sveti:
To je up, iz bridkih solz kalèč!
A vročina jame spet goreti:
To mi sumnje plámen je bolèč!



Slôba.

Ako me ne ljubiš,
Kaj je meni to?
Mnogo cvetek raste,
Lepših nego ti.

Če te vže ne ljubim,
Kaj je tebi to?
Mnogo drugih imaš,
Boljših nego jaz.

Pójdiva na dvoje,
Vsak vè svojo stran:
Zemlja je široka,
Beli svet je dolg.

Pozabíva zópet
Ognja skrivno moč,
Ko sva še boječa,
Hrepenela vkup;

Pozabíva zópet
Srečo i solzé,
Žalost i veselje
Vseh nekdanjih dnij;

Pozabíva zopet,
Kdo je tega kriv.
Sam jaz, ti li sáma,
Ali sva obá?

Bódi, kakor kóli,
Pozabíva vse;
Nič se ne kesajva,
Dôkler sva mladá!

Kádar dan mladosti
Zbegne, kakor dim;
Kádar lice gladko,
Vsahne, kakor list;

Kádar srce prazno,
Hladna bode kri:
Tákrat se kesajva,
Prej se treba né!



Izgubljena ljubézen.

Kam so tisti blagi časi,
Blagi dnevi i nočí,
Ko sem jaz še upal náte,
Mislila še náme ti!

Tudi zdaj si še pred máno
 Ure, dní i vse nočí;
 Oh, al' kaj, ko mi je znano,
 Da me tvoj obráz črtí!

Kak' sem bil neskončno srečen,
 Dopovedat' ti ne vém,
 Ko se moj pogled je s tvojim
 Strinjal za hrbtóm ljudém!

Ali zdaj, ko se prikažem
 Tvojim ljubljenim očém,
 Čutim táko bridko žalost,
 Da jej mere sam ne vém.

Žêljno sva pričakovala,
 Da odšli so vsi ljudjé,
 Usta k ustom sva devala,
 Srce gorko na srcé.

Zdaj pa, naj ti milo tožim,
 K tebi stezam naj roké:
 Tvoja usta le molčijo,
 Tvoje mrzlo je srcé.

Dosti grenkih solz pretočil,
 Mnogo sem prečul nočij;
 Pa vse to mi poplačála,
 Povrnila si mi ti.

Le solzé, ki zdaj kapljájo,
Zdaj prečúvane nočí,
Vse zastonj so, vse 'zgubljene;
Več tolažbe, upa ní!



Pri vôdi.

Goethe.

Tecíte, drage pesni moje,
Tjà v pozabívnosti morjé,
Da vas mladénič ne zapoje,
Ni déve zapojó cvetné.

O ljubici ste se glasile,
Kì šali z dušo se zvestó;
V vodó zapisane ste bile,
To odtecíte mi z vodó!



Dekliška tôžba.

Oj cvetice
Nerazvite,
Vi glavice
V listih krite!

Solncu se ne razvijajte,
 Smrti da vas v plen ne dá,
 Tiho tožbo poslušajte,
 Tožbo žalega srcá:
 Rože slast so dihaajoče,
 Dôkler se razvija cvet;
 Lice žensko je cvetoče,
 Dôkler néma dvajset let:
 Leta nam bežé,
 Rože se sušé
 Ter ne oživé,
 Préjšnje v svét!



Mrtva ljubézen.

Izkadilo se je ljubezni moje vino,
 A njó zdaj tekar najhuje pijani;
 Jaz bridkega čutim kesanja bolečino,
 Njo žgó ljubezenski ognji neznani.

Plamén goreči zopet v srce si kličem,
 Plamén se mi v srce ne povrne;
 Zagrebel mi sanje čas je k mrličem,
 Ne vzdigne jih solza trepalnice črne.



Slávec.

Mej cvetjem bezgovim pod oknom
Za rana mi slavec je pel,
I ko sem ga poslušal,
Solziti sem začel.

Rosilo mi je od očesa,
Prosunil mi pevec srcé,
Takó premilo je tožil,
Ko v prsih bi nosil gorjé.

Kakó bi ti še le tožil,
Kakó bi ti še le pel,
Da moje bridko srce
Bi v svoje prsi vzel.

Imel sem dom na zemlji,
Zdaj revež zánj ne vem;
Ljubila me je devica,
Več misliti nánjo ne smem!

Imel sem upanje zlato,
I srca poštenih ljudij,
Imel sem prsi pokojne:
Zdaj vsega tega več ní!



Tiha žalost.

Nebó svetló, okó mokró;
Oblaka ni, meglíce ni:
Meglé solzé so iz očíj,
Oblák težák je srca dnó.

Ak silni glas bi gromu vzel,
Da razodel bi vsem ljudem,
Kar sam trpim, sam záse vem,
Nihčè, níkdár bi ne verjel.

Zató molčím, mračán, potrt,
Gorjé mi žrè tesnó srcé,
Zakaj je žrè, nihčè ne zvé,
Molčím, želim, naj pride smrt.



Hitra žalost.

Obsula je hitra me žalost,
Pa sam ne vem, kedáj;
Skoràj da bi se zjokal,
Pa sam ne vem, zakáj.

Mladostnemu srcu se sanja
O sreči veselih dnij;
Prišli so dnevi i leta,
Oh, sreče le vender še ni.

Odpadajo rožam listi,
Na vejah ostaja trn;
Za srpom je njiva gola,
Brez cveta i snopa i zrn.

Ljubezen je sreča na zemlji,
Takó nas učíjo ljudjé;
A meni je vrgla ljubezen
Iz raja nedolžno srcé.

Zastonj sem se dolgo je branil,
Željé pregoreče sem trl;
V nastave mi njene zamótan
Cvet mladega srca je vmrl.

Zdaj časi, ko tih i zamišljen,
Otožen, samotен sem kdé,
Viharji pa v meni divjajo,
I dež skoz očesi mi gré.



Otvi.

Dve ótvi sta prileteli
V jezéro pod skalni grad;
Tam plavata družno po vodi,
Veslata v kristalni hlad.

Premišljam iz okna dve ótvi,
A v meni utriplje srcé,
Zamakneno v dneve nekdanje
Na lice usiplje solzé.



V gôzdu.

Po lesu listje trepetá,
Drevesa ziblje groza tiha;
Po vejah mračni duh šeptá,
Pod njimi hladen pôkoj diha.

Za góro pada solnce vžé,
Stojé po gori še drevesa;
Po vejah ptíči vsi molcé,
A veje lahki šum potresa.

Tvoj duh gibljivo je drevó,
Ki v tebi níkdar ne počiva;
Ko ugasí ti sèn okó,
Šepèt v srcé ti sánj izliva.



Zlata dôba.

Doba zlata blagih dníj,
Ko je zora še svetila,
Prva déva me ljubila,
Oh níkdér, níkdér te ní!

Vprašal zvézde sem svetlé:
Kde so sreče prvi časi?
Zvezda níkdar se ne glási,
Z néba gleda le molčé.

Vprašal sem, ko zor rodíl
Za gorámi beli dan je,
Luči vprašal poludánje
I mrakú, ko je rosíl.

Dôba ónih svetih dníj,
Ko mi zora je svetila,
Prva déva me ljubila,
Oh níkdér, níkdér te ní!



Na Pivki.

I.

Pivko je široko
Mêgla pokrivala,
Na odhodu roko
Déklica mi dála.

Miljeno ročico
K srcu sem pritisnil,
Na meglénem poti
Rádostno zavrnil.

Najsladkejša spona
Brez najmanjše téže,
To je meni ona,
Ki mi srce véže.

2.

Zvezde ljubeznive,
Vi ste tako jasne!
Zvezde ljubeznive,
Vi ste tako krasne! *

Vender še krasnejša
Rajska so očésa,
Ktera zdaj odprla
Meni so nebésa.

3.

Pod zelenim oknom
Ptice so zapele,
Pesni ljubeznive
Srce so mi vnele.

«Ptice moje drage,
Moje ptice mile!
Kde ste se te pesni,
Ptice, naučile?»

« «Tam v leseni koči
Deklica prebiva;
Njena je ta pesen,
Pesen ljubezniva! » »

4.

Kádar zopet cvetje
Loge nam odeva,
Neštévilo ptičev
V logih nam prepeva.

Pa še več je mislij
Meni se rodilo,
Ko sem se zaljubil
V deklico premilo.



Spomini.

Ko vráčala spet se je nekdam pomlád,
Prihodnjost pleše je pred máno igrála,
Na goro me duša krilata dvigála,
Kder ležal v posipi samotni je grád.

Mej kamenjem kril se vijolic je cvet,
Podoba nedolžne, oskromne mladosti;
Pohlevne njih duše nebeške sladkosti
Živenija v smrti so bile mi sled.

Tam zbiral sem v kite je, vedel zakaj:
Vonjavo so ljubici mojej dajale,
Iz nedrij čarobnih mi skrite dišale,
Ko stiskal v naročje vseh slástij sem raj.

Ljubezni, te boginje rajske, več ní,
Pobegnila, vzela je sanje mi svoje;
Temoten jetnik mi zdaj srce je moje,
Le sveča spomina mu v prsih brlí.

Na bregi jadranskem pozabljen sedim,
Zamišljen v valove, ki mečejo pene,
Ko pljuska vihar je na vstromljene stene;
Val pride in ide, veselje pa ž njim!

Zapeljani deklici.

Roža, kam je tvoje cvetje veličansko?
Nési ga nevarnostij vbrnila!
V cvetnem travni pali solnce te srpansko;
Z Bogom, z Bogom, o nedolžnost mila!

Grénka solza pere záte moje lice,
Záte, hčerka, zgodaj zapeljana!
Sladki mir, imé preblazene device
V urah sta veselih zaigrana.

Tiha čistost je nebeski zor telesu,
Tebi zor le-tá je kratko gorel!
Božja luč vgasuje tvojemu očesu,
Kar ti je življenja sên dozorel.

Kádar zadnja iskra duši ugasuje,
Angelj joka i pekél prepeva;
Kès, gorjé zastonj ti srce opasuje,
Ne dočakaš več pred grehom dneva!



Uvéla kita cvétja.

Cvetíce véle pred menój ležé,
 Cvetice blažene roké;
 Ob cvetji se vijó
 Najlepše déklice lasjé;
 Ovila jih je roka njé —
 Vijó se mi ob srci v spôno presladkó!

Uvéli cvet, poljubljam te solzán.
 Lasé poljubljam noč i dan;
 Spominam se minút,
 Ko vánjo gledal prikován,
 Zamaknen sem i njej udán —
 Minút, ki je odnesla časa jih perút!

13. avgusta 1869.



Sénčnica.

Leží ravnína i poljé,
 Po polji bistra Sava gré,
 Nad Savo strme so goré.

Iz gôre cérkvica molí,
 I preko Save most leží,
 Pri môstu beli dvor stojí.

Ob dvoru cesta vglájena,
Za dvorom hladna sénčnica,
A v dvoru mlada déklica.

V lepoti ránih let cvetè,
Kot iskra — živa, bistra je,
O njej vzdihuje moštvo vse.

O njej vzdihujem tudi jaz —
Oh zlati čas, preblagi čas,
Ko sem ugledal njen obráz!

Na klopi v sénčnici sem bil,
S prijatelji se veselil,
Rumeno vince ž njimi pil.

Prišla si k meni, deva ti!
Poglédala si me z očmí,
Pod ženskim čelom lepših ní.

Vijólice rastó lepó,
Ko v travi dihájo sladkó,
A tvoje slajše je okó.

Kedàr nebó se razvedrí,
Nad nami krasno res modrí,
Krasôtnejših si ti očíj.

Besede tvoje divna slast,
Kipeče prsi, tenka rast
Kraljícam bila bi na čast.

Né čudo, ka vseh mislij zbor
Obrnil mi je v tvoj se zor,
Obrnil v tvoj se rajski stvor.

Poslušal tvojih ust sem glás,
Objémal nežno te čez pás,
Igrál se s kito gostih lás.

Kot da me v zarji prejšnjih lét,
Obsipa še mladosti cvét,
Dozdeval se mi lep je svét —

Na svetu vsem najlepša ti,
Jedína izmej vseh ljudíj,
Primére da nikdér ti ní.

A vender vnet, kot níkdar prej,
Ne prosim, da me z upom grej;
Jaz prosim, da mi v greh ne šteje!

Oprôsti mi srcá vihár,
Oprôsti mi ljubezni žár,
Ki ne ugasne mi níkdár.

Če mi ugasne, ali ne,
Ta ogenj, ki me v prsih žgè,
O vredna si ga ti, deklè!

14. avgusta 1869.

Prôšnja.

Pročitaj vse besede té,
Ki tvojo slavo govoré,
Potém zaklêni je v srcé,
Ker v njih se skrivne misli moje
Pletó okróg podobe tvoje.

15. avgusta 1869.



Cérkev na gôri.

Oh kóliko moških i ženskih ljudij
I mladih i starih na góro
Ob rómarskej palici môlit hití,
I délat za grehe pokóro!
Jaz v góro ne hodim, ostajem pod njó,
Ker túkaj je moja cerkvíca,
V katerej srcá mi kraljica
Obséva s prestôla se z glôrjo zlató.

19. avgusta 1869.



Fránji.

Preljuba moja zlata Franja!
 Jaz vém, ka bi se tebi smilil,
 Da bi imela ti kaj znanja,
 Kako sem tvoje pesni pilil,
 Da bile tebe vredne bi i mene,
 Ker moje tebi so na čast rojene.

O polunoči 19. avgusta 1869.



V mráku.

Za gozd je solnce utonilo,
 Uže se netopír budí;
 A meni zdaj peró v črnilo
 I duša v sêbe se topí.

Razpnì, o mrak, peróti svoje,
 Naj duh v dremôto mi nesó;
 Naj v snù bedečem pesni moje
 Z besedo tajno zapojó.

O deva, željam se prikáži,
 Ki vse o tebi se vrté,
 V zamiki vsaj mí potoláži,
 Ustrômi žalostno srcé!

20. avgusta 1869.



Vse misli se vrté ob tēbi.

Če delo me je utrudilo,
Da vže me nič ne veselí,
Peró omočim spet v črnílo,
Ko list pred máno bel leží.

Na list pokladam misli svoje,
Ki vse ob tebi se vrté;
Šumí studenec pesni moje,
V njej tvoje sveti se imé.

S tebój se drznem govoríti,
Kakó te ímam srčno rad,
Da te ne morem pozabíti,
Ne morem ti slovésa dat'.

Presládke obidó me sanje,
Ka v rôkah otročè držim,
Oziram se prijazno vánje,
Prijazno razgovarjam ž njim.

Poljubljam je v cvetoče líce,
Nedolžen sméh na njem igra,
I stiskam bele mu ročíce,
Lasé mu gladim od sencâ.

Ko duh se mi iz sánj povrne,
 Odpró telesne spet očí,
 Tedàj se jasno mi odgrne,
 Ka ta otròk si bila tí.

20. avgusta 1869.



Pri Jarnéji.

Na vrti pri Jarneji
 Sinóči sem sedèl,
 Pijačo, jed pred sábo
 Na mizi sem imèl.

Prišla je hči najmlajša,
 Od nje sem slišal jaz:
 «Zoránova je bila
 In újček nje pri nas.»

Ko čul sem drage hiše
 Preljubljeno imé,
 Potresli se mi udje,
 Potreslo je srcé.

Deklétce vse nedolžno
 Ljubezni še ne zná,
 O slavicih, o strnadih
 Jedino skrb imá.

Pogleda me nevedno,
Zakaj ves trepetam,
Zakaj oči povešam,
Besed iz ust ne dam.

Jaz menil sem, da ona
O tebi govori,
Pozneje čul, da sestra
Tam bila je, ne ti.

22. avgusta 1869.



Jedína mej vrstnicami.

Kar tvojih je vrstnic
Po vsem slovenskem sveti,
Katere zdaj so v cveti,
Nobene né denašnji čas,
Ki bi iz tacih se vrstic
Svetila slava njé,
Kot so vrstice té,
Katere pojem tebi jaz.

23. avgusta 1869.



Sila ljubézni.

Naj govoré ljudjé,
Karkoli jim je drágo,
I vse naj umrazé
Srcé mi tvoje blágo;
A kde živé na sveti vsem
Cesarji kde i kralji,
Kateri bi vказáli,
Da tebe ljubít' jaz ne smem?

23. avgusta 1869.



Priséga v maščevánje.

Solzé pekoče so padále,
Njih kaplje moje lice žgále,
Sovraštva žarne strele
V očéh gorele,
I krč mi je previjal ude,
Ko zvedel vse laží sem hude,
S katerimi prokleti strup
Očrnil je pred njó poštenje moje
Ter ž njimi sebi zidal up,
Plamén vpihati jej v prešéstvo svoje.

Vso noč né sèn zaprl očesa,
 I breme vročega telesa
 V strastéh sopnó ležalo,
 Zobmí skrtalo!
 Ogrozno kletev sem govoril,
 V nebó prisego strašno stvoril
 Ter molil, da se dovrší;
 Da smrt z rokó železno mi ne vbrani,
 Po čemer duša hrepení,
 Kar moje ljuto maščevanje kani.

Objémal bodeš ti z rokama
 Koléni mojima nogama,
 Klečé, da bi se skali smilil,
 Pritísnen cvílil.
 Vse nič! Ne zbegne iz spomina
 Beséd mi tvojih bolečina;
 Zamán se ti srcé kesá!
 I kádar tvoj brezup vrhá dorase,
 Moj trdi gnev te poteptá,
 Ime zažgem ti v pesnih na vse čase!

A ti, ki sem te žarko ljubil,
 Ter zdaj na vekov vek izgubil,
 Ki spremi tvoja me podoba
 Do durij groba:
 Pred tábo se ne ponižujem,
 Ni tebi ne opravičujem;

Ne prosim, ka me ljubi spet!
Ozrì se v mé! Okó né moje rôsno!
Če sreče vse mi up je vzet,
Srcé ostalo mi je še ponôсно!

23. avgusta 1869.



Svarílo.

Da bil bi jaz tvoj brat,
Posvaril bi te: «Pázi!
Mej zlatim cvetjem lazi
Skriváj s prijaznimi očmí
Rujavopisan gad,
Ki strup medén imá
Oplête raj srcá
Širokoustnimi ležmí.»

24. avgusta 1869.



Tájnost.

Slišim, da si jih vprašala,
Kaj me davno k tebi ní?
Govoré, da si dejala:
«I pozdrava se bojí!»

Ta se tajnost je odkrila,
Ž njo se moje ti gorjé,
Ako pesni te dobila
Po naključji si v roké.

24. avgusta 1869.



Oh, zakaj si prisvetila!

Oh, zakaj si prisvetila
Krasna mojim kdàj očem!
Kaj si vrgla me nemila
V plen bridkostim i skrbem!

Franja, ti si mi stvorila,
Da prepozno zdaj bežim,
Iščem si povsod zdravila,
A nikdér ga ne dobim!

Ti zdravilo bi mi dala,
Ti jedina je imaš,
Ti mi rano zavezala,
Ker jedina ti jo znaš.

A da rane ozdravljala
Ti bi mojih bolečin,
Nésem upal, deva zala,
Nikdar jaz, nesreče sin!

Ako prédme bi stopila
Ti z lepoto svojo spet,
Jaz namestu bi gasila
Čutil ogenj, huje vnet.

Zmisli, káko bi prebila
Duša mi težavo tó,
Káko vsa bi pošibila
Moč se moja vsa pod njó!

24. avgusta 1869.



S k r b.

Nobedno mi teló
Né žensko prelepó,
Da bi od tebe vánje
Obrnil jaz okó.

Kaj hočem siromak,
Mladosti, upa nag?
Zató, zató, devica,
Beží te moj korak!

Ne rečem ti nikdár:
«Srcé podaj mi v dár!» —
Ponósno dušo mojo
Poprèj naj strè vihár!

A misli vse za té
Oh tóli me skrbé,
Da so o tem besede
Človeške preslabé!

25. avgusta 1869.



Déklici.

Zakáj, zakáj ti oča
Umrl je krepkih let,
Da tebe je sovražni
Obsul brez njega svet!

Njegove vže ljubezni,
Njegove né skrbí;
Ti némaš trdne brambe
Njegovih zdaj očíj.

Ostala ti je mati
I strijc i mlajši brat;
Ostala tebi sestra,
Ostal je dom bogat.

Preslepa mnoga mati,
Premalo skrben strijc,
Ko treba čuti pazno
Deviških je cvetic.

I sestra, mlada sama,
Še mlajši bratec tvoj,
Ne vesta še nauka:
«Sladkih se zádr̃g bój!»

A ti si razcvetela,
Kot črešnjevo drevó,
Ki belo v sadnem vrti
Diší izprelepó.

Šumé po njem bečele
Od zarje v pozni mrák,
Doklèr je vòdi k sebi
Na veje med sladák.

Takó hité za tábo
Pokorna srca zdaj,
Privabil jih je tvoje
Lepote mlade raj.

Ko cvetje se osuje,
Zleté bečele vsè,
Gredó na drugo drevje,
Katero še cvetè.

Zakáj, zakáj ti oča
Umrl je krepkih let,
Da tebe je sovražni
Obsul brez njega svet!

Têžka obrámba.

Obétal sem ti često,
Ka bodem vitez tvoj,
Če strelo v te odpadnik
I lok obrne svoj;

Če vseka te v novinah
Ležnívo i strupnó
Za táborske pozdrave
Njegovo kdaj peró.

Ti vitezov zdaj mladih
Imáš obilo, znam;
Besede vender svoje
Zató ne poteptam.

A tega nési rekla,
Da branil bi te jaz,
Če narodnják očrni
Z jezikom ti obraz.

Presladki gospodíči,
Ki zgrinjajo se k vàm,
Strašnó so ust ohlapnih
Resnicam i ležàm.

I kádar spet v Ljubljano
Veseli prišumé,
O tebi, tvojej sestri
Veselo govoré.

Poljúb od Save bistre
Po dvakrat zvemo vsák:
Prinese nam ga veter,
Prinese narodnják.

Ni tega nési rekla,
Da záte v boj ognjén
Spustim se oboróžen
V jezike mladih žén —

V jezike mater, déklic,
Katerim srd kipí,
Slišéčim, ka za tábo
Ves moški svet medlí.

I res je bilo modro,
Premodro ti deklè!
Ka nési zapodila
V to črno vojsko mè.

Da jaz namesto jedne
Sto ímam trdih rok
Ter vedno maham ž njimi
Na vse straní okrog;

Da primem v vsako róko
 Po sto ostrih perés
 Ter viteski se vržem
 Za té v orožni plés:

Kaj to bi vse pomoglo?
 Pretéžek je ta bój!
 Gospódkov, žen i déklic
 Upehal bi me ròj.

Bridkejši nego strela
 I lok i meč i strúp
 Dekletom od jezika
 Udarec je gorúp.

27. avgusta 1869.



Njé družba.

Prinesla na mizo si vina,
 Prinesla kozarec steklén,
 Prinesla ovočja i grozdja,
 Ki daje ga plodna jesén.

Pod streho na klopi jelôvej
 Zakáj se najlepše mi zdí?
 Očarale tukaj so prvič
 Nebeske me tvoje očí!

Prisédi, o deklica zlata,
Prebelo podaj mi rokó!
Ne vidiš valov, ki pod nama
Po Savi zelenej tekó?

Nad nama je gora strmeča,
Ravnine ob njej i poljé;
Mej drevijem solnce jesensko
Svetlika na dvore, crkvé.

V očesa jaz tvojega morji
Čutila i misli topim;
Objemlje te moja desnica,
Na prsih z glavó ti slonim.

Primákni se z licem še bliže
Ter moje poslušaj srcé,
Ki glasno trepeče i bije,
Trepeče i bije za té!

28. avgusta 1869.



Povsód i védno Fránja.

Kar míslij íma glava,
Nad vsemi Franja plava.

Dotikajo se Franje
Vso noč vse moje sanje.

Za Franjo žarke meče
Ves dan srce goreče.

O sami Franji poje
Beseda pesni moje.

30. avgusta 1869.



Poročilo.

Lêti, lêti, drobni ptič!
Na gorenjsko stran,
V vejah ne počivaj nič,
S perutnico gnan.

V kranjske ceste beli trák
Glej pod sábo tí;
V Svétem Vidu se legák
Na desnico zvij!

Kádar prideš do vodé,
Nad vodó je most;
Zlêti s perjem preko njé
Pisan ptiček prost.

Tam so moje želje vsè,
Kder je prvi dvor;
Tamkaj vzaslo je deklè,
Kakor zlati zor.

Sédi, sédi na drevó,
Glavo suči v krog,
V desno, levo premodró,
V polje, vrtec, log!

V belo hišo se ozri,
V svétli gornji hram,
S kljunom okno vánj odpri,
Če je ona tam.

Ko jo vgledaš i spoznaš,
Z vrha drevja poj,
Kar najlepši glas imaš,
Dragi ptiček moj!

Nêsi tisoč naročil
V nje veseli kraj,
I gorečih pozdravil
Sto jej tisoč daj!

Rêci, rêci tam takó,
Ka mrjem brez njé,
Ka mi strášno je hudó
Osem dnij užé.

Ka sem v srci se boril
I ljubezen trl,
Ka zamán ves trud je bil;
Ogenj né umrl.

Ka želim i prihitím
 V malo dnevih sam,
 Če zgorím i spepelím
 V njenih žarkih tam!

31. avgusta 1869.



H r u p.

Ko pesni tvoje hvale
 Podám v slovenski svet,
 Da bodo potovale
 Mej brati nekaj let:
 Ropôt i šum bi slišal rad,
 Ki se povsôd začnè takrat.

Razburjena Ljubljana,
 Kot da v obeh koncéh
 V zaplèn je ognju dana
 Po strehah i pri tléh,
 Takó vrvéla bode vsa
 Ter náme s črno vojsko šla.

Prvaki trepetníki
 V čitálni zagrmé,
 Prvaški pomočniki
 Vsi náme zarežé;
 Duhóvstvo črno svétlih nog
 Zavpíje, da se žali Bog.

Gospódki vzdihujoči
Premilo za tebó,
Od ljubosumja vroči
Strašán vihar vnemó,
Pobere debel kamen vsak,
Za máno pospeší korak.

Slovenske gospodične,
Kar móža je željnih,
Stekó se vkup jezične
I ródba ženska njih;
Začnó klepati klep na klep,
Kakó bi naju dele v žep.

Kaj reče tvoja mati?
Kaj sestra, brat i strijc?
I snubci kaj bogati?
Kaj mladi ròj družic?
Ob jednom li ne zakričé
Na té, na mé vsi: «O gorje!»

I morda tudi sama
Jokaje bodeš tí
Lomila še z rokama,
Ka sunil mej ljudi,
Potópil te je v hrup neznàn
Tvoj vitez, národni tlačàn!

Ne boj se, ljubezníva!
 Sam Bog nad nami vé,
 Da k tebi misel kríva
 Nikdár me gnala né:
 Užé prijazno je okó
 Dvigálo tvoje me v nebó.

Nikdár ti nésem vrival
 V srcá se tajni hrám,
 Svoj ôgenj dolgo skrival,
 Ustavljal se željàm;
 A kar sem čutil i prebil,
 V teh pesnij venec sem povil.

3. septembra 1869.



Kakó je to hudó!

Nikdár ne zmislíš tí,
 Kakó je to bridkó,
 Gasiti žar srcá,
 Ki tóli vse gorí,
 Da se vgasít' ne dá —
 Kakó je to hudó,
 Kakó je to strašná!

Rotil sem se i klel,
 Da k tebi spet ne grem,
 Da večno zamolčim
 Mrakôten, nevesel:

Kakó, zakaj trpim
Trd, samoglav i ném,
Osôren vsem ljudém.

Rotil sem se i klet,
I tvojih tolažil:
Cvetíc in dragih las,
Braniti se začel,
Odvračal sladki glas
Vseh tvojih naročil,
Vseh tvojih pozdravíl.

Vse to je prazna stvar!
Ves tebi izročén
Od jutra v tiho noč,
Od nóči v jutranj žar
V lepote tvoje moč
Brez upa sem vtopljen,
Brez upa izgubljen!

Nikdár ne zmisliš tí,
Kakó je to bridkó,
Gasiti žar srcá,
Ki tóli vse gorí,
Da se vgasít' ne dá —
Kakó je to hudó,
Kakó je to strašno!

10. septembra 1869.



Têbe ne dolžím.

O vsem, kar zdaj trpim,
Nič tebe ne dolžim!
To bodem jaz govoril,
Doklèr ostanem živ,
Prenágljen, kar sem stvoril,
Da sam, da sam sem kriv!

Kakó li, oh kakó
Dvigáti smel okó
Jaz k tvojej sem lepoti!
Zakaj sem, oh zakaj
Oslepel v nje bliskoti!
Kdaj up imèl sem, kdaj?

Zdaj záte vse gorí,
Bogáti i mladí —
Krasotno vzraslih udov
Mladeničem za té
Né žal skrbij ni trudov,
Vsi k tebi hrepené.

Molčálen i mračán,
Po trnji ostrem gnán
Želím se v grob tihoten;
A vse, kar zdaj trpim,
Molché trpim samotén,
I tebe ne dolžím.

22. oktobra 1869.



Slíka.

Pri tvojem brátanu sem bil. —
 Na mizi knjiga je ležala.
 Odprl sem jo i v njej dobil
 Podobe solnčnim žarkom porojene,
 Mej katerimi né mene
 Ni jedna v srci zanimála,
 Če tudi razna déklica je zála
 Prijazno se iz nje smijála.

Ko dalje premetaval sem stranice,
 Iz njih zasije tvoje lice.

Omanjšana se meni zdela
 Visoka tvoja rast je i narava,
 Ker prôsto si sedela
 Pred mizo gologlava
 Ter svojih las imela
 Po plečih razpuščeni kiti;
 A ni obraza mogel pogoditi
 Umételjnik nikakor ní,
 Da ž njega bi čarôbnost lila,
 Predívna moč gorela iz očij,
 Katerih pobedljíva sila
 Razum človeku vzame,
 S plamenom prsi vname.

O tebi je umételnost preslaba,
 Uboga nje svetlobe moč i raba!
 Zató sem zrl
 Pred sábo senco jedva sence tvoje,
 A vender je potresla srce moje,
 Da naglo knjigo sem zaprl
 Ter brez mirú
 Iskál domú.

28. oktobra 1869.



Najslájša slúžba.

Oh, da bi mogel jaz pred tábo
 Klečáti, zreti v tvoj obráz;
 Da bil bi tvoj poslednji hlapec
 V najtežjih službah večni čas!

Kakó bi hotel rad preliti,
 Nebesko cvetje, kri za té,
 Za té, za tvojo drago srečo,
 Za vse, kar ti želí srcé!

Trenotja ne bi se pomišljal,
 Ker v sveti božje né stvarí,
 Da jaz bi dati se jo branil,
 Če jo od mene hočeš tí.

Samó z očesom mi namigni,
V gorèč plamén se vržem ràd,
Pogreznem se v globoko mórje,
Ozrši v té se zadnji kràt!

12. februvarija 1870.



Ljúbici.

Da jaz imèl bi vsa kraljestva,
Zlató, srebró vsegà svetá,
Vse drago kamenje na zemlji,
Vse bisere na dnu morjá!

Vse to bi hotel pokloniti
Z veselím srcem tebi v čast,
In še bi se premalo zdelo
Vse to, vse to mi v tvojo last.

Z nebés bi strgal jarko solnce,
Prinesel bi je tebi v dar,
Vse zvezde, luno in avrora,
Sedmeropisan mavre žar.

12. februvarija 1870.



Nevésta.

Od belih óken se ne staje led,
Zaméta sneg in burja ž njim praší;
Sibirska noč na mrzel dan sledí:
Groznéjših zim ne pomni živi svet.

In, Franja, ti si šla na daljni pot,
Na daljni pot, na ógledi — gorjé!
Tvoj ženin, modri svátovski možjé
Spremíli so v kočijah te od tod.

Če v strahu mati, sestra je domá,
Da te nesreča ne zadene kdé;
V skrbéh še večjih drugo je srcé,
Ki záte v mojih prsih trepetá.

Na Savski brod bi hitel vprašat sam —
Kakó bi vprašal, draga, ker ne smem
V usodo tvojim vtikati se dnem,
In kdo sem jaz, kdo ti, predobro znam!

«O Bog! Povrni zdravo jo domú,
V mladosti njene čudoviti kraj,
V spominov sladkih nepozabljen raj,
V naročje zvésto njenega rodú!»

«Če zlatocvetno nje teló odbral
Ti njemu si, ki jo na voz je vzel,
Pod streho svojo hitel ž njo vesel,
Kakó bi temu jaz na poti stal?»

«Podéli ž njim jej srečne, blage dní;
In jaz, ki v prahu pred tebój klečím,
Trenotje jedno samo še želim,
Ozreti se v nebeske nje očí!»

12. februarija 1870.

Vijólicam.

Vijolice prekrasne,
Kakó dišite vé!
Od dáleč ste poslane,
Iz kranjske deželé.

Cvelè ste v mladem solnci
Pod Šmárijno goró,
Nabrala vas devíca
S preljubo je rokó.

Poslala jih je meni
Čez hribe in dolí,
Čez reke valovite
In čez dežele trí.

Na daljni pot za družbo
Od nje prejele ste
Domače drage zemlje,
Na ktorej ste cvelè,

Na ktorej sreča moja
Cvelà je nekedàj,
Na ktorej draga moja
Nevesta je sedàj.

Na Dunaji 1870.



Nikdár!

Kaj vabiš me iz okna vedno k sebi?
Kaj steklo čediš prepotnó?
Da láže tvoje k meni, moje k tebi
Letálo bi čez dvor okó?

Kaj mladih se dotikaš ust z rokáma?
Čemú peró, papir mi čist
Ponujaš sem? — Zató li, da mej náma
Vrstíl bi se za listom list?

Zastonj, zastonj! Ne veš, da tamkaj doli,
Kder z mrazom jug mejó delí,
Cvetè devica, ktere jaz nikoli
Do zadnjih ne pozabím dníj?

Imaš nje dušo mlado in ognjeno?
Globokočutje nje sladkó?
Obraza, lâs, očij lepoto njeno?
Nje um, nje govor, nje teló?

A da vse to in več bi ti imela,
Ves tvoj zaklad me ne bi vnel!
Kedáj si ti gorjé z menój trpela,
Ko tvoj me národ ves je klel?

Kedáj beseda krotka, ljubezniva
Tešila me iz tvojih ust,
Drhál ko je brez milosti ležniva
Črníla me iz svojih ust?

Kedáj si hrabro stala v bran za mene,
Ko ločen sem od dóma bil,
Kder čast, imé in misli mi poštene
Zavid izdajstva je dolžil?

Kedáj verjela meni ti jedina,
Ko znanci vsi poprejšnjih let,
Ko vsa predraga moja domovina,
Ko ves me je pogubljal svet?

Povéj, kedáj okó o meni tvoje
Točilo bridke je solzé?
Kedáj v brezupu mojem je na svoje
Stiskálo tvoje me srcé?

Kedáj mi dušo svojo si razkrila,
V nje sveti hram kedáj prozòr,
Ko čutov so dišave in kadila
Iž nje cvelè v nebeski dvor?

Zastonj, zastonj! Ta deklica tam dôli,
Kder jugu róko daje mráz,
Trpí z menój, za mene čuje, môli,
Brez upa, da jej vrne čas.

Doklèr s prstjó me jama ne zagrne,
Dolžil se bodem in kesál,
Da biser ta v samoti ure črne
Od sebe nékdaj sem pehál!

In zopet zdaj bi poteptati mogel
To srce zláto jaz barbár?
In da bi tebi je izdati mogel?
Doklèr živim, nikdár, nikdár!

Na Dunaji 3. marcija 1870.



V njé gód.

Želela si, da bodi molk,
I molk je bil mej nama dól.

Saj ti ne vtegneš, jaz ne smem;
Zdaj vidiš, da te res umem.

Ne vtegneš, ker se veseliš,
Na plesi vnemaš i goriš.

Kakó bi ti prebival čas
In tebi v misel hodil jaz!

V solzàh si ne topim očes,
Ne čakam sreče od nebes.

Očine tuj, po sveti gnan,
Povsod z nogami sem teptan.

Jedina ti z menój do zdaj,
Še tí si me pehnila v kraj.

Sijala v mojih dnij oblak,
Najhujši zdaj si ti njih mrak.

A jaz denès za vse gorjé,
Ki trgaš meni ž njim srcé,

Za vse, kar sem in še trpím,
Besede zlé ne govorím.

Stopinjo vsako tvojih nog
Nebeski blagoslôvi Bog!

In kakor tvoj telesni cvet,
Cvetè naj sreča tvojih let!

Na Dunaji 21. januvarija 1871.



Blážena ljubezen.

Na sveti je divno lepó,
Živeti nebeski sladkó,
Če srce ljubezen ogreva
I z lučjo je svojo obseva
Ter dušo mladí i teló!

Zdaj čutim, kar prej še nikdár,
Nikdár še, kakóv je vihár,
Ki srce potresa ljubeče,
I koliko daje on sreče —
Hladílo podaje i žar!

Izkušal še nésem do zdaj,
Ni zvedeti upal kedaj,
Da v ženski čarobnost je taka!
Oh, duša, ki v njej se omaka,
V njej koplje — uživa ves raj!

To meni odkrila si ti!
Srcé mi za tábo medlí,
Medlí i kipí, omaguje,
Prevzetno mi vriska i kuje,
Da prsi raznesti pretí.

Kar jada na sveti sem pil,
Kar zlega od rojstva užil
Pod jarmom sovražne usode,
Vse to da pozabljeno bode,
Pozabljeno, kar sem prebil!

Zdaj ljubim še tiste ljudi,
Ki pletli iz trnja so dni
I žolč mi v pijačo mešali,
Mej trde me tujce izgnali —
Zdaj ljubim vse božje stvari.

Jaz tvojo ljubezen imam,
Ki je za nebesa ne dam,
Ki dražja zakladov vse zemlje,
Iz sebe za sebe me jemlje —
Zdaj nésem ni tujec ni sam!

Kreposti, ki v meni živé,
Vso krí, ki mi goni srcé,
Kar hočeš, od mene požêli,
Ta hipec umreti mi vêli,
Ta hipec umrjem za té!

Ukaži, za té da trpim,
Doklèr tu pod solncem živim —
Ukaži mi, kar ti je drago;
Samó ne, ti dete preblago,
Samó ne, da te izgubim!

Kar muk je izmislil pekèl,
Za tebe vse rad bi trpèl;
A, draga, brez tebe na sveti,
Brez tvoje ljubezni živeti
Jaz ne bi ni mogel ni htèl!

Na Dunaji 9. februvarija 1872.

Samó en hip.

Da mogel tebi položiti
V naročje svojo bi glavó
Samó en hip, samó en hip!
Da tamkaj mogel bi počíti
Od vseh težav, ki me teró!

Da smel bi ti na prsi deti
Rokó, nemirno od željá,
Samó en hip, samó en hip!
Da srcu smel udarce šteti,
Kakó ti vroče trepetá!

V očij da tvojih rajski slásti
Vtopíti smel pogled bi svoj
Samó en hip, samó en hip!
Da smel bi na kolena pasti,
Ležati v prahi pred tebój!

Oh, da bi ti me poslušala,
Ozrla v moje se srcé
Samó en hip, samó en hip!
Ti sama bi z menój plakala
In vzdígnila me od zemljé!

Na Dunaji 10. februvarija 1872.



Kaj mi je do tega?

Kaj deklet najlepših cvet,
Kaj so meni veselice?
Kaj mi je ves belí svet,
Kaj pomlád i nje cvetice?

Kar ponuja svet, ljudjé!
Né mi bilo nikdar v čisli;
Česar hrepení srcé,
Dati mi nihčè ne misli!

Na Dunaji 11. februvarija 1872.



Sreča v ljubézni.

Srcé mi od rádosti vriska,
Do néba mi vriska glasno,
V očéh se veselje mi bliska,
Perút me dviguje v nebó.

Vi carske prestole imate
 I žezle držite v rokàh,
 V poslopjih so stene vam zlate
 I venci zlatí na glavàh.

Vse, česar kedàj ste želeli,
 V naróčaj vam vsipal je svet,
 Igrali ste z bisri v zibeli,
 Naslade užili ste cvet.

A jaz ne zamenil bi z vami,
 Ki daleč od doma trpim,
 Ki v tujem postiljam si hrami,
 Ki tujec mej tujci živim.

Iz prsij glasóve kipé mi,
 Katerih ne požete ví,
 Ter slast i veselje rodé mi,
 Ki Bog vam odsodil ga ni.

Prekrasna je moja devica,
 Da néma pod solncem vrsté,
 Sladkà so nje usta i lica,
 Nedolžno je njeno srcé.

Na Dunaji 25. februvarija 1872.



Nje zádne želje.

Meni ljuba je pisala
 Tam iz daljne deželé,
 V drobnem listi mi poslala
 Svoje zadnje je želje.

Želje take mi je rekla:
 «Zdrav ostáni vekomàj!»
 Če mi solza je pritekla,
 Jaz si sam ne morem kàj.

Če v očéh mi luč temnela,
 Iznemôglo je srcé —
 Mene grozno zbolela
 Bridka je beseda njé.

Srce, mólči, trpi rano
 Tí od meča teh besed,
 Bolečino skríj neznano;
 Lice, táji solzni sled!

Kaj žalujem? Sàj ljubiti
 Mogla me nikoli ní!
 Ognja mogla né vgasiti,
 Ki na dnu srcá gorí.

Sama piše, da odkrito
 Govorila né nikdár;
 Da tajila meni zvito
 Prvi svoj dekliški žár.

Bitje njeno je oddano
 Ljubemu od šibkih let;
 Vse je k njemu prikovano:
 On mu bog je, on mu svet.

Prédno stopil sem prekasno,
 Čez goré prezgodaj šel;
 Drugi nje telo je krasno,
 Jaz podobo sem imel.

Srce žálo, nič ne kolni
 Sreče, ki je čaka ž njim!
 O brez kletve se izpolni,
 Česar davno se bojim.

Sebi je na zlò rojena
 In možém, ki zdaj za njó
 Srca njih razplamenjena
 Od nesrečnih želj mrjó.

Sàj se bode še kesala,
 A zamán, da brez srcá
 V solzah mojih se kopala,
 Da je varala — obá.

Kakor je legala meni,
 Da né vedel on za tó,
 Vráčalo se bode — ženi,
 Bog vé, kaj še in kakó!

Na Dunaji 8. marcija 1872.



Káj sem tēbi stvóril!

Povéj mi, kaj sem tebi stvoril?
 Kedáj grešil sem i kakó?
 Káj žalega sem ti govoril?
 Zakaj umikaš mi okó?

Čemú potreba znôva bilo
 Ob srci prejšnjih je vezíj,
 Ki se polagoma celilo,
 A zdaj mi huje krvaví?

Zakaj plamén si zadušeni
 Z darmí pihala v ogenj živ?
 Deklè, rokó na srce deni
 Ter odgovori, kdo je kriv?

Molcé sem težo svojo nosil,
 Gorjé ljudém zakrival ném;
 Kedáj sem te ljubezni prosil?
 Povej mi, če vprašáti smém?

Ti sama si mi ponujala,
 Da, ne jedínega srcá,
 Rokó mi svojo ž njim dajala —
 A zdaj? — Od kod prememba ta?

Ti z listi sladkega otrôva
 Netíla si mi naglo krí,
 Da srce se omótno znova
 Kam vedelo mi déti ní.

Trenotje dneva né minilo,
 Brez tebe v mislih pred menój,
 Trenotje v noči né tonilo,
 Da nésem v duhu bil s tebój.

Jaz pisma sem i pesni svoje,
 Ki v njih gorí nevgasen žar,
 Pijàn ves od čarôbe tvoje
 Pokladal tebi na oltar.

Na zemlji sem se v raji menil,
 I toli tebe poln ves bil,
 Da nad bleskotne zvezde cenil,
 Nad luno, solnce te vrstil.

Pred kipom božjim človek v prahi —
 Jaz človek bil, ti božji kip,
 V ljubezni trepetàl i strahi,
 Ko bližal se je črni hip!

Prokleti hip, ki je udaril
Bliskóma z jasnega nebá,
I v mé s pogubo priviharil
Volkóma v jagnje iz lesá.

Modrost besed mi je očita,
Če tudi mnogo prekesnó,
Da ženska res je stanovita
V nestanovitosti samó.

Ko tvoja sladka mi otrava
Zalezla v srce je i krí,
Potém si tigra mi krvava
Raztrgala srcé z nohtmí.

Na Dunaji 10. marcija 1872.



Razstánek.

Obračati na dva očí,
To zdravo ní, to dobro ní:
Iz tega se gorjé rodí.

Da tudi on, ki je izbrán,
Preklinal ne bi te solzán,
Umičem jaz korake v strán.

Prišël sem zdaj samó zató —
Deklè, ne glédi me v okó!
Bog vé, če zopet né mokró?

Mokró si bodi ali nè,
V srcé naj tebe to ne žgè;
Molčé podaj rokó, deklè!

Molčé ti jo podajem jaz,
Topim se zadnjič v tvoj obraz —
In zdrava bodi večni čas!

Na Dunaji 11. marcija 1872.



Bréznov snég.

Oj breznov sneg, oj breznov sneg,
Toplote mehke trdi beg!
Prigrevalo je nekaj dníj,
A denes mête i praší.
Oj breznov sneg, oj breznov sneg,
Toplote mehke trdi beg!

Oj breznov sneg, oj breznov sneg,
Vijôlic sladkih grenki beg!
Vonjále po vrtéh so vžé,
A zdaj pod snegom mráz trpé.
Oj breznov sneg, oj breznov sneg,
Vijôlic sladkih grenki beg!

Oj breznov sneg, oj breznov sneg,
Ljubezni vroče hladni beg!
Zvijáti rep je brezen jel,
I dečlo mi predpust je vzel.
Oj breznov sneg, oj breznov sneg,
Ljubezni vroče hladni beg!

Na Dunaji 13. marcija 1872.



Ne jézi se!

Ne jézi se, ne jézi,
In bolna spet ne lézi!
Ta stvar né táko huda,
Ker časa né zamuda
Do zdaj še nič zaprla,
Ljubezenskih razdrla
Mej nama né vezíj:
Vse bode spet brez truda,
Samó — če hočeš tí!

Na Dunaji 15. marcija 1872.



Z a k á j?

Oh, zakaj, zakaj temotna
 Koča te zibala ní,
 Da ubogih ti ljudíj
 Bila hčerka bi sirotna?

Kaj né meni poklonila
 Rojenica v dar zlatá!
 Kaj mi hramov do vrhá
 Né z zakladi napolnila?

Ko prejel bi vsega sveta
 Vseh oblastíj jaz oblast,
 Vseh vladarjev zemskih čast
 In bogastva neprešteta:

Ko na svetlem bi prestoli,
 Kakor Salomon sedél,
 Hrepenèč bi ž njega šel
 Po stopnícáh zlatih doli.

Zletel k tvoji koči nizki
 In z menój bi ves moj dvor,
 Kder mladosti tvoje zor
 Síjal bi pozabljen v stiski.

Kar iz gor, morjá krasíl je,
Iz človeške kar roké,
Kar jih tla, drevó rodé,
Kar najdražjih oblačíl je:

Démanti, zlató, korále,
Rude, kterim iz srcá
Živa iskra žarketá,
V tvoji luči bi vmirále.

Sebi venec snel bi z glave,
Dèl ga tebi na glavó,
Žezlo ti podal v rokó,
S plaščem te ogrnil slave.

Ti bi kakor solnce stala,
Ko je zarja porodí;
V te bi zrle vse očí,
Tebi srca vsa vriskala.

V Ljubljani 18. decembra 1872.



V hudem léti.

I.

Obup.

Izlivájte curke svoje,
Grenkosolzne mi očí!
Tolažite srce moje,
Ki v bridkostih se topí.

Svetloóknih in visokih
 Tod bogatih je dvoróv,
 Ulic glasnih, cest širokih,
 Pônjih pešcev in vozóv.

Vsi naródi sem poslali
 Krasnih dev so, mladih žen,
 A za njimi pridirjali
 Pohotníki vseh plemén.

V oblačilo je izbrano
 Mêhkkih udov sneg odet,
 V svilo in v zlató kovano
 In v prozornih pláten cvet.

Jaz bežim in samec tavam,
 V gostej šumi izgubljen,
 Solze brišem in vzdihavam,
 V jaro tugo pogrežen.

Kdo po meni se ozira,
 Vpraša me: od kod in kam?
 Kádar up se ves podira,
 Svoj stebèr je človek sam!

2.

Ohraba.

Sam trpi in sam se bôri,
 Náse bodi sam oprt;
 Sam z usodo se zgovôri,
 Stoj al' padí v moško smrt!

Slóze sramne! Kdo vas pazi?
Kdo utegne streči vam?
Kaj hčete na tem obrazi?
Usipájte se ženám!

Na Dunaji 1872.

J ú t r o.

Tam po nebi sinjem zvezda plava,
Svetla zvezda, blažena danica,
Kádar božja vzbuja se narava
In si mije s hladno roso lica.

Solnce rano h gôram se dviguje,
Po oblacih živo luč razliva,
Da snežnikom glave ozarjuje
Ter zlatí se potlej gozd i njiva.

Jutro dahne, brzo vse zagiblje,
Ptica trebi si v grmovji krila,
Odletevši v vejah spet se ziblje,
Glasovito prepevaje čila.

Zvon cerkveni v sveto pesen brenkne,
Dól in gora z jekom odgovarja;
Nákovalo s kládivom zazvenkne,
Ki je v róci trdej gospodarja.

V dvor petelin z družbo prikoráka,
Trépné dvakrat, trikrat s perutníco:
Kur zapoje, kura kokodáka,
Razkopava po smetéh z nožíco.

Mače kvišku v lok se nagrbljava,
Z repom, priskakavši, maha psiček;
V hlev pastírček še zaspan pritava,
Čaka paše krava in voliček.

Žena túkaj, mož se tam pokaže,
Sódar glasni vže nabija sode;
Vôzu hlapec len kolesa maže,
Pojde v góro po jelôve hlode.

A z motiko dékla v polje zeha,
Potoglave delajóč koráke;
Vsaka v dimi zakadí se streha,
Dim se vije nébu pod oblake.

Kar je spalo v sladkotihej noči,
V šum zbudí se, v hrup in ropotanje,
A človeka zopet skrb naskoči,
Prej vtopljená v dobrodejno spanje.

O počitnicah.

Prijatelj preljubi,
 Prišli smo domóv
 Od knjig in zaduhlih
 Ljubljanskih zidóv.

Zdaj suknjo ogrni,
 PokrÍj si glavó,
 In palico primi
 Ter pojdi z menó!

Po stazi hodÍva
 Ki vÍje se v hlad,
 KrenÍva pod góro,
 Tam vidiš jo zad.

Pod hribom prisojnim
 Vse giblje, živí,
 In solnca se v petji
 Glasnó veselí.

Nastavi pod bukvo
 Zelêno uhó,
 Kaj ptičja beseda
 Oznanja takó!

Čuj, zéba prepeva
In volga je vmes;
A vender je zgôrel
Vže letošnji kres.

Tam pili sinica
V grmovji na glas,
A detel ti kljuje,
Da sliši ga vas.

In tam črnoglavček
Na veji sedí,
Otroke človeške
Modrosti učí:

«Poslušaj mladina,
Ti, hčerka in sín!
Kaj ptica prepeva
Vesela z višín.»

«Ne išči brez mére
Na svéti blagá;
Le česar je treba,
To Bog naj ti dá.»

Za slavo se mnogo
Ne klanjaj ljudém,
Če zdravega spanja
Želján si očém!»

«Nedolžnost ohrani,
Ostani vesel,
Ob tem zadovoljen,
Kar bodeš prejél.»

«Jaz nésem nikoli
Nì žel nì orál;
A vsega mi Oča
Obilo je dal.»

«V kočijah se nésem
Še vozil nikdár;
A v gnezdi sem svojem
Le jaz gospodár.»



Puščávník.

Kaj mène tukaj zdaj skrbí,
Kakó po zemlji se godí!
Minilo mi je dvajset let,
Kar bežal sem iz tebe, svet!

Zamán sem prosil te mirú,
Zamán pokoja in hladú;
Ukvarjal sem se ter potíl,
Nikoli nésem srečen býl.

Srebrá, zlatá sem tam iskàl
In po nasládah žéjen gnàl;
Hrepênel sem po slavi mlad,
Utrgal, vkusil mnogi sad.

Poljé sem kopal in oral,
Zasajal tukaj, tam sejal;
Zverí je meni pasel gozd,
Dajal vinograd sladki grozd.

Ogradil vrt sem, delal dvor:
Odšlà je noč in prišel zor,
Kadíl se je na tléh pepel,
Kder prej mi stal je grad vesel.

Bridkost me v prsih pekla je,
Po líci solza tekla je;
Nì človek a nì Bog z nebés
Sušít prišèl mi né očés.

Z menój igrala se je strast,
Dajala grehu me v oblast,
Pehála me je od Bogá,
A napolnila né srcá.

Sedàj me strast minila je,
In skrb se izgubila je;
Tolažba moja Bog je sam,
Ter upanje le vánj imám.

On dvor je moj, on dom je moj,
Zató mu, duša, slavo poj!
Umrí je v tebi ves prepír,
Naselil sladki v té se mir.

Zarumení se v zor nebó
In prvo ptiče je glasno,
Ko iz očij mi zbegne sèn,
Da vstanem, môlim, idem vèn.

Korake vidi mojih nog
In dela vsa nebeski Bog;
On hráni, kakor ptico me,
Odeva, kot cvetlico me.

Zató rad môlim in klečim,
Ker iz njegovih rok živim,
Ker mi obeta rajski vrt,
Ko pride póme bela smrt.



Kmétsko známenje.

Stara pesen, malo popravljena.

Leží, leží ravnó poljé,
Po ravnem polji cesta gré,
Ter s ceste vidi se okrog
Snežník in brdo, gozd in log.

A kaj stoji tam slavnega
Pri cesti pólja ravnega?
Tam kmet je zložil kámenje,
Sezidal belo známenje.

Napisati je vánje dal
Od stropa vse do samíh tal,
Na desno plat, na levo plat
Podobe znotraj, zunaj vrat.

Ko stròp še né bil dobro suh
Prišél je gôri sveti Duh:
Golobček bel, z nebés letèč,
V nogé rudèč je, v kljun rudèč.

Na srednjem zidu sveti Vid,
Ki vselej bodi črešenj sit,
K molítvi rôke v sklep drží,
Pod kotlom zúbelj hud gori.

A sveti Peter plešast nam
Nebeske ključe kaže tam;
Do njega sveti Nikoláj,
Otročjih jabolk raznošáj.

Na desno íma sveti Ròk
Prepasan plašč, klobúk širok;
Na stêgnu v ranah prst drží,
Pesèk mu hlébček v dar molí.

V gorénjskih skornjih Izidòr,
Klečí zamaknen v rajski dvòr;
Dva angeljca orjêta zánj,
Ozirata se lépo nánj.

Od zdolaj medved, sveti Gàl,
S poleni drv prikosmatàl,
Pokonci tudi on je vspét,
Saj vé, da tudi on je svét.

Na levo sveti Boštiján,
Brezbôžnikom je v roko dán,
Privézan k deblu, ostreljèn,
Pušíc krvavih nasajèn.

Pod njim je sveti Valentin
Ter bratec njega Peregrín;
Ljudém dobrote nosita,
Živíni zdravja prosita.

O človek, vzdigni zdaj okó!
Nad vrati zunaj — kdo je to?
Gorečo streho pri nogàh
Gasí s keblíco sam v rokàh.

A zádaj polno je dušíc
V plaméni, môkrih od solzíc,
Ječé premilo noč in dán:
«Pritêci v pômoč, o kristján!»

Vse to nam priča, govori,
Da dom človeški tukaj ní:
Človeški dom je sveti ràj,
Ki Bog vsem vkupe nam ga dàj!



Gréšnikova molítev.

«Sladka devica Marija,
Preljubezniva gospá!
V strahi na pômoč te kličem,
Ker sem odpál od Bogá.»

«Ustnice moje ti slavo
V blati nečistem pojó,
Tebi, ki rajska in čista
Zmíji si strla glavó.»

«Stêri i mojo gnusobo,
Ki me v verigah drží;
Stópi zločinstvu na glavo,
Vrni mi dušne močí!»

Sladka Marija devica
Slišala prošnje je té
Gréšniku bogoródica
Vse prenovíla srcé.



Preprôstega otrôka molítev.

Jézusek, tam gôri
 V svojem zlatem dvôri
 Sveti križ držiš,
 Z ángeljci sediš.
 Prve hlače nosim
 In klečé te prosim
 Zdravja svojej mami,
 Ki me zjutraj dramí,
 Čese in umíva,
 Meni srajčko šíva,
 Sladkih jábolk reže,
 Rada s kruhom streže,
 Mleka piti dáje,
 Da ga še ostáje.

Izpremljúj in vôdi,
 Koder kóli hôdi,
 Tudi mi očeta,
 Ki je gnal teleta
 Past na telčo stajo,
 V travnik za ograjo.
 Črevlje mi kupuje,
 Šibo urezuje;
 Piščal mi obeta;
 Bič konôpen spleta:
 Potlej moja roka
 Sredi tnala poka;

Málinček mi stavi
 V curki na Močávi;
 Gobo nosi z breze;
 Ptičke mi zaleze;
 Gráhljaste, rumene,
 Pisane, zelene,
 Čmrlje mi pokaže,
 A nikdár ne laže. —
 On s sebój me vzame,
 Kder so v gozdi jame,
 Zajci in lisice,
 Kósi, jerebice,
 Volki in medvedje,
 Črédnikom sosedje.
 Kádar medved Jaka
 Kôsmat prikoraka,
 Oča ga namaha,
 Da zbeží od straha.
 Če se volk prikaže,
 S kolom ga namaže,
 Da nabít zadosti
 Spet izgíne v hosti.

Stvóri mi še to:
 Hrani prelepó
 Bratce in sestrice,
 Tete mi in strijce!
 A najprvo meni
 V žgance žmitkov deni!



Vrnítev pomládi.

Spet se je blaga vrnila pomlád,
Mègla zbežala, izkôpnel je sneg;
Kmetič pripravlja se, íti orát;
Kos nam priletel prepevat je v breg.

Diha vijóla, napenja se brst,
Leska odcvita, a dren rumení;
Jágelce zlate rodila je prst;
Vrbova píščal užé se glasí.

Lestvo je k deblu prislónil vrтар,
Véjice reže in trebi in žgè;
Snaži drevesa, odvrača jim kvar;
Cepi divjáke, zasaja pečkè.

Trudi se zgodaj, o dete ljubó!
Jablane sádi in druge cepé,
Da razgosté se v košato drevó,
Tebi na starost ovôčja dadé.

Vidiš le zdolaj pred sábo poljá?
Žito vsejali na to smo raván,
Pa mu po zimi odeja snegá
Bila v dobrotno in toplo je brán.

Ozelenéva se tukaj in tam,
Solnce mu greje peresca in kal;
Zlata pšenica obeta se nam,
Ječmen veselo poganja od tal.

Tjá kaj ozri se na vrsto holmóv!
Jagod rudečih podá ti njih vrt;
A na podkríljí se vinskih grozdóv
Polno obesi jeseni od trt.

Zábíti Bóga nikóli ne smeš!
Klánjaj se zjutraj, zvečer mu lepó!
Sreča te čaka v molitvi, saj veš;
Sam ti ponuja presveto nebó.



Naša vas.

Stojé na holmu hiše tri,
Pod holmom pôtok čist šumí,
In ribice tam plavajo,
Po vodi se vzigravajo.

Orehov, jablan, hrušek, sliv
Ob kočah je do samih njiv;
Precvítajo, diše vzpomlad,
Jesén rodé okrogel sad.

A v senci drevja sádnega,
Pod brambo krôva hladnega
V vročini skače kup otrok,
Ki golih glav so, bôsih nog.

Nad njimi ptičice pojó
In gnezda si skrivaj pletó;
Pomladi tam se veselé,
Drugàm jeseni odleté.

Za kočó vsako ulinják
Šumí od zlate zore v mrak;
Bečele pridno letajo,
Medú ljudém obetajo.

Razglèd je s hólma lep takó,
Da vabi srce in okó:
Tam gôre so, a tod poljé,
In travnici tam zelené.

Po gôrah cerkve so okrog,
Moleče k nebu v sinji lok;
A vsaka ima zvon glasán,
Ki pôje, ko se bliža dán.

Minilo vže je nekaj let,
Kar šel sem s hólma v beli svet;
A vtisnil se mi je v spomín
Do črne jame globočín.

V novo léto.

Goló je drevje, zemlja v spanji,
Molčé vsi pevci pomladanji,
Objela solnce je meglà;
A spet srcé se radovalo,
Ter solnce bode spet sijalo,
Ko vesna bode k nam prišla.

Zató nam prvo jutro leta
V kraljévstvo ónega le svéta
Naj vznášajo se vam očí,
Ker le iz néba sreča prava
Nam k úpanju se pridružáva
In božji blagoslòv rosí.

Srcé vam grej ljubezen sveta,
Do vseh ljudij na zemlji vneta,
In k delu dvigajte roké,
Ter novega vam leta zarja
Prinesi dneve brez viharja,
Izpôlni dobre vam željé!



Živa cvetlica.

S cveticami igraš v nedóljnosti se svojej,
Ne veš, da si cvetlica tudi sama tí,
In da nikdér podóbné svetej zarji tvojej
Ni v gôri ni na ravnem póljí, v vrti ní.

Iz luči tvojega velícega očesa
Žehtí nevedoma v otročjih dneh užé
Žar začrnéle rože, kádar nje peresa
Cvetnó-dišéca v grêdi solnčnej plamené.



Lažnívi prijatelji.

Doklér te ljubi sreča mila,
Po tvojem sledu vsak hití,
A kádar bode te ranila,
Od tebe naglo vse zbeží:
Nesreči kdo veselo služi?
Nesíljen kdo li ž njo se druží?

Prijatelj spremlja te nepravi,
Doklér se vije gladek pot,
A v bréznih te bojèč ostavi,
Stezé si išče sam drugód:
Izkúšenci povsod mi bodo
Verjeli bridko to usodo.

Nocój se baha nekatéri:

«Iz prsij moje srce ná!»

Užé se jutri iznevéri,

V nevihti strehe ti ne dá,
Ker ti nezgoda srebrníke
Pobrala, vzela je zlatníke.

Prijatelji so tvoji krivi,

Ki bôgat si jih vôdil v svet,
Da tí v prepàd si pogubljívi
Izginil v cvetji svojih lét:
Potèm so tisti grohotáli,
Ki vánj samí so te peháli!



Živênje — bòj.

Brez bôja se ne dá živéti,

Doklèr ogreva žile krí,

Vihar vsi dnevi so na svéti,

Vihar nemírne so nočí.

Borí s tebój srcé se tvojè,

Borí se človek, črna smét —

Pekèl pa veselíce poje,

Odpeva mu hudičev svét.



Razni glasóvi.

Svarítelj.

Mislim, ka užé je čas
Póti slabe opustiti;
Smrt bi utegnila priti,
Kakor tat zalésti nas.
Bratje, opomínam vas:
Kar je krivo, izravníte;
Kar je dobro, dovršíte,
Predno pride noč i mraz!

Um.

Premišljúj obraz svetá:
Čésto se i črno delo
Vidi čisto, vidi belo,
Kakor novi sneg poljá;
Kdo mi li na znanje dá,
Kaj mi je i né početi?
Kaj mi je i né verjeti?
Kaj zapóved je z nebá?

Nótranji glas.

Nepokôjni vi ljudjé!
V daljno strmo visočino,
V brêzen temnih globočino
Vam uhajajo željé!

Jedno je potrebno lé:
Skrbi záse, ljubi brata,
Dvígni ga, odpri mu vrata,
Bódi ti sodník srcé!



Upanje.

Čuj, úpanje hôdi pred nami
Od rojstva, da gremo s svetá;
Ko tare nas breme na rami,
Nam palico v róko podá.

Kedàr se nam sreča obrne,
Da mègla pred nami leží,
Nebeski nam raj se odgrne,
Ko úpanja luč zagorí.

Oh, kólikrat te je ranila
Nesreča globoko v srcé,
A vánje ti upa je vlila,
I bile so rane celé.

Hvaležen na raznih darovih
Res človek Bogú da bi bil;
A vender iz rók on njegovih
Od upa né boljšega vžil!



Têžki pót.

Tam gôri je vse boljši svet,
Preblagor mu, kdor tam žíví!
Telesna skrb ga ne morí,
Prihòd nì beg težavnih let.

A cesta je, ki tja peljá,
Temnà, težkà, polnà strahú;
Kdor tu se ne zbojí mostú,
Živòt za mostovino dá.

Živòt sladák je dar težák!
Pač marsikdo zvihrá pred most;
Dreví ga čéz srcá bridkost,
Ustavlja ga živòt sladák.

I séde, čaka vrh zemljé,
Da vstavi mu srcé samó
I vdrto se zaprè okó:
Kder bil bi rad, tjà rad ne gré!



Pótnikov dvóm.

Čésto sem premišljaj sam:
Kaj je potniku začeti?
Cest je mnogo po vsem sveti,
Kdo mi razodene: kam?
Ko v dolino pot imam,
Palica mi ne pomaga,
V góro me zaliva sraga
I nad breznom trepetam.

Maloverni vi otroci!
Kaj vas plaši težki pot?
Meč srčnosti v umnej roci
Vgládi cesto si pavsod.

Na sv. Róka dan.

Bog nad nami sam kraljuje,
On Gospod je vseh rečij,
On dobrote nam daruje,
Pa nas tudi pokorí;

Ko ljubezen božja vmira
V grehe pada človek trd,
Svoje srce Bog zapira,
Nam pošilja naglo smrt.

Osemnajststo smo pisali
Ino šest in trideset,
Ko smo prvič trepetali,
To je zdaj devetnajst let.
Tákrat prvič je morila
Kolera mej nami tod,
Več vasij je obhodila,
Koder hotel je Gospod.

Sliši zopet zdaj se tudi
Od bolezní kolere,
Da ležijo v sili hudi
Trgi, mesta, deželé,
In da ta nevarna kuga,
Kakor že je počil glas,
Tudi spet mej nami žuga,
Trka že v nektero vas.

Zatorej, kristjane moji!
Ki prišli ste sem na hrib,
V stiski in bridkosti svoji,
Pred težavo božjih šib;
Dánes se priporočite,
Da vas vsliši sveti Rok,
K njemu véрни pritecite,
Ki je pomočnik nadlog.

Bila s kugo je tepena
 Laška zemlja nekedaj,
 Rim, Pjačenca in Sezena,
 In nekteri trg in kraj.
 Sveti Rok, tačas na Laškem,
 Bolnim pomočnik je bil,
 V oblačilu je beraškem
 S križem svetim jih zdravil.

Dóbil je bolezen kužno,
 Bog v težave ga je djal,
 On pa srce bogoslužno
 V božjo voljo je podal;
 Molil v sveti je ljubezni,
 Da, če kuga svet morí,
 Naj bo rešen iz bolezni,
 Kdor se njemu izročí.

Kádar se je izpovedal,
 Kmalu je v Gospodu vmrl,
 Bog z nebes je nánj pogledal,
 Svoje mu uhó odprl.
 Pismo so pri njem dobili,
 Pismo govóri rekoč:
 Da v nevarni kužni sili
 Sveti Rok delí pomoč!

Ker se tu svet' Rok praznuje,
 Zlasti na denášnji dán,
 In ker skušnja izpričuje,
 Da on váruh je močán;

Tôrej množ'ca vas je zbrana,
Ki spod družih ste zvonov,
S Polja, z Roba in Škocjana,
Pôleg naših farmanov.

Sveti Rok nas vedno brani,
Kádar bliža se vihar,
Tórej letos, kakor lani,
Pojte radi pred oltar,
Ker še letos drugo leto
Né minilo od tačas,
Kar se to poslopje sveto
Popravljálo je za nas.

Spómnite se, kaj se sliši,
Koder kolera divjá,
Koliko mrtvih je v hiši:
Tukaj trije, tamkaj dvá;
Ta obležal je na cesti,
Ta, ko šel je na poljé,
Oni bil mrtev na mesti,
Ta še ležal né pol dné.

S tem nam Bog na znanje daje,
Da njegov je ves ta svet,
Da bi grešnik trepetaje
K njemu se obrnil spet,
Svoje duše ne pogubil,
Grešno pokoril teló,
Da skesan bi njega ljubil,
Hudobijam dal slobó.

Pusti grešne vse navade,
Smrt je, ko ponočni tat,
Tiho k tebi se prikrade,
Te ne vpraša, če si mlad.
V smrt se moraš pripravljati,
Bodi trden al' bolán
Vender treba né se bati,
Bog vé za nas vsaki dán.

Božja roka je nad námi,
On, kar všeč mu je, stori,
Pa se omeči s prošnjámi,
Zopet vsmili se ljudíj.
K njemu vsi se obrnimo,
Ki nas tepsti je začel,
Roka svetega prosimo,
Da bi šibo Bog odvzel!

1855.



Udomačítev.

Človek je podoba lôze vinske,
Ktero mož odreže, da jo presadí
V góro zêmlje svoje domovinske,
Kder jo greje solnce, blagi dež pojí.
Príme se, ko nekaj časa mine,
Ter zasaja nove korenine;
V zemlji tujej zopet zelení.

Tudi človek je usode take:
 Umnik se privadi vsacega svetá,
 Veselják si najde veseljake,
 Bodi sto milj daleč, bodi si domá.
 Kder počije potnik vrhu zêmlje,
 Ko slobó na pragu zopet jêmlje,
 Solza mu v očesi zaigrá.



Knjížna modróst.

Po njigah samó ne prebiva modróst,
 Kot méseca v vodi ne bode,
 Ki, vtrjen v brezkončnih svetóv širokóst,
 Iz vódné te gleda posode.
 To znali so davno vedívi možjé;
 Trobili so v gluha ušesa:
 Zatôrej še zdaj smo otroci ljudjé;
 Naš rod se náukov odtresa.

Vi, ktere pri knjigah obrastel je mah,
 V živót se vrtéžni vrzíte!
 Vas solze ne bódi nì rádoti strah;
 Išcíte, vživaje trpíte!
 Namén se razgrne vam zemskih ljudíj,
 Nesreča i sreča po sveti;
 Naj pámetnik vas i neúmnik učí,
 Kakó bi nam bilo živeti.

Ubêri v poslópja i v kóče si pot,
Tam knjiga náukov je zlatih;
A hrabro se spuščaj na sredo povsod,
Bojêč se ne stiskaj pri vratih!
Če pródalno gledaš iz daleč blagó,
Pri mnozem jednaka veljava;
A kádar pomèknil si bliže okó,
Razlóček se vèlik spoznava.

I kôgar le knjige debele učé,
Ka solnce pripeka po leti,
Ka tékajo v morje iz morja vodé,
Ka zvezda po nôči nam sveti:
Ta mólči! — Ker on, kar pozabil očak,
Nam s hrípavim grlom prepeva;
Zapreda v zmotnjavo se svojo bedak,
Bedakom jo zopet premleva.



Kolédniki.

Poštena vsa družína
I hiša, bodi zdrava!
Kolednikov se lanskíh
Spet lice prikazáva,
Ker zdaj se božičáva.

O Josipi, Mariji,
O vòli in oslíčki,
O zvezdi trijeh kraljev,
O božjem otročički
Pojó žené, možíčki.

Mi rajši zapojemo,
Kar moškega nam svéta
Ter žénskega privabi,
I kar daròv obéta
V čas nôvega nam léta.

To jabelko rudéče,
Na mízo položeno,
Po hiši se ozira,
Da bilo bi pošteno
Z rokámi obdarjeno.

Deklè, kar več bi dala,
Popréj moža bi vzela,
Pri móži mati lepa,
Bogata i vesela
Dojíla bi i prela.

Vi bódete, mladénci!
Kedàj gospodovali,
Na dom si dedov starih
Neveste izbirali
I ž njími vekovali.

Jaz vém, da si želíte
Mladé, krotké ženice,
Ki vas bi prav ljubila,
Prinesla kaj petice,
S petico gladko lice.

Sprijáznite se z nami,
Pred jabolko hitite!
Zdaj sreča je pod streho,
Da je ne zamudite,
Odprtih rók bodite!

Žené, možaki tudi
Mastíto pristopajte,
Sezíte v žep globôko,
Samó srebrá jemajte
I v jabolko ga dajte!

Naš dar bi zemlja vaša
Stotero povrníla:
Od zrna po pet klásov,
S klasú po tri tvoríla
I več bi vam rodíla.

Pred drugim zdaj se letom
Ne bodemo kazali,
Zatôreje bi radi
Takôj vam hvalo dali,
Kar nam ste darovali.

O naših se daróvih
Vam v srci žal ne gôdi,
Saj smo si v rôdi z vami:
Vsi smo ljudjé si v rôdi,
Kar nas po zemlji hôdi.



Povsód né sréce.

Kedàr očaki sivi
Za mizo se zberó,
Kakó je nékdaj bilo,
Modrôvati začnó:
Kakó so sol nosili
Tam od primorskih mest,
I z vinom tovorili,
Ko bilo né še cest.

Drugačni so klobuki,
Drugačen novec bil,
I vsako stvar na sveti
Cenéje si užil;
A kaj bi zdaj govoril!
Na sveti né moštvá,
Od kar je konec stvoril
I v grob šel ta i tá.

Če sédem jaz k očaku,
 Bojèč mu ne molčím,
 K besedam njega modrim
 Modrostno govorím.
 Ponuja mi kozarec,
 Poslušà mene rad,
 Če tudi nésem starec,
 Matúzalemov brat.

Možém o kmetovanji
 Razgovor se začnè:
 Da z vero zemlja peša,
 A davki vender nè;
 Da baba točo vòdí,
 Kedàr zevrè oblak;
 Da zajec v zelnik hodi
 A v vas neznan prosjak.

Na vrsto pride tudi
 Imé bogatih glav,
 Ter da leží gospòda
 Brez dela, brez težav. —
 A ko se menim ž njimi,
 Kedó me vpraša zdaj,
 Če nésem bil še v Rimi,
 Na vojski ne kedaj?

I kádar na veselje
 Priteče mladi rod,
 Zvenčé kozarci polni,
 Kot na cerkvéni god,

I struna zvônka poje,
Za struno moški glas,
Ter déklice vse svoje
K plesánju pošlje vas.

A v društvu mladem vedno
Moj ùk je spoštovan;
Če rečem: «Vino pijmo!»
To pijemo ves dan;
Kedàr želim besede,
Vsi naglo obmolché
Ter iz vesele srede
Neradi me dadé.

Pri vseh ljudéh po sveti
Povsód sem izprejet;
Le ko se ženskim bližam,
Na gôtov idem led.
Če biti hčém prijeten
I streči jim želim,
To vselej neokreten,
Bojèč izpodletim.



V B l é d i.

Spomladi 1852.

Tovariši, ladjo zibljivo odpnimo!
Valovi prijazni so, jasen je zrak;
Pevaje, veslaje od brega hitimo,
Veselju naj srce odklene zdaj vsak!

Zemljó preoblekla pomlád je zelena,
I svatovski jézera breg je odet;
Cerkvíca, valovom na sredo vsajena,
V valovih se gleda že toliko let.

Tam grad na predrznem skalóvji stoluje,
V hladeče jezéro omaka nogé,
Poglédu, ki ž njega peruti dviguje,
Pod njim vrtoglave strmine grozé.

Iz čolna oziramo v davne se čase,
Ko zárod je hodil po zemlji krepák,
Zmagával sovražnike, davil modrase,
Po skalah samóval na starost junák.

Počivajo dela krepostnih junakov,
Umolknila tromba je, meč ne zvenčí;
Vse gine, ko senca letečih oblakov,
Izpolni število najlepših se dníj.

A mi smo mladí še, mladost uživajmo!
 Igrá se jezero i smeje mu zrak;
 V naročji šaljivih valov se zibajmo,
 Veselju naj srce odklene zdaj vsak!



Na vseh svetníkov dan.

Svetníki so v svetih nebesih veseli,
 Na zemlji je grešnej praznujemo mi;
 Tam gôri sladák so pôkoj prejeli,
 Tu dolu moré nas grenke skrbi.

Da ne bi tukaj ljubezen cvetela,
 Kedó na ubogej bi zemlji prebil?
 Da vínova lôza bi srca ne grela,
 Kakó bi človéček se kdaj veselil?

A zdaj tu okolo mize smo zbrani,
 Od brata do brata vrstí se bokal,
 Ter vsacega pivca Bog nam ohrani,
 I njega, ki jagodo grozdno je bral.

Na zdravje zvénknimo matere Slave,
 Ki njenega malo ne pol je svetá,
 Da vneti jej sini od iskre bi prave
 Podali si v zvezo dlaní i srcá!

A kdor si je ljubega v svesti dekléta,
Še njenega zdravja opomni se zdaj!
Ljubezen mladosti je sapica sveta,
Prinaša na zemljo žalostno raj.

Hudí ne bodo svetniki v nebesih,
Ka v slavo njih trčili nésmo popred,
Saj tudi njim, dokler so bili v telesih,
Najbliže sta bila zemlja i svet.

A vender so hrabro se vedno borili,
Opešal je v dobrem le malokedó;
Zató so tam gôri vénec dobili,
A mi jim zdravijce pijêmo zató.

Adamu se prvi kozarec izprazni!
Ker vsega on bil je človeštva prvak,
Ustvarjeni ded naš bogoobrazni;
Mej nami podoben njemu je vsak.

Ljudém je veliko preglavico stvoril,
Ker v raji se žêni zmotíti je dal;
A potlej se zopet je ves izpokoril,
Grmovje požigal, ledino oral.

Zdaj treba je Noju v zahvalo naliti,
Ki vsadil je trsje, da vince rodí;
Človeški zárod naučil je piti,
Zatôrej mu slava naj večno živi!

A njima naj zbor se očakov bi družil!
 Živíte očaki, modri možjé,
 Vsi, kolikor kdo je mej vami zaslužil,
 I svetih očakov pobožne žené!

Pozabiti bilo greh bi Mihéla,
 Ki tehta veljavo človeških dušic:
 Iz roke visi mu sveta skodéla;
 Oznanja trgatev vinskih goríc.

Svetnikov, kar novega jih je zaveta,
 Pred vsemi da sveti Pêter živí,
 Kateri veselije rajskega sveta
 Odpreti nam gôtov s ključem stojí.

Vrbàn ljubeznivi za njim je na vrsti;
 Kar vsadil je Noje, nam hrani Vrbàn;
 Jeseni kapljo Mártin prekrsti,
 Zatôrej vsem pivcem vinskim je znàn.

Iz pratike vsi živé naj svetniki,
 Če god njih čeren je ali rudèč,
 Vsi zadnji i prednji, mali, veliki,
 Kar ôgenj je žgal jih, sekal je meč.

V presvetih nebesih zdaj so veseli,
 Na zemlji je grešnej praznujemo mi;
 Tam gôri sladák so pôkoj prejeli,
 Tu dolu moré nas grênke skrbí.

Studentovska zdravíjca.

Zdaj veselo je živeti,
Dôkler še mladóst nam sveti,
Kri nam pleše in igrá,
Tana nina, tina ná!
Lauda, Sion, auditores,
Et imprimis professores,
Kar jih svoje delo zná!

Bratje modri, semkaj zbrali
Zopet smo se o bokali,
Da čestimo tu Bogá,
Tana nina, tina ná!
Lauda, Sion, vinitores,
Lauda fortes potatores
Vsega širnega svetá!

Moška je beseda taka!
Kdor izpil je, naj nataka
Nov kozarec do vrhá,
Tana nina, tina ná!
In salutem puellarum,
Studiosis amicarum —
Saj jo vsak užé imá!

Skoraj bode ura bila,
Po vsej zemlji nas kropila,

Koder so ljudjé domá,
Vender nina, tina ná!
Vivant medici doctores,
Et qui docent bonos mores,
Ker ključarji so nebá!

Bódimo si, kar hočêmo,
Zdaj neskrbni še pojêmo,
Trkamo, da zvenketá:
Tana nina, tina ná!
Vivant et juris prudentes,
Omnes populi et gentes,
Vsem prostora svet naj dá!

Zadnjo kupo natočímo,
I do dna jo izvrnímo,
Doteknímo se nohtá,
Tana nina, tina ná!
In salutem collegarum,
In perniciem philistarum,
Amen, amen vekomá!



Slovénskím svátom z dopisom poslane zdravíjce.

Družba slovénska izbrana veselo
V svatovski praznik denašnjega dné!
Srce mi rado peruti razpelo,
K vam preletelo bi z máno goré.

Vitke peruti le ptiču so dane,
In prepovedal mi skopi je čas,
Da bi iz bele ropôtal Ljubljane
Z vózom gorečim v Konjíce do vas.

Svate zatorej iz daleč pozdravljam,
Sreče obilo vsem vkupe želim;
V duhi k družini se vašej prestavljam,
V duhi za mizo mej vami sedim.

Ženin, ti prvi poprimi kozarec,
Rujnega vinca do vrha nalij!
Prvi naj tebi zazvenkne udarec,
Tvoja nocój se ženitev slavi.

Ako se nési naživel mladosti,
Ž njo se razstati si vender dolžán;
Upe vse tvoje in leta prostosti
V jamo pokopal denašnji je dán.

Teči so nove ti ure začele,
Ti si pretrgal vse stare vezí;
S prstenom dávi so v cerkvi objele
Druge te spone in druge skrbí.

Sklenen do smrti si z déklico sladko,
Ona je speta do smrti s tebój;
Bog ti daj cesto po ravnem in gladko,
Ki si nastopil jo, Ranko, nocój!

Vida *nevesta* in svatom kraljica!

Kupico primi z bogato rokó;
Pila se tebi zdaj bode zdravijca,
Slava se tvoja spominala ž njó!

Trudil se stvarnik in delal ves teden,
Predno je z dušo navdèhnil možá;
Žilav se mož je dozdeval nevreden
V krôtko začélje mu vsega svetá.

V trdno zató je položil ga spanje,
V tihej dremôti mu rebro otel,
Z róko mogočno ponovil zidanje,
Žensko teló je obraziti jel.

Kádar li ona je bila vzbujena,
Prvi nedeljo je sam praznoval. —
Venec je svetu vesoljnemu žena,
Bog se izmislit' né lepšega znal.

Rekel je: «Mož te v družico objame,
Cvèti mu v radost na zemeljskih tleh;
Šibka opiraj o njega se rame,
K njemu te véži plakanje in smeh!»

«Sine mu bodeš junake rodila,
Déklice, — zvezde nad vrhom goré,
Njemu pokorna, le njega ljubila,
Dokler ti bode gibalo srcé.»

Zopet si prazne kozarce nalijte!

V zdravje se pilo zdaj bode možú,
Ki ste izbrali ga, ker ga častite,
Vêslo mu tega podali godú.

Mizi, ki slavna za njó je družina,
Godcem in plesu je on gospodar:
Trkamo tebi, Andréj *starejšina*,
Svétlemu dnevi pošteni glavár!

Kapljice stare si zdaj odberimo,
Pride pobožna zdravijca na dan!
Jedva na zemlji se v joki rodimo,
Raj se v prihodnji obeta nam stan.

Oča nebeski nas prime v otroke,
Čuje nad nami, svari in pretí;
Večnih besed nam pošilja proroke,
Streči nas modrim pastijem velí.

Nótranjim ranam, boleznim odkritim
Lečiti ima njih roka oblast:
Pijmo *duhovnim* z veseljem očitim,
In poklonímo Bogú se na čast!

Vzdignite vi zdaj *možaki* se čvrsti,
Ki izkušáli ste, kakšen je svet,
Mnogo zarôda imeli pri krsti,
Znanci bogatih in jalovih let!

K móžem stopite *ženice* izveste,
Matere drage cvetočih otrók!
Bile dekleta ste, bile neveste,
Zdaj gospodinje, ohrani vas Bóg!

Svatov še čaka najlepša zdravijca,
Tvoja zdravijca, ti srečna *mladost*!
Tebi prijazna in vedra so lica,
V smehi se ž njimi igra veselost.

Srce v nasladi neznanej ti plava,
Ogenj iz bistrih pogledov gorí;
Raj neoskrunjen je tebi narava:
Blagor ti, jutro zdaj tvojih je dníj!

Žalost jedina globoko te speče,
Ako v očéh se ujame okó,
Kri ti po žilah nemirneje teče,
Véko od solz je po sili rosnó

Kádar ti bodo ti dnevi zbežali,
Klicala rada bi spet jih nazáj;
Tudi nam starim so z néba sijali,
Šli so, ne vemo, kakó ni kedáj.

Mladci, zatorej se zdaj veselíte!
Brénknite s kupo deklinško popred,
K ustom rudečim kozarce nagníte:
Žívi narôda slovénskega cvet!

Bodi še *godcev* krdelo nam zdravo,
 Ki se napenjajo, drgnejo les,
 Iznad srditih obrazov krvavo
 Z mokrim očesom nas gledajo vmes!

Godec na plesi vrtí in obrača,
 Kakor se zdi mu, človeško petó:
 Kádar upeha teptanje plesača,
 Sméšnice, šale iz ust mu gredó.

Žívi, kar cvili in drgne in piha!
 Žívele gosli, trobenta in bas!
 Žívi za basom *Velénjski Stariha*,
 Ž njim godrnjaje pri pēči na glas.

H koncu vrnite še meni zdravijco,
 Dôvolj sem časa le jaz jih vrstíl;
 Polno posodo vzemite v desnico,
 Da bi na slavo mi vsak jo izpíl!

Létom se naglo umikajo leta,
 Dan porodí se iz prejšnjega dné;
 Venec nevesto nocój še opleta,
 Prazne si jutri počese lasé.



III.

Ode in elegije.



Izbávi nas zléga.

Človek slábi, v róke dan viharjem,
Ziblje čez tepèž valov se plah,
Zvija se usode nagle vdarjem,
In oklòp i ščit zdrobí mu strah.
Ko dviguje duša se vriskáje,
Nad glavó na lasu visi mèč;
Ko najslajša kupa nam se dáje,
Sodbo piše prst nam plamenèč.

Tu v dolini senčnej, v mraku nočnem
Vsa modrost ne zna *nì kdaj* *nì kam*.²
Na vreteni sreče opotočnem
Srce je igrača grenkih zmam!
A srcé človeško je brezdnína,
Mere svoje samo si ne vé;
Meri oceanom se globína,
Meje njemu niti mére né.

Če mi kopje zemljo premaguje;
Môli če me v sponah širni svet,
Če mi hribe zlate v krilo suje;
Slavo če dosežem večnih let;

Če vesoljnost z duhom vso objamem:
Človek vender bi nesít ostàl,
I slobó od solnca predno vzamem,
«*Nično!*» jezik bi mi lepetàl.

Vse je nično! Ti jedin si večn,
Ti začetnik, Ti hranitelj moj!
Nikdo né pod solncem tvojim srečen,
Kdor ne bega tâpen v šator tvoj;
Nikdo ne dohrepni počitka,
Komur v sebi Ti mirú ne daš;
Kádar bije bôjna ura bridka,
Tí pobédo, Ti pomoč imáš!

Kógar Tvoj v puščavi plamen vôdi,
Kónjika se, pešca ne bojí,
Po modrasih, kot po cvetji, hôdi,
V sèn ga pôtres, vihra položí.
Svet da gine, solnce, luna gasne,
Zemljo da zaliva hrup morjá,
Padajo grmeče zvezde jasne:
Kdor v Te upa, ta ne trepetá.

I zató oziramo se k Tebi:
Ko nas bode težki jarem trl,
Izkušnjava nas vabila k sebi,
I tolažbe zadnji žarek mrl;
Ko viséla bode tma nad nami,
Srce nam brezùp vestí kljeval:
Tí, Gospod, zaščiti nas z rokami,
Da nas v brezno ne potegne val!

I kedàr se nagne dan telesni,
 Da mračil se bode zemski pot,
 Stalo srce, gasnil blisk očesni,
 Duh ostavljal bode kočo zmot,
 Slast ostavljal, strast živjenja tega:
 Takrat, Oča, Ti pri meni stoj;
 Ti me brani, Ti izbavi zlega,
 Ti me v rajski dom pokliči svoj!



B o g.

Iz Državina.

O Ti v prostori brezkonéčni,
 Živóč v gibanji vseh stvari,
 V tekanji let i dnij prevéčni,
 Brez lic i božja lica tri!
 Ti duh jedini, duh povsótni,
 Brez úzroka, nikdèr stanótni,
 Vsem neobsežen, krog i krog,
 Ki sam sebój vse napolnjuješ,
 Objemlješ, stvariš, ohranjuješ,
 Ki imenujemo Te Bog!

Izmeril ocean globoki,
 Preštel bi pesek, zvezd očí,
 Ak hotel bi Tvoj um visoki,
 Števila Tebi, mere ní!

Celó duhovom posvečenim,
 Iz svíta Tvojega rojenim,
 Né jasna sódeb Tvojih noč.
 Naj misel v Té se drzno vpira;
 V veličji Tvojem gine, vmira,
 Ko v vekí tone hip gredoč.

Kaósa bitnost si občasno
 Iz brezen večnosti izzval,
 I večnost — vže pred vekom — jasno
 Ti v sebi samem osnoval,
 Iz sebe sam se sestavlja je,
 Iz sebe sam sebè sevaje,
 Ti luč i luči si iztek.
 Sezídav vse z besedo eno,
 Prostiraš v stvar se porojeno;
 Ti bil, Ti si, Ti bodeš v vek!

Vseh bitij kal Ti v sebi vežeš;
 Ti hraniš je i Ti živíš;
 Ti konec na začetek prežeš
 I v smrti nov živót daríš.
 Ko iskre vsípajo, gosté se,
 Tak solnca iz Tebè rodé se;
 Ko v jasnej zimi ivja ròj
 V drobtínah semtertám strkáče,
 Vrtí se, ziblje se, leskáče:
 Tak zvezde v breznih pod Tebój.

Svetíl ognjenih milijóni
 Po neizmernosti tekó ;
 Zibáje v tvojem se zakóni
 Oživljajoči svit lijó.
 A te svečave vse prižgane,
 Kristalov žarnih trume zbrane,
 Zlatih valóv semènj tekóč,
 I plameneči ti zrakovi,
 Sveteči skupaj vsi svetovi —
 Pred Tábo so — pred dnevom nóč.

Ko v morje kaplja izpuščena,
 Tak pred Tebój nebesja krog.
 Kaj vsa vesoljnost razložena,
 I kaj pred Tábo jaz ubog?
 Naj množim v zračnih oceanih
 Miljonu teh svetóv dodanih
 Še stokrat drugih — i vse tó —
 Ak drzni bi Ti primerjali
 To je jednako točki mali,
 I sam jaz — nič sem pred Tebó!

Jaz nič! A Ti iz mene siješ,
 Z velíčestvom svojih dobrót;
 Ti v me podobo svojo liješ,
 Ko solnce v malo kapljo vód.
 Jaz nič! — A v meni vse živenje,
 Nesíto neko hrepenenje

Dviguje kvišku me vse dni!
 Da Ti si, čuti moja duša,
 Premišlja, tehta, sodit' skuša; —
 Jaz sem — torej si tudi Ti!

«Ti si!» priroda oznanjuje,
 Glasí mi srce moje tó,
 Tegà razúm me uveruje,
 Ti si — i tudi jaz s Tebó!
 Jaz členec mali sem v vesólnem,
 Stojèč v osredji česti pólnem,
 I z bitji krog i krog objet.
 Kder si končál stvarí telesne;
 Kder dúhe si pričel nebesne:
 Tam sklep verig je v me pripet.

Svetóv sem vez okrog hitečih,
 Mejník izkrajnji stvárjenja;
 Jaz sem osredije živečih,
 Začetna črtica Bogá.
 S telesom v prahi iztrohnévam,
 Grmenje z umom v spone dévam,
 Jaz kralj — i rob — i črv — i bog.
 Prestol sem krasni, čudoviti,
 Od kod izšél? Kdo vé odkriti?
 Nikoli ne iz svojih rók!

Jaz delo Tvoje sem, o Stvárník!
 Premódrosti sem Tvoje stvar,
 Ti vir živenu, blagodárník.
 Ti duši mojej duh i Car!

Pravici Tvojeje všeč je bilo,
 Da smrtno brezno prehodilo
 Nesmrtno bitje bi z menój;
 Da v smrtnost duh se je ogrnil,
 I da bi skozi smrt se vrnil
 V nesmrtnje k Tebi, Oče mój!

Nejasni Ti, Nerazumljivi!
 Jaz vém, da dušnih vseh močij
 Nobena Ti v podobi živi
 Ni sence črtat' krepka ní;
 Vem, da smo Te hvaliti dolžni,
 Al' slabi smrtniki nezmožni
 Z drugačno hvalo Te čestit'
 No k Tebi kvišku hrepeneti,
 Globoko pod Tebój strmeti
 I sólze Ti hvaležne lít'.



Opomín k veselju.

Veséli bodímo, bratje, veseli!
 Vetrovom skrbí grozeče
 Oddajmo, tugo i žalost,
 Oddajmo kesanje!

Še sveti na nebu luna sreberna,
 Povrača se vsako leto
 Pomlád, povrača zelenje
 I cvetje na drevje.

Vonjá še, zori še trsje po solnčnih
 Gorícah i vince zláto
 Odganja skrb i bridkósti,
 Odganja otóžnost.

Mej travo se bistri vrelec vzigráva
 Nizdôlu po belem pesku,
 Nad njim v grmiči prepeva
 Na véjici slávec.

Prelepa je zemlja, vsa je nebeska,
 Ko vstaje iz morja zjutraj
 Spet solnce, v cvetji rosečem
 Prepevajo ptice.

Na zemlji je raj, na zemljo preseli
 Nebó se ob vsakej zarji,
 Jehovin dih se razliva
 Po brdih, po dôlih.

Laskávi zefirí dihajo drevju
 V zibljivih vrhovih, kakor
 Kerúbskih góslj glasóve
 Iz daljne višave.

A bratje, v pozemskih tacih nebesih,
 Ki vredna so dana biti
 Serafom v dom i svetnikom,
 Okó bi solzilo?

Doklédar mi prsi dihale bodo,
 Teló oživljála duša,
 V veselji solnčnem se hočem,
 V radósti se greti.

Vzemíte bridkósti, misli otóžne,
 Vetróve! skrbí grozéče,
 Vzemite žalost iz srca,
 Vzemite kesanje!



Sovrážnikom.

Razmôtril sem počétje vaše,
 A molčal nésem, ker ne znam;
 Zató na mé prokletje vaše
 I srd, ki ga od vas imam.

Da bélo je, vam nésem rékal,
 Kar je temnó, kot črni vrán;
 Za rokovníki nésem tékal:
 Zató se trn vam zdím strupán.

Jaz nésem pôpom upogibal
Ni licémerom se krivíl;
Ponígla vce sem vedno šibal:
Zató vražèn sem vedno bíl.

Ubóštvo, skrb, od vás teptanje
I mraz i glad sem pretrpél,
Izgubil zveze vse nekdanje;
Pred jáslí vaše nésem šél!

Pred jasli, kder se dolgouha
Redí živál, da rezgetá,
Iz pólnega kričí trebúha:
«Kdor tu ne žrè, ta dom izdá!»

Pesà ste me imenováli,
Ker biti nésem htel vaš pès;
Od vseh straníj ste v mé ščuváli,
Vaš Izrael ščuvál je vès!

Ves Izrael v rokàh z océpki
Še zdaj na mé srdít reží,
Prvaki vsi i njih prilepki
Za grmí, v járkíh, za plotmí.

A vender glave ne uklanjam
Ter vam ne bodem je nikdár,
I brez bojazni še oznanjam:
Ti slépec si, a ti slepár!

Na Dunaji, dné 6. novembra 1870.

Blágor.

O blagor móžu, ki ne gane,
Ne zmoti ga podoba lepa!
Bridkosti srčne so neznane,
Neznana mu ljubezen slepa.

Svobodo zlato si ohrani
I sveti mir, — pogled device
Preljubeznive ga ne rani,
Ni tanka rast, ni cvetno lice.

Okó se ískri mu veselo,
Ko solnce, luna, zora síje,
Vedré ga log, cvetíc krdelo,
Šumečih gozdov melodije.

Mej vednim upom in brezupom
Trepeče, kdor se upijani
Iz kupice, nalite strupom,
Ki v sebi ga ljubezen hrani.

Ne svéte njemu zvezde jasne,
Stezó mu noč viharna skriva,
Svečava upanja ugasne,
Preté mu brezna pogubljiva.

Za jedno ves podobo gine,
Doseči nikdar je ne more,
Plamén ga srčnih želj ne mine
Ves dan, vso dolgo noč do zore.

O blagor njemu, ki ne gane,
Ne zmoti ga podoba lepa!
Neznani mu strup je bridke rane,
Ki vseka jo ljubezen slepa.



Omnia evanescunt.

Ljubil sem zárod človeški,
Ljubil vse božje stvari;
Ljubil sem brata Slovenca
Z ognjem slovanske krvi.

Ljubil sem travnik in polje,
Góзде, visoke goré,
Senčnoprijazne potoke,
Reke in šumno morjé.

Solnce in zvezde in luno,
Zarje nebeske plamén,
Cvetje in petje spomladi
In blagorodno jesén;

Léta razburnega strele,
Néba pozimskega mraz,
Jutro in poldne žareče,
Ljubil večerni sem čas.

Ljubil sem vince rumeno,
Šalo, veselje in smeh;
Ljubil sem dušne kreposti,
Dela težavnega speh.

Ljubil vže zgodaj sem pesni,
Srce si ž njimi hladil,
Vánje v očetnem jeziku
Rádost in žalost sem lil.

Ljubil továřiše mlade,
Druge veselih noćij,
Ljubil najstrastneje tebe,
Deklica krasnih očij!

Mrtva je moja ljubezen,
Srce do dnà je hladnó;
Solnce prekratke mladosti
Šlo je, za góro je šlo.

Tebe prestal sem ljubiti,
Ko je otróval te svet;
Druge vesele odnesla
Reka tekoćih je let.

Pesni kipećih studenci
V prsih mi več ne šumé;
V prsih otožna praznota,
Kar odcvelò je srcé.

Zôre okroglega lica,
Zlatih na glavo kodrôv,
Dúha peruti čaróbne,
Čutom preslastnih valôv

Vrniti nikdo ne more,
Niti sam božji ukaz ;
Nikdo ne more doiti,
S čímer odbežal je čas.



Na Prešérnovem grobu.

Kot zvezde luč, poprej nikoli znane,
Prisvétil nam tvoj duh je iz nočí;
A cvetju so le kratke ure dane!
Za tábo zgodaj nam okó rosí
Na grob, v katerem je vmolkníla
Tvoja struna mila.

A tvoj pepél da tihi mir pokriva!
Ti hitro vzet, veliko si končál;
Objema te mladíka večno žíva:
Doklér Slovén si jezik bode znál,
V srcé mu bode govorila
Tvoja struna mila!



Tolažba.

Šli so dedje v črne domačije,
Ž njimi slava zadremála,
Ž njimi je ugasnil mir.
Vnukom stara zvezda več ne sije,
Ki očakom je sijála;
Boj grmí, rohní prepír.
Vedno solnce semtertjakaj hodi;
Časov slajših s sábo ne peljá;
Zemljo večni ples ob solnci vodi,
Naših solz nam v smeh ne preigrá.

Ali tožba sama ne pomaga,
Dôkler gorka luč nam sveti,
Gorka v žilah krv šumí,
Vtihni skrb i s čela zgíni sraga!
Če za nami so nam vzeti,
Imamo pred sábo dní!
Svet krotili tiberski so sini,
Dušo srčno je dajal Spartán;
Ali tudi v našej domovini
Ščit krvjó i meč je pral Slován.

Če nam zláto žezlo ni poslano,
I nam dijadèm ne sveti,
Ne odeva nas skrlat;

Srce v prsih še nevstrahováno
 Trka v prerojenem cveti,
 Ki odpira ga pomlad.
 Mesec tone v ôcean krvavi;
 Dobu listje po jesenskem trepetá;
 Galija se sama vrtoglavi:
 Naše deblo raste do nebá!

Sila naša nam je razdeljena,
 Trijem carjem Leh se klanja,
 Stambol tare srbsko krí;
 A za Donom lipa še zelena
 Tisoč vej, mladik odganja,
 I nemerjen svet hladí.
 Tam stoji ponosna ruska glava,
 S Kávkaza odmeva ruski grom;
 Tamkaj ima še oltarje Slava,
 I ta dom je naših bratov dom.

Srce tudi nam čutljivo bije,
 V milo pesen se izliva,
 Ki objemlje um i sluh.
 Ne jedine jonske harmonije,
 Ne Armída zapeljiva,
 Ne samo britanski duh,
 Tudi pesen Kraljeviča Marka
 Večnosti podala je rokó;
 I Prešerna venčal je Petrarka,
 Puškin v solnce močil je peró.

Grôza bilo je ime Tatárjem,
Rusija je trepetala,
Strêmen ljubil Novgoród;
Náglo nepremaganim viharjem
Vojska njih je pokončala
Dom človeku, njivi plod:
Ali čuj, iz knjige je živjenja
Čas pravični zbrisal njih imé;
Vse, kar siloj začne, siloj jenja,
Bog si ljudstva vtisnil je v srcé!



U r a.

Brez odmôra biješ,
V grôbni venec viješ,
Ura, naše dní!
Le uhajaj, ura!
Kar stvari natura,
Vse na smrt stvorí!

Kádar se rodimo,
Dôkler ne sprahnímo,
Meriš ti nam čas:
Léto gre za letom,
Vene cvet za cvetom,
Vene nam obraz.

Ako vroče želje
Nam gasí veselje,
Rov mu koplješ tí;
Če nam srce poka,
Tvoja trda roka,
Brezčutná grmí.

Kmetov up najbolji
Ti končaš na polji,
Ti in tvoj vihar;
Kádar v piši ruješ,
Morski val dviguješ,
Kolne te čolnar.

Kdor se v sli pozabi,
Roka tvoja zgrabi,
Kes ga pokorí.
Sužnjem i cesarjem
Tvojim né udarjem
Stati v bran močí.

Krivde i grehôto,
Pokopáne v tmôto
V skritem dnu srcá,
Vse o svojem časi
Jezik tvoj razglási,
Vse na znanje dá.

Tvoja pesen kliče
Iz grobóv mrličé;
Tvoja pesen spet
Črni grob zapáhne,
Kádar jutro dahne
V dan od zôre vnet.

Brez odmôra biješ,
V grôbni venec viješ,
Ura, naše dní!
Skôraj bodeš bila,
S hládno zêmljo krila
Bléde nam kostí.

Glasna ti nad nami,
Gluho v tesni jami
Bode nam uhó.
Ko boš zadnjič bila,
Zopet poročila
Z dušo boš teló!



Umirajoči pevec.

Pôgled mi zre vže v temnò domačíjo,
V kterej né solnca, ne cvête drevó;
V kterej več sôlze očém ne rosíjo;
Kamor ne smete vé, strune, z menó.

Mirno za grobom na vrbi visíte,
Čakajte daljno-prihodnjih rodóv;
Néme s tožečím nikar ne tožite,
Gluhe igràm ne dajájte glasóv.

Z Bogom, preljuba dežela cveteča!
Tebi so moje gorele močí;
Dolgo bo trla še tebe nesreča,
Mene pa v tebi trpenje miní.

Kličejo ózke me grôbove duri,
Smrtna me groza odeva i mrak;
V bridkej mi bôja težavnega uri
Skrite prihodnosti gine oblak.

Prôrok odgrnene vidim usóde:
«V Kosovem ravnem je sveti oltar,
Zidan na grob, kjer za naše naróde
Miloš darôval krvavi je dar.

«K nébu visocemu kvišku poganja
Zemlji iz groba košato drevó,
Čvrste mladike široko razslanja,
Krepko dviguje ponosno glavó.

«Z dréva šumijo pogubni vetrovi,
Zibljejo zêmljo na štiri strani;
Groma trepečejo skalni gradovi,
Prah so mejníki, več trinogov ní!

«Sreča se blaga je Slavi rodila;
Vtihnili so stari, protivni vihar;
Zlata je zora ti, vnuk, zasvetila,
Ktere poznali mi nismo nikdár!

«Grôbje nad nami, ki vedeti sméli
Nismo, kaj draga svoboda veljá,
Hrupa veselega so zabobneli;
V sladkeji nam grozi pepél trepetá.

«Vnel se mogočen je pevec v naródi,
Gosli obešene z vrbe je vzél;
Himne prepeva o sveteji svobodi,
Strune vesele je nánje napél!»

Oh, al' ti dnevi so še za gorámi,
Mnogi prej naših kostij bo prekôp,
Da bi praznoval jih, né ga med nami;
Bratje, le trudni pobégnimo v grôb!

Na Prešérnove smrti dan.

Oblaki nékdaj leno so viseli
Nad deželó, ki nas je porodila,
Dremôtni sini v mraki nje sedeli,
Nobena bôginja jih né ljubila!

Strahú in upa néso nič imeli,
Ker gosta jim temota vid je krila;
Poznali néso svojega imena,
Ni bratov si domačega plemena.

Pretrgajo debeli se oblaki,
Od severa ponočen svit zasije!
Oči motné povzdigajo rojaki,
Nad njimi zvezda nova se odkrije,
I tod i tamkaj se vzbudé koraki,
Slovenske se zaslišé melodije —
Čarôbni res, a detouístni glasi
Iz trdih spon v globoko-sužnjem časi.

Vodník, tvoj trud i tvoje nastojanje
Rodú ne bilo smrti bi otelo!
O kóli naglo spet ga sili spanje,
Ki z mrakom rado bi pogled objelo,
Zavílo v noč mu lepše dni nekdanje!
Obrača k tujcem zopet se krdelo,
Tjà, kámor zlata mreža sladko vabi,
I kdor je tam, od kod je bil, pozabi.

Zdaj vêlik zor nad hribi se prikaže,
Da zagorí nebó od krive Soče
Do mórja, Ogra i do južne straže,
Ter produmí sinove vse dremljoče,
Posveti v srečo tujo, ki nam laže,
Slepí z obeti srce upajoče,
A vsmrti ga, kdor jo loví nemiren:
Noč mine, stal na jutri si — Prešíren!

Od malega zaklada ti v naródi
 Sezidal si poslopje veličansko;
 Ti luči si roditelj i svobodi;
 Jeziku ti ime si dal slovansko!
 Tvoj duh po samostvôrnem poti hodi,
 Pozôve petje v bor italijansko:
 Česár ni v sanjah upal né Slovenec,
 Nesmrten mu v čarôben spletaš venec.

Ti si obtesal góvoru mejníke,
 Upihal iskro, da jo zagoréla,
 Premila tožba žalosti velike
 Iz tvojih pésnij bridko je zvenela,
 Cepila v prsi blage je mladíke,
 Ledena srca po deželi grela;
 Z ljubeznijo do trde si device
 V glasove domovinske lil solzice.

Dvigávala te je krepost visoka,
 Ki s čutom čut v soglasje pnè i veže;
 Ti znal človeka, zémskega otroka,
 I srce si, ki nikdar ne doseže,
 Kar prepové usoda mu žestoka;
 Ti zvedel si, kakó ves up poleže,
 Ko izpodgrize ga otrovno znánje,
 Ter v beg spodí mladostne kratke sanje.

Ko misli v divno liro si izlival,
 Ki v dar bolèč je bila tebi dana;
 Ko, velikan, Slovenom si odkrival,
 Da v njih krepost je, vsem poprej neznana:

Ni sreče nési, ni čestí užival!
 Zarastla né se ti pekoča rana;
 Otožno gledal modrega si brata,
 Ki na oltar teleta stavi zlata!

Kedär očí, zdaj slepe, spet nam bodo
 V grehôbo dedno gledale odprte,
 V kipečo gnéva božjega posodo,
 Prosèč, da bile nam verige strte,
 Da blažjo bi imeli kdaj usodo:
 Tedäj vežé bolvánov teh podrte,
 V sijajnem venci bode tebi glava
 I glas tvoj večén, kakor tvoja slava.

A če si tudi zgodaj pil grenkosti,
 Ki čašo dnij vseh tvojih so polnile;
 Če tepla sreča te je od mladosti:
 Zamán ti solze néso lic močile!
 Podale cvet nebeskih so skrivnostij,
 Kalí iz sémena užé rodile;
 I dási tavamo po slepej noči,
 Ves modri svet se klanja tvojej moči.

Ta dan prejela zemlja v sé zelena
 Pepél je tvojega duhá odeje;
 Zdaj želja vsaka ti je uhrajena!
 Majó nad tábo vrbove se veje,
 Solzné, kot pésen tvoja porošena;
 Iz temne jame tvoje se nam smeje
 Bodočnost lepša daljnih, boljših časov,
 Pobedonôсна pesen poznih glasov!



IV.

Sonétje.



Petrarki.

Prijéle so za strune rôke moje,
Da bi izkusil péti glase znane,
Ki ž njimi nékdaj so Italijane,
Petrarka, veselile pesni tvoje!

Prepeval si lepoto Lavre svoje,
Prepeval bridke si ljubezni rane.
Tvoj cvet se je presadil mej Slovane,
I vsem jezikom tvoja struna poje.

A ker je raba pesnikom nekdanja,
Da, kdor se drzne spletati sonete,
Najprvo tebi se, nastavnik, vklanja:

Zató i jaz, poprejšnje grajan čase,
Ka moje pesni so premalo vnete,
Darím zdaj *ránjen* tebi svoje glase.



Tíhe želje.

Srcé vsak dan ljubezni radost pije,
A radost moja solncu je jednaka,
Ko se prikaže iz deževnega oblaka
Ter kratko uro v solznej luči sije.

Ko spet meglena mreža je pokrije,
Poljé i gozd obili dež namaka:
Takó i meni, ker me vedno čaka
Po kratkem solnci žalost, solza lije.

Ljubezen bila mi je še neznana,
Dejál sem, da je v njej samó veselje;
Zdaj vém, kakôva nje je grenka hrana.

Ne more up mi prsij vzdigovati;
Zató ne smete se na dan kazati,
Na skrivnem le za njó goríte, želje!



Dvojna pomlád.

Ko sneg z ravnine v goro se pomiče,
Vedrina diha z nébesa topleje,
Na solnci spet vijolica se greje:
Tedàj veselje novo vzdrami ptiče.

Narava je na ljubo delo kliče
Ter vabi na dreves brstitih veje,
Da petje zopet glasno i glasneje
Preleta polje, gozde i holmiče.

Takó zdaj tudi meni, draga moja!
Če nésem starih še glasóv pozabil,
Velí poskúsiť ljubezen tvoja.

Nje dih sladák i dih pomladi mile
Iz srca pesni spet mi je privabil,
Ki v zimi bolečín so neme bile.

Na Dunaji, 25. februvarija 1872.



Nagla usoda.

Zidovi starega so Herkulana
Godóve nekđaj glasne praznovali:
Na ples mladeniči se pripravljali,
Poguba bližnja bila je neznana.

Odpró goreča brezna se Vulkana:
Plameni v zrak s pepelom so vstajáli,
Potresi, gromi steno góř majáli —
I glej, dežela v smrt je zakopana!

Takó v narodi časi hrup se vname:
Vse mesto spi, držé zapôre ključi;
Kar vzdrami strel, ropôt ljudí iz spanja!

Takó prišla ljubezen bridka náme,
Iz mirnosti vsakdanjega dejanja
V gorjé pehníla me je, v noč brez luči!



Ljubézenski járem.

Vbijálcu, ki očeta je umoril;
Prokletniku, ki skruni božje hrame;
Hudobnežu, ki trge, mesta vname:
Kesanje vse izbríše, kar je stvoril.

Še Kauj bi se lehkó bil izpokoril,
Iznébil Sísip teže svoje rame:
Le kdor brezúp ljubezni náse vzame,
Né ga, da strup bi njemu zagovoril!

Po božjih potih v Rim i delj naj hodi,
Gorjé, továriš v kópnem i na vodi,
Iz tujega se ž njim domóv obrne.

Plaménu, ki ga v žarnih prsih nosi,
Hladíla noč i dan želí i prosi;
V srcé se zaželeni hlad ne vrne!



Bogóvi.

Da še bogóv oltarje bi imeli,
V nekdanjej dobi srečnejše živeči,
Ko Živi al' Perunu so po všeči
Darove žgali še ljudje veseli!

Daróvi moji tudi bi goreli:
Naj zgorel oven, junec bi največi,
Da mogel nje ljubezen bi doseči,
Katere čisti žarki so me vneli.

Ak' tri bi zidane imèl gradove,
V plamén i dim vesel bi je preménil,
Da v svoj namen bi si nagnil bogove.

Prestóla vseslovanskega cesarstva,
Celó zemljé vesoljne gospodarstva
Nad njeno jaz ljubezen bi ne cénil!



Ljubézenske bolečíne.

Na levej strani je srcé človéka,
Z rokó se jedva čuti, káko bije,
Ko v njem krvavi tok se mirno vije,
Ko v strugah ne šumí rudeča réka.

A kádar mu ljubezen rano vseka,
Krví obilnost vánje hitro lije,
Viharno vtriplje, níkdar ne počíje,
Vročina je nevsmiljena pripeka.

Za jutra, ko plaména zora vstaja;
Po dnevi, kádar zlato solnce sveti;
Zvečer, ko hladna rosa tla napaja;

Po noči, ko so lune žarki vneti,
V samoti, v družbi, v deli i pri jedi
Ognjeni črv je grize v bridkeji sredi!



Tvoj obráz.

Zadéla je srdita božja roka
Nižave indske, da jim je odvzeto
Ob vsacem leti cvetje krasno-vneto,
Ko se povódenj razlijè globoka.

Vsa rávna morju zemlja je široka;
Zasaja lotos kal in deblo sveto,
Spet upanje ljudem je izpočeto,
Da bliža hip se rečnega odtoka.

Takó povodenj mislij mi bolečih
Razvneto dušo časi napolnjuje,
Da se v bridkóstih mi topí gorečih.

A ko se tvoj obràz mi povzdiguje
Iz tmè, — takoj je konec sil mučečih;
Srcé mi zopet v nádeji miruje.



R ó ž a.

Kraljéva ti ponosna, lépa roža,
Med cveti vsemi vrtnimi sloveča!
Ko v rosnem jutri zarja plameneča,
Jednako lic je tvojih vneta koža.

Ko te pohleven veter mehko bóža,
Napajaš vse okrog, sladkó dišeča;
Ti zbadaš, vender, deklica boječa,
I pôgled čisla trudnega te móža.

Podoba moje ljubice si mlade:
Nje rast visoka, tenka je, ko tvôja;
Ko ti rudeče ustnice so njene.

Pa tudi né brez tvoje te navade,
Če slà poredne šale jo zadéne,
Da zbôde časi me do nepokôja.



Prázni sklépi.

Ta kraj sem hotel često vže pustiti,
Bežáti plah čez brda i ravnine;
Ugasil morda bridke bolečine,
Utegnil morda spet bi mir dobiti!

Neumnež jaz, ki morem to meníti!
Prehodim naj vse hribe i doline
I preveslam vse morske globočine
Srcá se živ ne morem iznebíti!

Srcá, ki nosi tvoje lice v sebi,
Srcá, ki vzdíha noč i dan po tebi,
Ker v tebi le si najti upa srečnost.

Tri dni si skrita mojemu očesi,
I trije dnevi so mi dolga večnost!
Oh, menim se priklenen o slovesi!



Čákanje.

Ko se obraz odkrije lune blede,
Popotnik, ker stezé izmanjkovati
Začnè mu, v gozdi mora sam ostati;
Na skalo pod drevesom truden sede.

Dviguje tam želán vso noč poglede:
Kdaj zvezde mu jemó ugasováti?
Od kod začně mu zlati zor sijáti?
Kde solnce pot odprè iz temne srede?

Takó sedím na klopi jaz na vrti;
Pogledi so tijà mi vedno vprti,
Od koder tebe, srce, pričakujem!

Po tebi, deklica preljubezniva,
Ki daljni kraj očem te mojim skriva,
V trepeti, strahi, upanji vzdihujem!



Uplénjeni dár.

Pri ôkenci za mizo je šivala
I rútico je ljubemu robila
Ter v pesencah veselih se glasila;
Poznàl sem, ž njim se v mislih je igrala.

Prišèl sem jaz, — takój je obmolčala,
Srepó od mene strani se zavila;
Iz lâs tedàj se kita izprožila,
Iglíca jej z glavé na tlà odpala.

Užé sem često prosil je spomina,
A ker se prošnje moje ne usmili,
Pobral iglíco naglo sem po sili.

Iž njé izvíra nova bolečina:
Kadàr je kóli milo ogledujem,
O dragej mislim, tiho sam žalujem.



Zmóta.

V nedeljo zadnjo je dopoldne bilo,
Za mizo tiho slonel sem v težavi,
Razburne misli mi šumele v glavi,
Okó vsušeno lic mi né močilo.

Dobí samotnega me dete milo,
Prijazno se mi na kolena spravi,
In k mojim ustom svoja mi nastavi;
Objel sem je, okó mi je rosilo!

Sirota menil v sladkej sem slepoti,
Da se je moja draga omečila,
Prinesla mojej žalosti hladila;

A ko sem v grenkej se zavedel zmoti,
Takój spet čelo bilo mi oblačno,
Srcé otožno ter okó je mračno.



Prevára.

Ko dvôri plámenom zaplapolájo,
Udári zvon ter z bobnom róg zapoje,
I strel ljudi sklicuje v četne roje,
Da peš, z vozmí na pômoč ropotajo.

A kádar mné, ka ogenj obrzdajo,
Pokojni završé gasilne boje;
A ko odšli možje v domí so svoje,
Plameni časi zleje zadivjajo.

Preprôsto moje srce je verjelo,
Da se ognjena želja mu vkrotila,
I bilo je polagoma veselo.

A predno sem si mogel biti v svesti,
Ugledam vstrašen se na starej cesti;
Stokrát se večja strast mi je vrnila.



Po nôči.

Ko vstane blede mesec na obzori,
Da vrtje, njive i stezé so jasne:
Trgów potihnejo kupčije glasne;
Budé se zvezdni mrgoleči zbori.

Zapirajo se kmetom mirni dvori;
Molčé po vejah ptičje strune krasne:
A slavcu tožna pesen ne ugasne;
Ne vmolkne prepelica mej razori.

Tak jaz sinoči, ko je vse pospalo,
Nemiren dvignem se, hitim na plano,
I zasopèn se vzpnem na strmo skalo.

Nad breznom sem klečé premilo prosil:
«Moj Oče, dolgo sem trpel i nosil;
Zaveži ti, ki moreš, mojo rano!»



Z í m a.

Popustil ptič je naše domovine,
Kder v ledi žalostna stojé drevesa,
Brez sada, brez zelenega peresa,
Kder so bečél utihnile družine.

Ležé v zametih brda i ravnine,
I vse je smrt, kar gledajo očesa,
Tam, kder vihar peruti jezne stresa;
Po snegi vidi se le sled zverine.

Vsaj jedna mi iz snéga kde kresnica
Prikáži se, razlóži cvetka bela!
Al' moja ljubi me al' ne devica?

Če je pa zmota mi srcé objela,
Resníce blisk, nikár ne treskaj vánje!
Sladké so upa tudi prazne sánje.



Védni nemír.

Doklèr me draga je zaničevala,
Nobena mojih ur né srečna bila:
Zaliti srce žalost je grozila,
Tolažba spanja se me ogibala.

I zdaj, ko mi je upa luč prižgala,
Né vender se mi vest upokojila;
Neskrbnosti né solza obrodila;
Utéšenost né duše zazibala.

Poprej brezupa sta pekel i vice,
Zdaj žgó me ljubosumja ognji vroči,
Ne umekno pomoči se nobeni!

Kar mi je vstalo solnce — njeno lice —
Dal mračni mir slobó je mojej koči,
Srcé grenkosti sladke hira v meni.



Zvonóvi.

Na gori davi peli so zvonovi,
Srcé se mi je žalosti mečilo,
V gorečih solzah se okó topilo;
Pretresnili so bridki me glasovi.

Rodóv bogatih čislani sinovi,
Ki tvoje črno jih okó ranilo,
Srcé z rokó ti nosijo v darilo,
Pod streho vabijo te njih domovi.

To mi v spomin grmélo je zvonjenje,
Ki bode v cerkev z drugim te spremljalo,
Brezúp, gorjé pa meni prepevalo.

O dobro vém, kaj bridko je življenje;
A vsemu stalo v bran je srce moje,
Da zdaj nevsmiljenje končá ga tvoje!



V í h r a.

Pod nébom burje besno so vihrale,
Oblake trgala nebeska strela,
Ogrôzno tromba gromova rohnela,
Trepèt majál je v korenini skale.

Zverine so po jazbah se skrivale,
Pod streho množica ljudij hitela;
Le meni, ki si ti v brezup me dela,
Boječe néso misli trepetale!

Odkríl sem prsi, tekél v piš viharno,
Z oblakov bliske v smrtnej klical sili,
Steró, sežgó da moja dušo žarno!

Po tleh so hrasti grčavi ležali,
Macêsní stari glave uklanjáli;
Nebeska mene moč se ne usmíli!



Ljubézen.

Ljubezni, ki z junaštvom prsi neti,
Morjé i reka, víhra ne ostraši,
Brezup i žalost, smrt je ne oplaší,
A nì peklenški biči neprešteti.

Jedino sebi vero hče imeti;
Ne vé, kaj govoré sosedí naši:
Redí željé po srčnej sladkej paši;
Mrtvó jej drugo vse na tem je sveti.

Čuj, taka je ljubezen bila moja!
Na tvojega srcá sem trkal duri —
Zapahom, ključem si je zaklenila.

Jaz kri bi záte dal ob vsakej uri;
A ti beséd si praznih se plašila?
Ne zná, ne zná ljubiti duša tvoja!



Oblétnica.

Nocój to noč mi leto je preteklo,
Kar iskra v srce vržena — ljubezen —
Plamén je bila mi užgala jezen,
I dolgo v strasti me kovala jeklo.

Dovòlj se od tedaj vodé izteklo,
I poknil je nekteri sklep želeden;
Pa, hvala Bogu, tudi jaz sem trezen,
Umrlo je, kar me je v prsih peklo!

Na grobi novem tu ljubezni stare
Nocój pričenjam spet ljubezen novo;
Naj jarem, jedva sprežen, spet me tare!

Ljubezen meč je, ki hladí in reže,
I kdor je kdaj okusil ost njegovo,
Ko v luč metulj, tako on sili v mreže.



Pevajoča róža.

Jaz pevajočo rožo vém prekrasno,
S pomladnjimi odeto vsemi čári;
Nebeski ogenj lice njeno žári;
Izbrala je umételnost si jasno!

Za sladko srečo se ne méni časno,
Umíka nje vabljivej se prevári;
Gorjé i slast, ki v srcih nam vihári,
Izliva le si v pesen divno-glasno.

I množica, ki gorke solze toči,
Ker gáneno je srce jej zavzeto,
Uklanja nepremaganej se moči.

A njeno bitje vse ponižno vneto,
Živí le muzam, upajoče vánje,
Ter svoje dovršuje sveto zvánje.



Kedáj?

Kedáj te videl bodem spet, Ljubljana,
Izvoljena slovenska ti nevesta!
Kedáj pod grad me tvoj železna cesta
Prinese, v jug od sévera prignana?

Kedáj li gledal bodem lica znana,
Ki prostor poln je tvojega jih mesta,
Na srce stiskal zopet srca zvesta,
Kar né sovraštva mi jih vzela slana?

Kedáj podoba se odprè mi živa:
Poljé gorenjsko s holmi i cerkvámi,
Z vasmí, z mrakotnim lésjem pod gorámi?

Kedáj pozdravim tebe, srečna Sava!
Ki tam, kder moja deklica prebiva,
Tvoj tok od mósta mimo dvora plava?

Na Dunaji, 10. februarja 1872.



Bodímo veselí!

Užé meniha videl sem plesáti,
Da ž njim viharo kuta je letela;
Obrne časih nunica vesela
Celó za samostanskimi se vráti.

Saj dano še svetnikom ubiráti
Nebeskega je citre Izraela,
Da se celó začné dušica bela
Z bradatim patrijarhom tud' sukáti.

Mi nésmo nì menihi, nì svetniki,
Vi, gospodične, tudi néste nune,
Svetnice ne, če se nam prav dozdeva;

Pa godec nam zastonj ubiraj strune?
Zastonj bokali nam bleščé veliki?
Veselje, ples naj srce nam ogreva!



Naváda.

Ko ljudstvo izraelsko je v puščavi
Vže oproščeno bilo vsake sile,
Željé so nágloma se mu rodile,
Da spet, ko prej, živelo bi v težavi.

«Kaj bilo nam je tam v Egiptu?» pravi,
«Jedí so mesnih lónec nas gostile;
Od lakote medlimo tu nemile,
I žeja v pusteji nas morí širjavi.»

Kdor se privadil je služabne teže,
Srcé mu dnij svobodnih več né vedno;
Več jarem udov trdih mu ne veže.

Ugasne moč za vse dejanje vredno;
Ko ptič, ki se navadil je zapora,
Takó i on umreti suženj mora.



Bòj brez korísti.

Ko mnogo dníj z nebá krepkó dežuje,
Potokom narastó vodé šumeče;
Dolinski mlinar se zbojí nesreče,
Popravlja jéz, zatvornice vzdiguje.

Zamán z nebeško silo se bojuje!
Ko v hram slapovje pribobní grmeče,
Brez vse pomoči kliče i trepeče —
Potegne val ga i s sebój zasuje.

Takó se stavi v bran, takó se vpira,
V kogár nesreč je reka prišumela,
Ki iz studencev raznih mu izvira.

Zastonj je boj, zastonj njegova dela!
Kedár usodi se na desno vgáne,
Od leve nánj straní sovražna plane!



R ò j.

Bečelice dopoldne so rojile,
Z veselim glasom kvišku so šumele.
V oblacih zagrmí, užgó se strele;
Udari ploha — mater so zgubile.

Brez nje so žalostno se oglasile;
 Povsod so je skrbno iskati jele.
 Ker néso sreče najti je iméle,
 Molcé so se v pogubo razkropile.

Jaz tudi, kar sem najsrčneje ljubil,
 V mladostnih dnevih sem vže izgubil,
 Iskál potem na zemlji dolgo sreče.

Nikdár se več né dala mi objeti!
 I zdaj brezup me semtertamkaj meče,
 Ko brez namena tavam tjà po sveti.



Slépa neskrbnost.

Po gôrah srna skokonôga leta,
 Lehkà v zelenem bukovji prebiva;
 Igrá se tu, neskrbna tam počiva,
 Naveseliti se ne more sveta.

Ne vidi lovca, ki jej smrt obeta,
 Zalázno po grmovji tih se skriva;
 A puška počí, da se breg odziva,
 I zvrne se žival, v srcé zadeta.

Takó mladóst vesela se zabavlja,
 Ne vé lokávosti, skriváj preteče,
 Ki nje stopínjam zádrge nastavlja.

A kádar misli se neskrbnost ljuba
Na vrhu svoje neizmerne sreče,
Usoda zagrmí i ž njo poguba.



Neprijázna sréča.

Da v takej sreči sem se jaz porodil,
Kakóršna mnogim je terusom dana,
Lehkò verjameš, bela mi Ljubljana,
Da slaven bi, češčèn po tebi hodil!

Brez vse opôre mlad sem vže zavodil
Stopinje k breznu črnega vulkana,
Kder plamenica upa né prižgana,
I koder bodem do pokopa blodil.

Vabila nekdam me je pevska slava,
Ko v prsih čutil žar sem še goreti;
Al' govor čísti bil mi je težava!

Potem živjenja pol sem ž njim se vpiral,
Kder mi iz vrelcev pravih je izviral;
Zdaj pel bi, pa se več ne morem vneti!



J ê z i k.

Tovariši so meni očitáli,
Da mi je nekđaj tolkla pevska žila,
Katero učenost je umorila,
Ki ž njo so Kvintiljani se vkvarjali.

Kakó so pač neumno modrováli!
Ak njim beseda rajša bi služila,
Desetkrat lepša bi njih pesen bila,
Ker lili bi, a ne trdó kováli.

Ko brez orožja némate vojníka,
Nì ptice v gozdi, ktera brez perutij
Pod nebom sinjim bi okrog letala;

Ko ribe v vodi né, da brez plavutij
Po reki bi, po morji se igrala:
Takó nikdar né pevca brez jezíka.



Tovórník.

V tovari nekđaj nêsem vino z Broda;
Kljusè poženem v breg po svojej vesti;
Konj pade, ko sem bil najmanje v svesti;
Zdrobí, izprazni léva se posoda.

Ker me zadela taka je nezgoda,
Glej, desno breme k tlom mi sili zlesti.
Kaj hčem? Naberem kamenja ob cesti,
Obesim v prazni kraj namesto soda.

Takó nekdaj tovornik mi razklada.
Podoben bil si, mislil sem pri sebi,
Pesmarčku, kádar v pesni stika strada.

Godí se njemu, kakor se je tebi:
Da v stran se revežu ne zmakne tóvor,
Besede čudne nakopíči v góvor.



Abúna Sóliman.

Opesmil sveti Umek je Cirila,
Takój potem Abuno Solimana
Prodal v roké pobožnega Jerana
Za sto je kron gotovega plačila.

Kaj pa je struna meni obrodila?
Polosemnajsta krona mi je dana;
Vse pesni pa mi črna je Ljubljana
Pri Blazniku v temotno ječo skrila.

Zategadelj sem trdno se zarotil,
Da grešni svet me več ne bode motil,
Ker preslabó plačuje naša dela.

Brevir le, križev pot i dušno pašo
Po zdaj mi bode moja struna pela;
Prestavljal deklam bodem sveto mašo.



Drúžba stárih oblík.

Če nekaj dnij nebó močno dežuje,
Napnó potokom se vodé šumeče;
Ustrašen mlinar se bojí nesreče,
Popravlja jez, zatvornice vzdiguje.

Pa časi vender se zastonj bojuje;
Ko v hram podí slapovje se grmeče,
Brez vse pomoči po gredéh trepeče,
Na streho gré, da val ga ne zasuje.

Takó oblik se starih družba vpira,
Ko novim v knjigo brani i zavira;
Takó Zamejec se posebno trudi.

Al' delo njih kakó je brez koristi,
To pričajo najboljši naši listi;
Celó «Tovarš» početju njih se čudi.



Simonu Jenku.

Sinóve božji so z nebés hodili
Na zémľjo novo v dobah nje začetih,
Mudili se pri Kajnovih dekletih
I velikane ž njimi so rodili.

Prikazal bil se tudi tebi mili
Obráz je rajske hčere v žarkih svetih,
Na večnem veličastvu božjem vnetih,
Ki v té iz njé so blagodejno lili.

A, brate, iz nebeské te device
Le nekaj sínov ímaš velikanskih,
Ker zatopljen sí v cvet lepót germanskih.

Najboljšo moč si dal za blede lice
Ti čarodějke, solnčnih žarkov trudne;
Rodila je otroke hromouídne.



Črnogórcem.

Vam, Črnogorci, krepka moč je dana,
Vi ste, ko sredi mórja trda skala;
V železni jarem udov né vkovala
Vam roka kletega Mahomedana!

Junaška kri, ki je nekdaj Slovana
Za slavo i svobodo v boje gnala,
Le vam i Rusom v žilah je ostala;
Zató vam tuja sila je neznana.

Poljaci víteški so razkrojeni;
Zlomila češki meč je Gora Bela;
Né Srbija še smrti se otela!

Iz vas kalí požene zárod novi;
Mladika ste, iz ktere prerojeni
Cveli nam bodo južni spet rodovi.



Zbòr zveríne.

Ko Bog živali, kar jih njega reje,
Na razne htel rodí je razvrstiti,
Ukazal tistim se je oglasiti,
Katere mísle, da so najmočnejše.

Mravljinec mali dvigne se na prste
I začne moški izmed vse zverine:
«Mi najmočnejše ímamo družine,
Vsejál si ter pomnožil naše vrste.»

«Primeri tigra, leva, slona čredo;
Kakó število majhno je njegovo,
I koliko mi glav ímámo v číslí!»

Nató star nemški medved dá besedo:
«Le-tá mravljinec je Slovan gotovo,
Ker, da je moč samó v številu, misli!»

Glumáci.

On dan pri nas imeli smo glumače,
Ki so glasno po ulicah trobili,
Z velikim bobnom k sebi nas vabili,
Da gledat šli stvarí bi nedomače.

Ljudjé so tekli v zanke njih zvijače
I támkaje so muru se čudíli,
Ki so tatjé sami ga počrnilí,
Da ž njim slepé neumne postavače.

Takó kateri mej Slovenci vpije,
Rojakom lehkovernim oznanjuje,
Da srce mu za národ krepko bije.

Res množica verjame vse mu rada;
A on za svojo čast samó se ruje,
Če ga dobiček svoj ne vzpodbada.

Náša nesréča.

Kaj čaka drage naše domovine?
Vsi viri nje živjenja so odprti
Od nekdej, i polagoma jo k smrti
Samó slovenskih grehov kletva rine.

Sramotni dan, ki bode zadnje sine
Kropil stidèč jej na mrtvaškem prti,
Brez solze pokopaval rod zatrti —
Ta dan poplača nam vse naše čine!

Izdajstvo, samoljubje i mehkôta,
Trepèt, domač razpor, neskrb, slepôta,
I svojstvo, s katerim opicam smo v rodi;

Do vsega gnus, kar s tujstva k nam ne hodi:
To šiba naša je, ta nas stvorila
V nesrečno ljudstvo — a ne tuja sila!



V.

Románcé, baláde,
legénde.



Déklica i ptič.

Deklè je zajemalo v vedro vodé,
V kovano vedro vodíce hladné;
Pogleda se v vódo, uzrè si obraz,
Začudi se svojemu licu ta čas:
«Lepote, ki jo na obrazu imam,
Za tri gradove bele ne dam!»

Po vejici skakal je ptiček vesel
Ter déklici mladej peti začel:
«A kádar bi jeden pravi prišèl,
Vso tvojo lepoto zastonj bi imèl!»

«Kar poješ mi, ptiček! to sama je laž;
A vjeti ne morem te, perje imaš.»

«Da moji peruti imela bi ti,
Denès preletela bi hribe, dolí;
A kder bi se tebi po volji dobil,
I najsi ubožec največji bi bil,
Pod tremi gradovi mu streho podaš,
Katere na svojem obrazu imaš.»

To rekel je ptiček ter letel iz vej,
Iz vej pod nebó, pod nébom naprej.

Deklè za njim gleda i reče mu to:
«A kaj, ko bílo vse res bi takó?
Ptič leta nad nami ter vidi ljudi,
Vé dobro, kakó se po svetu godí.»



Srníca.

Srníca mlada, nedolžna se pase,
Kder v senci mehka muljava rase.

Igrá se v lesu, veselo skakaje;
Pojílo jej rosa hladna podaje.

Ozira srna okrog se premalo. —
Da né bi je srce prosto izdalo!

Prileze lovec, uzrè ga prepozno;
Na noge plane, vsplašena grozno.

Bežála je srna, svrčála je strela,
Skočné jej nôge smrt dohitela.

Zadeta v prsi na tleh izdihuje,
Pogled solzán jej vže ugasuje.

O kdo je smel jo i mogel raníti?
O kdo v nedolžno mogel strelíti?

A lovec íma srce nemílo,
Okó proseče né ga štresnílo.

Vesel je gleda, ko kvišku plane,
I spet poklécne, mrtva ostane.



Siníčja tožba.

Stojí učilna zídana,
Pred njo je stara jablana.

Ta jáblana je votel pánj,
Sinica znoši gnezdo vánj.

Sinica zjutraj priletí,
Na šolskem okni obsedí.

Na okni kljunček svoj odprè,
Takó prepevati začnè:

«Poslušaj me, učitelj tí!
Kakó se pod teboj godí.»

«Vsi dečki tvoji me črté,
Povsod lové, povsod podé.»

«Zalezli moj so ptičji rod,
Iz gnezda vrgli ga za plot.»

«Mladički tam pomrli so,
Oči svetlé zaprli so.»

«Grdobe grde páglave!
Mastí ste vredni léskove.»

«Kdor v gnezdi ptičice loví,
Ta v srci svojem priden ní!»



Ponočna rôsa.

Temà povsod je, vse molčí;
Počiva svet, narava spí.
Sopare le se shajajo,
In veli cvet napajajo;
Na travo kaplje sédajo
Ter tó in tó povédajo.
Da mine čas jim bolj spešnó,
Mej sábo govoré takó:

«Jaz zmrznila sem bila v sneg,
 Nesêna z burjo v strmi breg;
 Vso zimo sem ležala tam,
 Spomladi vstala spet k meglâm.» —
 «Jaz pitje bila sem sladkó,» —
 «Zdravilo ustam jaz grenkó.» —
 «Solzà sem iz očesa jàz
 Siroti lezla na obràz.» —
 «Jaz lila sem denàšnji dán
 Po kmetskem lici v tók potán.» —
 «Nad peskom ribke še nocój
 Igrale gibke so z menój.» —
 «Možá jaz krepkoúdnega
 Pojila prej sem trudnega.» —
 «Dežjú sem jaz pomágala
 In s hladom tla oblágala.» —
 «Molčíte naglo! Kaj bi tó?
 Jaz mlinsko gnala sem koló.» —
 «Čemú je prazni vaš ropòt?
 Plavíla sem jaz parohòd.» —

To rekle so in še in še,
 Na konci pozaspale vse;
 A kadar so se vzbúdile,
 Kakó so se začúdile,
 Ker vsaka daleč v razen kraj
 Prestavljeno se najde zdaj.

Ujéti vrábec.

Svobodno iz nemščine po Bürgerji.

Ho hó! Nu, vrabec, dober dan!
 Kosmata kapa, zdaj si vgnan!
 Ne vidiš? V izbo si zaprt!
 Le sili vènkaj v senčni vrt!
 Iz kota letaj naglo v kót,
 Po oknih tôlci tam in tód!
 Če kljun razbiješ in glavó,
 Prišel si vender mi v rokó!
 Poslušaj me, predrzni ptič!
 Gospod sem jaz, ti nisi nič,
 Pa ako vrabcem slavno znan
 Ključár si bil in sam župan!
 Z udarcem prvim te zdrobim!
 Kogá za to se kaj bojim?
 Oskubem te, zavijem vrat,
 Ker ti si stare mere tat!
 Ne veš, kakó si črešnje král,
 Po zrelem prosi ščebetál?
 In če pokličem: «Kuzek, ná!»
 Želján je tvojega mesá.
 A če usmiljen bití hčem,
 Nožíce primem in odprèm,
 Ter ž njimi — nič ne bodi hud! —
 Odstrižem repek in perut!
 Ahà, za stari potlej greh
 Skakúcaj le prašán po tleh:

Pod mizo pojdeš in pod klop,
 Doklèr ne sné te mačji zob. —
 Kakó ta stvar se tebi zdí?
 A človek sem, ne boj se ti!
 Zatôrej svôbodo ti dam,
 Da bodeš vedno pómnel sam
 In vrabcem vsem oznanjal rad,
 Da svôboda je zlat zaklad.
 Dovòlj po sobi sem lovil,
 Dovòlj te plášil in podil;
 Spet okno ti odpiram zdaj,
 Le smukni hitro v zêlen gaj!



Pastír i piščálka.

Séde pastirče na skalo,
 Pa se zagleda v piščalo,
 Tenko piščalo i pravi:
 »Kdor se je tebe izmislil,
 Bil ti je umen i moder;
 V té je položil, piščalka!
 Bridke i mile glasove,
 Žalost i sladko veselje;
 Vender se žalost i radost
 Nikdar pod solncem ne drúži.»

Vila z goré mu odpoje:
«Vzraste na polji cvetíca,
Tenka, visoka i krasna,
Ona te bode učila,
Kak si nevedno govoril.»



R o ž a.

Slavec poje v tihej senci,
I rastó po vrtil rože.

Zašumí obleka ženska,
Dve dekleti, mladi sestri,
Stopita skoz vrtne duri:
Vrha prva vže dorastla,
Druga mehko devče tenko,
Še v obleci kratkej včera,
Danes prvič v dolzem krili.
Sestra mlajša vtrga popek,
Ki boječ iz listov gleda,
Druga sestra lepo rožo,
Krasno rožo razcvetelo.
V zalo rožo se zamisli,
V mislih diha v njene liste;
Oh, al' seme vže rojeno,
Pôleg njega liste vele
Roži v skritem srci vidi.

Tiho reče svoji sestri:
«Včeraj bila je še zvita,
Mlada, ko tvoj lepi cvetek,
Danes vene že na grmi!
Tako kratek cvet je déklic,
Tako kratek čas mladosti,
Ki se nikdar več ne vrne!»

I v oči jej solza stopi,
Kane jej na rožo vélo;
Roža jej na zemljo pade.

Gleda v mislih jo neznanih
Njena sestra, devče mlado.



Cvetlíca.

Lepa cvetlica, mila cvetlica
Na travniku stala;
Lepa cvetlica, vboga cvetlica
Glavíco vklanjala.

Prelepa cvetlica, uboga cvetlíca!
Povej mi, če strla je slana te bela,
Če solnčna vročina te z néba zadela,
Da véla ti pada na zemljo glavíca?

Né cvetja sovražna mi slana ranila,
Da k tlom mi je véla glavica klonila;
A solnčni je ogenj prižígal z nebes,
Usušil studenec mi bistrih očes,
Ki mimo je mene vesel se pretakal,
Igrívo nizdolu po kamenčji skakal
Ter s hladom je vedno mi kopal nožice
I s hladom je kopal mlado mi lice:
Vse to je minilo, prišlo je gorjé,
Prišlo je gorjé, da mi vene srcé!

Lepa cvetlica, mila cvetlica
Na travniku stala;
Líste cvetlica, véla cvetlica
Na tlà usipála.



Ribičeva hči.

Pokala je rana zora;
Vrgla mrežo sem v valóve,
Mrežo vzela spet na suho —
V tenkej mreži drobni pesek!

Potopím jo v reko zopet,
Željna dvignem jo iz reke;
Zopet v mreži drobni pesek.

Pa sedím i čakam dolgo,
 Da visoko vstane solnce,
 I potegnem gosto mrežo,
 V gostej mreži drobní pesek,
 V drobnem peski dragi kamen,
 Svetel, kakor mlado solnce,
 Vreden zlate krone carske.
 Denem si ga v tiha nedra,
 Pa ga shranim blizu srca.
 Ali jedva teden mine,
 V spanji mene tat zaleze,
 Kamen dragi mi ukrade.

Kamena si več ne najdem,
 Kakor bil je ta moj kamen;
 Drazega si več ne najdem,
 Kakor bil je moj prijatelj:
 Oh, al' vse je izgubljeno!



Sréčni mrák.

Mrak je padal,
 Luna je vstajála;
 Moja draga
 Šla je proti dómu.

«Naj grem s tábo,
Naj te spremim, duša!
Solnce davno
Že je za gorámi.»

«Kaj bi mislil,
Kdor bi srečal naju?
Luna sveti,
Zvezde se budijo.» »

«Saj ni dana
Glasna jim beseda!» —
«Al so dani
Bistri jim pogledi!» »

«Pot je dolga,
Deve ste boječe;
Tam za vrboj
Vselej rado straši.»

«Dragi, mólči!
Kaj se izmišljuješ?
Saj se plašim
Sama brez potrebe.» »

«Draga moja,
Bati né se treba!
Z máno pojdeš,
I jaz pojdem s tábo.»

Spremim devče
Preko vrtov sadnih
In iz vrtov
Polju na ravnine.

Luna, zvezde
Tiho lesketajo;
Njej i meni
Srce glasno kuje.

Tam na hribci
Stal je hramec beli,
V hramu sodje,
V sodih vince sladko.

Vrč je vzela,
Vinca natočila,
Sama pila,
Meni piti dala.

Pa sva pila
V bistrej kaplji vinskej
Šalo, radost,
Pila sva ljubezen.

Al' v nje dvoru
Oh, je luč brlela
Proti nama
Skozi okno malo.

« Srce moje!
Stara mati čaka;
Pojva urno,
Da ne vgasne sveče! » »

Šla sva v mislih
Tiho i počasi;
Dragim dušam
Bridka je ločitev.

Srce k srcu
Usta pa sva k ustom
Pred nje dvorom
Trdno pritiskala.

« Mati čuje,
Iti moram, z Bogom!
Dobro spančaj,
Dragi, misli name! » »

« Sladko spančaj,
Lepo moje zlato!
Misli náme,
Ki te v srci nosim! »



Déklica.

Déklica nedolžna
V samoti precvitala,
Neznàn jej bil je svet.

Najde jo mladenič,
Z nasmehom se ustavi,
Zagleda v nje se cvet.

Bil tenák i vélik
I mlad, kot rano jutro,
Ter ljub vsem deklicàm.

Kar je koli rekel,
Verjela je sirota
Njegovim vse ležém.

Nje sledíl stopinje,
Rotíl se je ljubezni
I zvestega srcá.

Déklica nevedna
Bilà ga je vesela,
Kot belega svetá.

Mati, brat in oča
Svarili so jo: «Pazi!»
Verjela né jim nič.

Dala mu je srce;
Preletel ž njenim srcem
Goró je, kákor ptič.

Pázite se ljubih,
Oj hčerke vi preproste,
Ko zor se vaš budí.

Z ljubim gre nedolžnost
I raj cvetoče duše,
Vsa sreča mladih dníj.



Sramežljíva ljúbica.

Nedeljo v blazem mladoletji,
V prijazni čas po polu dné,
Sedeče videl v travnem cvetji
Mladenič deve je lepé.
«Klobuček vzamem si s peresom,
Da mimo tenkih srnic smem;
Ka z ljubeznivim me očesom
Pogleda vsaka, dobro vem.»

Takó dejál, takó je stvoril,
I vse takó se mu zgodí —
«Oj, hitro čas ga je dozoril,
Ves bister, vitke je rasti!»

Devic je jedna govorila.
«Imela srečo bi sladkó,
Katera njega bi ljubila!»
Izrekla druga je za njó.

A tretja: «Meni verjemíte,
Izbrano ljubico imá,
Ki tu sedí, kder ví sedíte,
Ljubezni skrivati ne zná.»
I res tam ljubica sedela
V pokoji sence je hladné;
Boječa se je zarudela,
Hitréje tolklo jej srcé.

Ko ljuba se je zarudela,
I tolklo jej srcé glasno,
Plašno s trepalnico odela
Nedolžna lice je mladó.
«Ne treba se ti sramovati!
Plamén v deviškej duši vnet,
Ljubezni prve dnevi zlati
Nikdár ne povrnó se spet!»



Ropôtec.

Ležala je mlada hčerka,
 Bolelo jo je srcé,
 Poklicala mater staro
 I rekla besede je té:

«O mati preljuba moja!
 Na srci sem bolna težkó;
 Do jutri ne bodem živa;
 Oh, meni je grozno hudó!

A predno se mi duša loči,
 Tri ímam prošnje do vas,
 Tri poslednje bridke prošnje
 Pred smrtjo v póslednji čas.

Ko pridem na oder mrtvaški,
 Razvéžite moje lasé,
 Naj razpleteni i prosti
 Po prsih deviških ležé.

Vzemíte obleko belo,
 Teló oblecite mi ž njó;
 Cvetlic mi natrgajte v venec,
 Deníte na mojo glavó!»

Zahtela stara je mati,
 Ovila se nje je vratú;
 Plakala je glasovito,
 Premilo tožila Bogú. —

Ropotec na vrhu oreha
 Pred oknom lesén je stál;
 Né mogel si kaj od smeha,
 Né mogel, da ne bi dejál:

«Ko drugi ljudjé pospite,
 Ropotec nikdár ne zaspí;
 Po noči gré i po dnevi,
 Nesrečni ga veter vrtí.

Zatôreje vidi i slíši,
 Kar malokdo vidi i vé,
 A vselej se pač oglasiti
 V razgóvor z drevesa ne smé!

Ti mati, le nič ne poslušaj
 Hčerínjih praznih besed!
 Poslušaj mene ropotca,
 Resnici da prideš na sled.»

Raz posteljo hčerka poskoči,
 Zavpije na ôreh glasno:
 «Ropotci svojo neumnost
 Ljudem ropotajo v uhó!»

I drugo jutro je ležal
 Posekan ôreh na tléh;
 Raztrupan bil je ropotec,
 A še se je réžal na sméh.

1856.



Vsak ob svojem času.

Sánjal sánje sem po noči,
 Neprijetne sánje:
 Stal na polji sem širocem,
 Moj prijatelj z mánoj,
 A pred nama pol streljája
 Štirje trdi kmetje.
 Govoríla sva mej sábo
 O visokej stvári;
 Rešetalí so mej sábo
 Kmetje svoje basní.
 Kar mi zlódej glavo zmoti,
 Vrže me za kmeti;
 Skoči z máno moj prijatelj,
 V beg spusté se kmetje:
 Dva sta hitra, dva mudljíva;
 Dva vtečeta, dva ne.
 Dvema vsak sva naložíla
 Dvanajst gorkih palíc.
 Kádar delo dokončava,
 Vráčava se naglo.

Ná, za nama strašna kletev,
 V kletvi štirje kmétje!
 Bès te lôpi, zdaj zbežíva,
 Kmetje vsi za nama!
 Dva sta hitra, dva mudljiva,
 Dva tečêta, dva ne.
 Bila nama dva sta dosti:
 Prvi mene zgrabi,
 K tlòm prijatla drugi zlekne,
 I tedaj za njima
 Ostajača prikrevsata.
 Naložé zdaj nama
 (Bog ti meni greh oprôsti!)
 Vsak po dvanajst gorkih.

17. marcija 1855.



Pod ôknom.

Anica ljubljena, Anica zala,
 Sládko ti sanjaj se, če si zaspala!

Ako ne spiš še, ti prva na sveti,
 Sliši srcé, ki če k tebi zleteti!

Mlada, goreča si, prelubezniva,
 Krotka, prijazna vsa, bistra i živa.

Hodiš mej devami tènka, visôka,
Belocvetoča si i črnoôka.

Tvoje besede so vbrano zvonjenje,
Tvoji pogledi pak rôsno iskrenje.

Tvoji nasmehi so zarji jednaki,
Kádar so v zlatu vsi božji oblaki.

Sládka je sapica tvoja dišeča,
Usteca čréšnjeva, polna, rdeča.

Sveti ljubezen se v tvojih očesih,
Biti pri tebi je kakor v nebesih.

Enkrat vratú naj se tebi oklenem,
Rôko na srcece drobno ti denem.

Enkrat daj srkat' mi usta medena,
Ljubiti daj mi očesa ognjena.

Enkrat naj desna me tvoja objame,
Potlej naj pride smrt, pa naj me vzame!

Táko je pevec na strune pel An'ci
V noči pod ôkencem tam pri Ljubljan'ci.

Ana za okencem skrita je stala,
Pevčevo pesen je prémišljevala.

Príšel je Zálokar, ljubček nje pravi,
Pevca pak mahníl je z mečem po glavi.

Padel je pevec na črno zemljíco,
Vzdíhnil je: «Anica!» — pustil dušíco.

Pala na zemljo je Anica mila,
Pala je, vstala né — dušo pustila.

Zálokar poteptá pevčeve strune,
Srce s krvavím sí mečem presune.

Kdor si je upal to pesen zapeti,
Skôraj ne more brez tebe žíveti.

Kdor je to pesenco tebe navadil,
Tvoje imé si je v srce zasadil.

Kdor ti poslál je to pesen v prepísku,
Morda ti dá jo še enkrat v natísku.

Če ti imé še ne pride na mísel,
Védi, ka zôvem se Mirko Radísel.



Čúden sestánek.

Sedël je tvoj ženin s tábo,
Prišel sem, Bog védi, kakó!
Prišel sem v vajino sobo,
Ko nésem nič védel za tó.

Preplašen si mizo izberem;
Pod oknom tam sédem jaz sam,
Kaj moje srcé je čutilo,
Tegà ti izreči ne znam.

Tvoj ženin je videl in slišal,
Ozrla si vender se v mé,
Prijazno se mi nasmijala;
Vtripálo je v meni srcé.

Vtripálo od rádomi rajske,
Vtripálo je od bolečin;
Tvoj ženin v spomín mi je klícal,
Kakôve nesreče sem sín.

Poklícal sem zmóten kosílo,
Kar najde me psiček drobán,
Ki nekđaj sva bila si dobra,
Ko vsak sem še tukaj bil dán.

Bogato sem njega pogóstil,
 Ki se je dobrikal vesel,
 Še vina bi bil mu ponudil,
 Ko bil bi od mene ga vzel.

Kakó dé to dobro človeku,
 Ki v sveti samôten je vès,
 Da se mu hvaležno spomina
 Nekdanje dobrote vsaj pès!

Ti glédala moje si delo,
 Ozrla si zopet se v mé,
 V očí ti prijazne stopilo
 Prijazno je tvoje srcé.

Boječa si mene vprašala,
 A vender vprašala si tí,
 Zakáj me že mesec in mesec
 Nikoli k vam bilo nič ní?

Ko vender sem zadnjič obetal,
 Da jaz in prijatelj z menój
 Po štireh se zopet nedeljah
 Sestaneva tam pred tebjó.

Kakóv sem jaz dal ti odgovor,
 Zdaj tega ne pomnim, ne vem,
 Samó to mi še je v spominu,
 Da ž njim se pohválit' ne smem.

In tudi mi to je v spominu,
V kakôvih zadregah sem bil,
Da nésem ni v svaka ozrl se,
Ki tamkaj pri vratih je pil.

Ni tega ne zâbim do groba,
Kakó si mi rekla na glas,
Če tudi je slišal tvoj žénin,
Da k vama naj sedem še jaz.

Kaj zópet na to sem ti rekel,
Ne vprašaj, če sama ne veš;
Pozabil do zadnje sem trôhe;
Odpusti, če moreš in smeš!

Ni tega ne pomnim na tanko,
Kakó sem iz sobe odšel,
A to mi še vedno je znano,
Kaj v srci težáv sem imél.

Kakó sem divjál ven iz mesta,
Iskaje tolažbe, mirú,
Kakó sem se pozno po nôči
Pritépel bolán ves domú.

Kakó mi né spanje očesa
Zaprlo predolgo vso noč,
Kakó sem zastónj se oziral
In klical iz neba pomoč!



Sánje.

Sinóci sem gledal sèn strašán,
 Ka bil umrl sem davno,
 Nesèn k pogrebu slavno;
 A duši, ker bil sem sam svoj ubojník,
 Ka moj pravični je sodník
 Prisodil kraj temán,
 Od kodar, ko ugasne dán,
 Na zemljo se vračuje pokorník,
 Da v mesečínah
 Po gôrah, pustínah,
 Vodáh, razvalínah
 Korake preštevá kazni svoje,
 Doklér petêlin mu ne zapoje,
 I zarje ne oznanja,
 Ki mrak odganja.

Prišèl moj duh je pod goró,
 Veliko i strmó,
 Ob kterej se voda je široka
 Mogočno krivila,
 Prepéta z dolgo môstno vezjó,
 Valí je svojega pritoka
 Šumeča podíla;
 Nad njó pozimska sapa svrčála,
 Iž nje je zvezdna luč trepetála.

Po mrtvem polji sneg leží;
 Ravnina zametena
 Od lune mrzle se svetlí
 I vsa molčí.
 Samó iz hiše nad vodój
 Glasnó se čuje
 Še družba nevpokojena,
 Ki tu nocój
 Vesela piruje.
 Na dvoru gosposki vozovi
 I v górenjem hramu hruméči glasovi.

Primaknem se k zidu,
 Visokostégnen vzrasem,
 Kot senca pred nočjó,
 I radovédnost pasem.
 Pokaže mojemu se vidu
 Omízje svatov radóстно-krasnih,
 Družina godcev igrívo-glasnih.

Mej svati ženina sta dvá,
 Obá ponosna i mladá,
 A vspóred njiju nevesti, sestri dvé,
 Sijájni, líki luč, obé;
 Prečudno modrih sta očés,
 Kot sinji zrak nebés.

Staréjša je zlatolasa
 I milo-cvetočega lica,
 Mehko-zvonečega glasa,

Prijetna resnoba
 Nje polnih ust govoríca:
 Vsa matere svoje žíva podoba.

Visoke sestra je njena rastí,
 I kakor vila tenká čez pas;
 A mládo jej lice temneje gorí,
 Temnejše so kite dolgih las.
 Nje ustnice jagode so, ko dozoré,
 S poljubom segrele bi mrtvo srcé.
 Odeta s prvotno je bleskoto;
 Pogléd jej rajski ne láže,
 Zaklád nje bitja skrivni kaže,
 V katerem se blágost veže z bistroto.
 Naravna je i misljíva,
 A gorka vsa i ljubezníva,
 Da vsacega máhoma k sebi prikuje
 Ter nehoté ga omrežúje.

Trenótje prvo sem ji spoznál,
 I, dasi duh, zatrepetál.
 Oh, mlajšo nekđaj ljubil sem jaz,
 Za njó obračal svoj obráz;
 A ker je srce moje trpelo
 Zarádi nje brez upa,
 Izpraznil sem kozarec strupa —
 Takó se meni je v sanjah zdelo.

Za stransko mizo sam
 Sedí osoren mož
 Kot da ga srd je ali sram
 Cvetócih mej svati rož,
 Njegova dolga, prihúljena osoba,
 Kosténa, bleða,
 Umirajoča, ali vzeta iz groba,
 Sloní odmaknena v črni mrák
 Ter gleda v tlák;
 Ogiblje se soseda.

Obrnem vánj obraz,
 Ter, kakor vzdramljen iz snà, ta čas
 Ubozega spoznam človeka.
 Bil v dnevih časnega je véka
 Mej gôrami krtína,
 Mej polnim klasjem prazna vlát,
 Ugnétalen, kot mehka glína,
 V to stran ves gládek, v drugo stran osát,
 Mej prvimi najzadnji Slovénec.
 O njem hoteli so govoríti,
 Ka želel staréjšo sestro dobiti,
 A ona je grahov podala mu vénec,
 Katerih vže mnogo bil je prejél,
 Ter ka se potem je samec ostati zaklél
 I pogubiti mlado devíco,
 Ker njemu odrekla je ročíco;
 A predno je maščevánju dušek odprl,
 Ohíral je ter *večni ženin* — umrl.

Zató i njemu na mrtvaškem sveti
 V temotnem je kraji bilo živeti,
 Ko mu na časnem je vreteni
 Ljubezen prestrigla dneve, kakor meni.
 V pokoro snubaškej bolečini
 Imèl je to mučilno hladílo,
 Da je pri vsakej srečnej ženitnini
 Njegovo lice svate strašilo.

Če težo smrtno človek od sebe pahne,
 Vse čute nekdanje z dušo izdahne;
 A meni, kakor bi umrl ne bil,
 Prešíne kostí potrès čudovito mrázen,
 Da mi trepèt je z grozo dušo zvil,
 Ko srečam s pogledom to prikázen.

Zdaj godbe glasóvi
 Grmèč zapojó;
 Veséli svatóvi
 Od mize stekó.
 Vrstà se zavije,
 Zasukne se ples;
 Ljubezen zasije
 Iz iskrih očés.
 Telésa teló
 Drží se krepkó,
 Vsi udije plavajo v slásti,
 Ko prsi na prsih sloné,
 Ko prsi na prsih sopé;

Žarnà plameníca
Pohôta i strásti
Odséva iz lica!

Nevesta rumenolasa
V gosposko odélo
Oblečena bélo,
Ne tráti časa.
Od zláta lesketaje
I z vencem v laséh,
Rokó mladéniču daje,
Zletí po tléh.
Nje ženin, omótno ž njo se vrtèč,
Ognjéno jo k sebi pritiska,
Veselje dehtèč,
Da srce v prsih mu vriska.

Za mizo mlajša sestra sedí,
Utíhne jej zgovorni glas;
Na ženinu tancem visoke rastí,
Kodrávih las
Molčé sloní,
Pozábljena vsa vánj,
Kot v raji čarobnih sánj.
Okolo vratú ga z desno okléne
Ter blizu cvetóča usta primákne;
Da ž njimi lica se dotákne;
Levíco v góste kódre mu déne,
I gôrko dahne skrivno besedo
V njegovo srečno uhó,

Da vsega veselje prešine,
Ter naglo, a zopet mehkó
V radóstnih plesačev sredo
Objétega vrine.

Opríme ga sláстно,
Da sapo odvzame
I kri mu razvname;
V plaméni jej žarnem
Oko zagorí;
Obrne se stráстно,
V vrtéži viharnem
Viharno letí.

A kakor je naglo plesala,
Takó je na naglem obstala.

Zdaj pôgled ném zasukne v sestro
I lice, od plesa žehteče,
Namigne, pokaže jej prsten zlat,
Ki pôrok bračne je sreče;
Vsi štirje potem se iz plesa vijó,
Bližaje se pragu stranskih vrat.

V tem hipu se mož od mize dvigne,
Do stropa vstane,
I z rôko migne;
A z mesta se ne gane.
Veselo društvo ga zapazi
Sè strahom na obrazi.

Vsa godba vtihne
 Z molčanjem grôba;
 Medléti sveče temneje začnó
 V krvavem žári;
 Plesačem noge otrpnó —
 Powsód je néma tesnôba:
 Nobedno teló ne dihne,
 Nobedno srcé ne vdári;
 Plahé očí
 Srepó na jedno mesto zró,
 Kder ta podôba
 Ogrozno strmí.

Nevéste mlajše ženín z rôko levo
 Pritisne blede k sebi devo,
 Ki vsa trepetá;
 Do praga stopi drzán,
 Tam trdno dlan
 Srčan i plah na zápor dene
 Ter dúri tajno-sladkih željá
 Molché odklepa,
 Ko ona želéteľjno lepa,
 Na prsih mu od groze vene.

V prizoru tem presune me čutilo
 Neizrečenega trpénja,
 Kot da bi zópet živo srce v meni bílo,
 Ter presunó pekoče me željé
 I vsa brezupnost hrepenenja
 I vse strašnó gorjé,
 Kar ga je dnù peklà, vrhù zemljé!

A zdajci je pesen krepkà zazvenéla:
 Petêlin zapél je vesélo-glasán;
 Odpíral okó je preblaženi dán,
 Prikazen je svatov i godcev skopnela!

19. avgusta 1869.



Meníška cérkev in dúnajski vrt.

I.

Pri črnih menihih se maše beró,
 Ko strehe cerkvene še zor ne zlatí,
 In pôtleje zmerom v zvoniku zvoní,
 Da solnce poldanje obsije nebó.

Pri črnih menihih je mnogo svetá,
 Po zimi gorkó je, po leti je hlad;
 Kar koli prijazni jih ima naš grad,
 Vse ženske pobožne tam prôse Bogá.

Obrnil sem tjakaj pozimski se dán,
 Hrumele so z orgljami pesni sveté,
 Kadila vstajale dišeče meglé,
 Gorele so sveče, pel zvonček glasán.

V molitvi klečalo je mnogo ljudíj,
 Mej njimi pobožnih cvetočih deklet;
 Al' jedna mi, prve mladosti še cvet,
 Ko solnce rumeno v pogléd zabiéstí.

Lepote sem ženske po sveti, domá
Jaz videl premnogo, kar časa živim,
Pa vender se greha, laži ne bojim,
Če rečem: Najkrásnejša bila je tá!

Strmèč v blagodejno podobo vtopljen,
Nebeskih nje udov premišljaj sem rast,
Okó in obraz i nje ustnice slast —
Premišljaj sem, vánjo bil ves izgubljen.

Ko zadnjič se mašnik obrne k ljudém,
Da s križem presveto dejanje zvrši,
Devica izgine mej druge ljudi
In mojim želečim se skrije očém.

K menihom iskat sem hojéval mirú,
Oziral na levo in desno se stran
Za njenim obrazom po trikrat na dan,
Po trikrat se žalosten vračal domú.

II.

Po Dunaji vrtov je krasnih dovòlj,
Po vrlih drevesne hladeče vrsté;
Mej drévijem bele podobe stojé,
Po ribnikih ribe zlatíce so zgòlj.

Po dunajskih vrlih ljudij je dovòlj,
Bogatih, prelepih, gosposkih ljudij;
Veselje jim sije iz živih očíj,
Tam kratkega časa iščo si najbòlj.

Pod stropom drevesnim stezé se vijó,
Po belih stezícáh je mnogo deklet,
In vsako spremljava mladenič ves vnet,
Pod pázuho vodi jo, méni se ž njó.

Pomladnje se jutro obrnem na vrt,
Kder družba, namenjena vsaka drugám,
Tu sladko šeptala, smijala se tàrn,
Kder vsak je pogled bil veselju odprt.

Ko v senci dišečej na klopi sedim,
Prelepa iz drevija stopi gospá,
In sinka pri sebi in hčerko imá —
Nje lice ugledam in ves ostrmim.

Odgrne se zópet nekdanji mi čas,
Ko v cerkev sem hodil po trikrat na dan,
Oziral na levo, na desno se stran,
Da videl bi ta svetlozarni obraz.

Minílo nekoliko hitrih je let,
Kar prvič premišljal nje udov sem rast,
Okó in obraz i nje ustnice slast,
Od njene lepote čaróбно ogret.

Molcé se iz mračnega vzdignem hladú,
No kaj mi je v prsih čutilo srcé,
Beseda človeška izreči ne vé,
Ko šel sem počasi iz vrta domú.

Na Gorénjskem.

Po noči grmelo je, víhra je vila,
Iz víhre se jutro prečísto rodi;
Snežníkom vrhóve je zora zlatila,
Po rosnem grmovji se petje vzbudí.

Pastir je zatrobil, najel sem vozníka,
Po mladem odvozil sem jutru se mlad;
Napajala dušo je radost velíka,
Goreče mi srce ogašal je hlad.

Pri cesti na holmu tam hiša je stala,
Ozirala bela v zeleni se svet,
Ozirala s praga se déklica zala
V cvetóče ravnine cvetočih je let.

Vozniku pred hišo ukažem: Ustávi!
Pozdravim jo, vprašam: Bojàn li domá?
Prikima, rudé se nasmehne, odzdravi —
Gorkôto sva v licih čutíla obá.

Po stópnicah v górenje hrame vzletíva,
Kot ptiček od veje do veje vesel.
Nje brata samotnega tamkaj dobiva,
Nad knjigami čelo je mrák mu objél.

V trepálnicah nama je solza igrala,
 Ko ž njim sva na srce stiskála srcé;
 Pri vratih je déklica z materjo stala,
 V očí so stopile obema solzé.

Namenil mladenič je svoje koráke
 V deželo, od koder izhod je zaprt;
 Obsipajo misli, skrbí ga zdaj vsáke,
 Ozira za sábo v živjenja se vrt.

Minévali dnevi so, tedni bežáli,
 Na jednom se mestu jaz vedno mudíl,
 Čarobni pogledi so njé me vezáli,
 Nje smehi, nje usta — zaljubljen sem bil.

S prijatelji, z bratom k sosédom hojéval,
 A k déklici spet sem se vračal domóv;
 Nje sladki obraz me je k sebi vojéval,
 Kot srno, ki zábi ujeta lesóv.

Vi loke zelene, vi gozdje temnéči,
 Jezéra prozorna, bogato poljé!
 Vi dvori prebeli i vrtje dišéči,
 I gôr velikanskih vi snežne glavé!

Še vedno spominam se vaše krasote,
 Holmíčov s cerkvámi, pod njimi ravnín,
 Spominam mladéničov, déklic lepote,
 Spominam se raja v podkrilji planín!

A sreča pozémeljska vsaka je kratka,
Najkrajše veselje i zorna mladost;
Dirjaje iztekla se doba je sladka —
Objél sem devíco i mene — bridkóst!

Na hišo sem belo z vozá se oziral,
Doklèr je zakrilo né drevje očém,
I pôtlej na róko sem glavo opiral,
Srečavanim mólčal prijaznim ljudém.

Po meni še često si, draga, vprašala,
Kaj delam, kakó se mi v svetu godí;
Kdo vé, če za máno se nési jokala?
Jaz tudi sem često si brisal očí.

Kot zvezda, ki samka v oblacih leskače
S posebnim veseljem tolaži srcé,
Takó mi nedolžnosti tvoje igrače
V spominu oblake živjenja zlaté.

Né nama od sreč se prihodnjih bleščílo,
Brez upa je v meni zagôrel bil žár,
Brez upa je tvoje me srce ljubílo;
Zató te ne morem pozabit' nikdár!

16. maja 1860.



Povôdnja déklica.

Po travnicih mehkih o polnoči
Plesaje Víl jasno koló se vrtí,
Po jézeri vozi se ladijca
Povôdnja prepeva v njej déklica.

Glej, mlada devica i ljubi njé
Idesta po noči na ravno poljé.
Noč jasna je bila i svetlo nebó,
I mlada devíca pa pravi také :

Da mojim besedam, verjameš, to vém,
Al' Bog vé, če tvojim verjeti smém?
Cvelè pač rože ne bode nikdár,
Da jaz bi jih nesla v laséh pred oltár.

«Cvetelo nama zadosti bo rož,
Doklèr me ljubíla ti, deklica, boš!» —
Oh, sama ne vém, zakaj se bojím,
Pa vender se bridke skrbí ne znebím.

«Ti, ljubica, plašiš si vedno srcé,
Ak vsake ne spolnim koj ti željé.»
Moj ljubi, če s praznim me upom slepíš,
Še dáles naj z máno v grobi ležíš!

I zjoka se deklica glasno,
Da bridke solzé ji po lici tekó;
Pa nekaj oglási na gôri se,
Tak nekaj na gôri zapélo je:

,Ob bregi, kder v jezeri voda šumljá,
V vodíci pa ribica zlata igrá,
Tam lepe cvetlice, kresnice rastó,
Tam rože za vaju poroko cvetó.'

Ne čuješ, moj ljubi, pesni sladké?
«Oh čujem, to Vila je, drago srcé!» —
,Tam družba meni pokornih devíc
Vila bo venec z najlepših cvetlic.'

Devíca hití brž do svetle vodé,
On pa nevoljen za ljubico gré.
Po jezeri vozi se ladjica,
V njej pôje povôdnja deklica.

Prepeva takó, takó govórí:
,Na oni strani gredíca stojí,
V gredíci pa rase rožmarín
I lilija bela, snežena ž njím.'

,O blagor ljubezni tistih deklét,
Ki imajo v kiticah lilije cvét!' —
Ne slišiš, kaj poje déklica?
Moj ljubi, glej, plava sem ladijca!

«Oh, vidim, ki bela, ko jutranji sneg,
Pomiče se vedno bliže na breg;
Al' meni pa pravi moje srcé,
Da nama nevarnosti preté.»

,Kar koli pod luno rožic je,
Na mojem vrti vsaka cvetè.' —
Moj dragi, kak pôje i vabi s sebó!
Kak vleče me vedno na hladno vodó!

«Oh sladka nevesta, prosim te, nikár!
Kdo naju otél bo, ak vstane vihár?» —
Ne bodi neumen, iz tihe vodé
Nebeska luna i zvezde bliščé!

,Zlató i srebró i biserni pas
I vence imam za nevestin las!' —
Devica potegne mladenča s sebó,
Potegne ga z brega pa v ladjico.

Po vodi glavnik priplava zlat,
Ž njim igla i tudi korale za vrat.
Deklè, da seže po drage rečí,
Rokavček zaviha do belih laktíj.

Pa déklica vòdna jo pahne v vodó;
Mladič, ves zmoten, plane za njó,
Brž plane, za mlado devico skrbán;
Nobenega bilo né več na dán.

Bogoslôvec.

Ko ôsmo učenec šolo končá,
Takó govorijo oče domá:
«Duhoven mi bódi, čez leta štir'
Čestít boš molil sveti brevir.»

Učenec opomni se ljubice,
Opomni prelepe se déklice,
Katerej se je rotíl i klel,
Da nove ne bode maše pel.

Brevírja se brani, ustavlja se,
Al' oče trdí se ne omečé;
Zastonj je izgovor, prepír i bran;
Učencu iti v presveti je stan.

I predno od ljubice vzel je slobó,
Zaprt je v tiho duhóvščnico.
Ko tam je suknjo tesno dobíl,
Žalóval je vedno, vedno solzil.

Zagrinja mu čelo temán oblák,
I njemu je družba, on družbi težák.
Njegovega srca viharne željé
Vse jedna misel vleče na sé.

Še nésta minila méseca dva,
Mladeniča zvila je mrzlica;
Bolezen je huja od dne do dné,
I blêde mu um se od vročine hudé.

Mladenič to pravi, to govori:
«Pod nebom zdravila meni več ní.
Za jedno sem vedel róžico,
Ki v moje zdravje cvelà je skrivnó.»

«Pripodil je sever zimo i sneg,
Umoril mi zadnji, jedini lek!» —
Ko oče zvé, da sin je bolán,
Napreže i v mesto hiti skrbán.

A predno se v mesto pripeljal je on,
Zaklenkal je sinu mrtvaški zvon.
Od ust do ust se glas razletí,
Da v mesti na odri učenec leží,

Ki ni mu pomagal izgovor, ne bran;
Ki bilo mu iti v presveti je stan.
I zvedela tudi novico le-tó
Njegova je ljubica, devče mladó.

Dekletu né znano, ne kdo ne od kod
Le-tá zdaj mrtvi bil je gospód:
Pa vender veselo jej srce ní;
Pa vender jo skrb neznana morí.

Po noči je videla sanje strašné:
Kopane grobé, mrličé bledé;
Prikaže se mož jej ostriženih las;
V talarji bil je, prevezan čez pas.

Pred posteljo stopi, ostane pred njój,
I deklici mladej kima s sebój.
Oh, zdaj še le skrb se lotí jej srcá,
I dihati skoraj strah jej ne dá.

Imelo né spanja več njeno okó,
Da jelo gasiti je zvezde nebó;
I vstane za rana i v mesto hití
Devíca uboga solznih očíj.

Oblekoj črnoj ogrnjeni
Mrliča nesó pogrebniki;
Mrtvaški venec na njem migljá
Čez križ ogrinjalo črno vihljá.

Duhovni, menihi se v redi vrsté,
Po cérkvah zvonovi mrliču zvoné;
Za mrtvim ljudij se truma vijé;
Med njimi je ljuba, uboga deklé.

V brezímenih bolečinah molčí;
Le solze deró iz njenih očíj;
Le srce pošilja prošnjo Bogú:
«Da ne bi se vrnila več domú!»

Mrliča do jame prinesó,
Pred jamoj na vrv ga z ráme denó;
Bobnéče rakev na dno zagrmí,
I vrv izpod rakve nazaj odletí.

«Počívaj mirno!» reče gospod;
Kropí in moli, pa gre od tod.
Pogrebncí jamo zasipljejo,
Njo smrtne težave obsipljejo.

Nje solza jej moči lice bledó,
Nje tožba se čuje v visoko nebó.
I vrže se, ruje si črne lasé,
I moli i prosi i vije roké.

«Oh, stojte, pogrebci, nikar, nikar!
Uslišite oh preubogo stvar!
Kar koli imela, vzeli ste ví;
Kar koli imela, v tem grobi leží!»

«Brež njega zakladje vsega svetá
Ne morejo mi utešiti srcá.»
Pogrebci zasipati jamo hité,
Siroti nihče ne obriše solzé.

Zdaj truma pogrebna domú je odšla;
Na grob je vrgla se déklica,
I v srčnih bridkostih medlela je tám,
Da skrilo solnce se je goràm.

Ko zjutraj se beli dan probudí,
Na črnem kamni mrtva sloní.
Pri jami njegovej grob kopljejo,
I déklico mlado vánj devajo.



Nezvestôba.

Vesela prišla velíka je nóč,
I ž njo prišel je učenec iz mesta;
A ljuba njegova, déklica zvesta,
Nazaj bi ga rada imela gredóč.

I res jej obljubil mladenič je bil,
Pri svojih domá se ne dolgo muditi,
Ker mnogo se íma še v mesti učiti,
Da prej bi nje rôko v zakon dobil.

Verjelo ubogo je njemu deklè,
A dan je i teden i mesec pretekkel;
Nje ljubček ne vrne se, kakor je rekel;
Čakala, jokala, pisala mu je:

«Do groba vesela ne bodem nikdár!
Samotna, brezupna vrstice te pišem
I z lica grenke solzice si brišem,
Ko vidim, da záme né tebi nič már'.

Možjé ste hudobni, možjé ste trdí,
Oholo-nezvesti svoje oblubi;
Nobeden, nobeden goreče ne ljubi,
Nesreča dekliška vam šala se zdí!»

Nje ljubček prešeren je bil i mlád.
Ko list prebere, jeza ga zgrabi,
Da staro ljubezen v hipci pozabi,
I sede jej pisemce drugo pisát:

«Verjeti se vsaka beseda ne smé;
Vi deklice mlade, ljubice zale,
Ne znate ločiti ljubezni od šale;
Nikoli mi záte né bílo srcé!»

«Res časih igrál sem se v Gradci s tebój,
A védi, vzela mi smrt je očeta;
Zdaj dvor je moj, i zdaj druga obeta
Srcé mi v zakon z bogatoj rokój.»

Devojko popade groza, brezup,
Grmí po ušesih jej taka beseda,
I joka glasno i vije se bleđa,
Zagrabi kozarec, izpije strup.

Mladeníč se njen je poročil domá;
Iz daljnega mesta slišal né tega,
Nezvestega pekla né kriva prisega;
Pritiska na srce ga lepa gospá.

I glej, po noči, ko spal je užé
Pri mladej nevesti v górenjem hrami,
Ozidje se stresne, stojí pred nogami
Prikazen ogrozna iz črne zemljé

Od glave do nog, od nog do vrhá
V mrtvaško je belo naličje zavita;
Ne gane se z mesta, molčé mu očita;
On gleda jo drzno, gospa trepetá:

«Rotim te, govôri! po kaj te na svet
Ponočne ure je groza poslala?
Zakaj si mi sladko spanje odgnala?
Govôri i v brezno vderi se spet!»

«O polnočí grob je za grobom odprt,
Mrličí ob cerkvi v čudnem so plesi;
A mene vdržalo né v mrtvem kolesi,
Ki ti si vrgel v prezgodnjo me smrt!» »

«Od tebe hočem vračilo nocój;
Ljubezen tvoja me goni iz groba,
I goni me tvoja neizvestoba,
Doklér se za vek ne sklenem s tebój.» »

Nvesto prepada groza i strah;
V bojazni trepetnej čez glavo odene,
Z rokama se njega trdno oklene;
Iz rok se iztrga on, dvigne se plah:

«Kaj hočeš od mene, ki ženo imam?
Le samci se prosti z dekleti igrajo,
Obljube dajó i jemljó i šeptajo;
Kar vzel sem od tebe, vse zopet ti dam!»

«Vsa pisma, darí vse i tvoje lasé
V obraz ti mečem, i mečem trakóve!
Ná, pojdi i pusti zdaj moje zidóve,
Ne plaši mi ljubljene mlade žené!»

«Ta demantni prstan je nekdam bil tvoj;
Vračujem ga, kakor ti vrnil si mēni;
Le zopet nazaj na roko ga dēni;
V prezgodnjem je grobi ležal z menój!» »

«Pač tebe i prstana groza me ni;
Kdor bal bi se tega, on bil bi neúmen!»
Takó jej reče predrzno-pogumen,
I prime ga naglo, na prst ga vsadí.

Pobrala zdaj ljubica smehom na glas
Trakove i pisma po tleh je pobrala;
Odgrne se, glava mrtvaška režala
Brez kože je vānj i brez lic i brez las.

Obhajala groza i strah je obá;
Al' čuj, v zvoníku zdaj kladivo brenkne,
Prikazen ogrodno čudno obžvenkne,
Da stresne i v hipci pogrezne se v tlà.

Kak dolgo, kak dolgo še pred očmi
 Prikazen mrtvaška je njima stala;
 Kak dolgo, kak dolgo še nésta zaspala,
 Da noč zlatozarnemu solncu zbeží!

Ko sijal vže jasno preblagi je dán,
 Gospá se iz trudnih sanj je zbudila,
 Pohlevno je lepega móža dramila:
 On bil je, ko prstan na roci — hladán.



Ubežni kralj.

Noč je temna, konjsko jeklo poje;
 Čuj, po gozdi kralj ubežen jaha,
 Néma vôjske, néma zêmlje svoje;
 Skriva se, kot zver po lesu plaha,
 Néma žêne, hčere a ni sina:
 Vse krvava vzela je sekira;
 Koča vsaka duri mu zapira,
 Ne izpremlja s kôpjem ga družina.

I zajezdi v goščo mej drevesi;
 Konj se vzdrzne, stógoma se stávi,
 V stran zahrska, kvišku pnè ušesi,
 Plaši brêzen ga pred njim zijávi.

Kralj pogleda, a zamán ugiblje;
S konja stopi, k veji ga priveže,
Plašč pogrne, nánj upéhan leže;
Sèn sladák nad breznom ga zaziblje.

I dehnó mu sanje v trudno glavo:
«Stol kraljèv mu iz zemljé izrase;
Zopet séda nánj s čestjó i slavo,
Bôgat, vénčan, kot nekdanje čase.
Zida se nad njim poslopje širno,
Razsvetljeno, zlatom lesketaje,
Stavijo se veže na vse kraje;
Zunaj hodi vôjna straža mirno.»

«Zazvočí mu bobnov ropotánje,
Tromb grmenje zazvočí vojaških;
Vstane mečev in ostrog zvenčánje;
Ide vrsta vôlevod junaških,
A mej njimi kralj države tuje,
Ki mu hotel je deželo vzeti —
Zdaj pobít je, sluge ž njim ujeti,
Pokleknivši bôjni meč daruje.»

«Trombe zopet zazvené mu glasne,
I prikaže se obraz kraljice,
Ž njo sinovi, hčere njene krasne,
Ter visoke njej stregó device.
Zdaj gospôda kralju vsa zavpije:
«Bog darúj ti slavo čase večne,
Svetlim vnúkom tvojim dneve srečne!» —
Hrup veseli po dvoranah bije.»

Vzdáhne v sanjah živih: «Oh, kraljujem!
A prikazni ímel sem neznane,
Ka po tujih deželáh begujem!»
V sanjah kvišku, kakor jelen plane;
Hoče k svojim — róke širi — pada!
Meč z oklôpom v brezno zabrenkoče —
Konj se strga, podkov zaropoče —
Krokotájo vráni iz prepada.



Knézov sín.

Leží otròk mrtèv in mrzel,
Jedíni, prelubi knezov sín;
Solznà se topita ôča in mati
V trepetu od groznih bolečin.

«O žena, o mati, umrl je tvoj Mírko!»
«Moj dragi, tvoj sin prisrčni umrl —
Naprežen je voz, od tod pobegníva,
Kder njemu pogléd se je rajski zaprl!»»

«Poróčno moje zlató ogrinjalo
Deníte v črno jamo ž njim;
Deníte k njemu vse moje veselje,
Recíte, brez njega da mrtva živim!»»

«Počívaj mirno, déte presládko!» —
«Oh, mojega srca jedini sad!» »
«Počívaj mirno, solzni biser očetov! —
Požêni! — Ostani samotén, moj grad!»

«O mož, ne ostane grad samôten,
Doklêr še hranjuje v sebi moj cvet,
Ne dolgo dišečo, uvelo rožo,
Vse moje življenje, jedini moj svet!» »

Zdrčé vozovi glasno po cesti,
A še sta glasnejša brezup in jok:
«O Mirko, moj Mirko, z Bogom, z Bogom!
Iztrgala nama te smrt je iz rok!» »

Dirjala sta presunena k strijcu
Brez pitja i spanja, brez jedí:
Solzé so pijača, vzdihí so hrana,
Brezup za tovariša ž njima sedí.

Mrlič je v gradu ležal očetnem,
Iz vrta na rakev cvetic mu dadé,
Mladiči štirje nesó ga k pogrebu,
Duhovni pojó in zvonovi zvoné.

Že jama globoka je izkopana,
Pogrezajo vánjo cvetoče teló,
Duhovnik vrže prstí z lopato,
Odmoli ter beseduje takó:

«Polóžili smo te k slavnim dedom,
Ki so pred tábo zapústili svet;
Imeli so mnogo dnij veselih,
Imeli še več sovražnih let.

Nektera nesreča né tebe zadela,
Kateri ne bil bi mej nami odšel,
Premnoga te bridka né rana bolela,
Ki tebi pripravljeno svet je imèl.

Neznana je tebi strast in ljubezen,
Za ktero toliko src krvaví,
Neznane grenkosti praznega upa,
Ki dušo v obetih ležnivih slepí.

Okusil nési zaničevánja,
Krivíc in izdajstva né vbadal te gad;
Né žgalo žarečim te ognjem kesanje,
Zadajal né solz rojeni ti brat!

Preblagi materi iz naróčja
Nedolžen si hitel čez temni most;
Iz mirnega zgodaj vzet življenja,
Uživaj tu v grobu mirno sladkost! »



Maščevanje.

Uhland.

Gospódovo kri je hlapec prelil,
Gospod bi hlapec sam rad bil.

Zabode ga sredi temnih gozdóv,
Pogrezne v globino Savskih valóv.

Opél si orožje, svétlo brán,
Na konja gospodnjega sèl drzán.

Ko preko môsta je dírjati jel,
Konj plah se zdrznil, kvišku je vspel.

Ko dregnil ga je z ostrogo zlató,
Srdít ga raz sebe vrže v vodó.

Z rokó, z nogó je gibal, veslál,
Oklòp težák je na dnò ga gnál.



Zvestoba na sveti.

Puškin.

K vranu črni vran letí,
Vranu črni vran kričí:
Vran, kje najdeva kosilo?
Kje kosilo i gostilo?

Vranu odgovarja vran:
Kosil bodeš ves ta dan,
V čistem polji pri rakíti
Gospodár ubit leží ti!

Kdo ubil; zakáj, kakó?
Sokol njega vé samó;
Črni kônjic vé iz grada,
Vé gospá njegova mlada!

Sokol zlêtel v gaj vesel,
Konj morilca náse vzél;
Živega gospa junaka,
Mrtvega domá ne čaka!

18. novembra 1870.



R é k a.

«Têci, têci, hladna vôda,
Voda hladna, bistri val!
Bog ti mnozega narôda
Zêmljo mériti je dal.»

«Spet vijólic ti pokrila
Grêda je dehteča breg;
Vesna se je probudila,
Mraz pobegnil, skôpnel sneg.»

«Iz obličja ti odseva
Zlatozarni solnčni zrak;
Kos i drózeg tam prepeva,
Tu skorjanec gré v oblak »

«Vse, kar leta, hodi, lazi,
V sebi čuti novo krí;
Rádost se igrá v obrazi,
Rádost v srci vseh ljudíj.»

«Meni vesna se ne smeje,
Jaz veselja nič ne znam;
Mene zlati up ne greje,
Dnij dozdanjih se kesam.»

«V brezno tvoje, šumna reka!
Vabi me neznana moč,
Kder objame v sèn človeka
Sladka valovita noč.»

«V pôkoj večni me zazíblji,
Nesi me čez beli prod;
Z máno ti prijazna gíblji
Mimo kočé mojih zmot!

«Déklica tam ljubezniva
Z grehom v smehi se igrá
In sladkosti vse uživa
Brez ljubezni, brez srcá »

Nebojèč v tolmún je planil,
V brzi krogotôčni val,
Ki v vrtéži svojem shranil,
V sé potegnil ga do tal.

Na obrežji reke stala
Ona in ohôtnik njé,
Slika njiju trepetala
Iz zrcalne je vodé.

Smeh na ustih, smeh v očesi,
Na obrazi sama slast,
Tih trepèt po vsem telesi
I v pogledih žejna strast.

Roka njena je v njegovi,
Sréblje ust sladkóst deklíč —
A tedàj na breg z valovi
K njima se plaví — mrlič.

Opletèn s povodno travo,
Vdrte je imèl očí,
Usta néma, blede glavo,
Mrzlo — ali mirno krí.

Na Dunaji, 9. marcija 1872.



Túrkova priséga.

Pod gôro tam Konjíško ravnína je Čarín,
Kder raste lipa stara, še turških dnij spomín;
Ko prvikrat oblekla ta lipa se je v cvet,
Minilo od tedàj je dvesto davnih let.

Pod njo je miza stala od trdega lesá,
Na mizi bilo z vrhom pečenja i mesá,
Petêlin péčen tudi na polnej mizi bil;
Za mizo se je Turkov poganskih roj gostil.

Sam Mústafa vezír je mej njimi v sredi stal,
Takó še Turkom svojim ponôsen je dejál:
«Zdaj pojdemo na Dunaj, krščanski svet krotit,
Cesarski grad preslavni do gladkih tal drobit!»

«Nas listja je i trave; trepêt pred nami gré;
Požar, solzé krvave rok naših se drzé.
Ko z mojim gnévom bode cesarski grad končan,
Pod našo silo pade bogata nemška stran.»

«Kedàr se zopet vrnem v to zêmljo zmagovit,
Priségam jaz v proroka i v solnčni jarki svit,
Ka novič bodem tukaj pod lipo pirovâl,
Nad dunajskim cesarjem pobitje praznovâl!»

Do Dunaja zmagával je Mústafa povsod,
Ostajal po deželah krvav za njim je pot;
Pred belim gradom tabor postaviti je dal,
Kder dúnavske se reke podí mogočni val.

Ugledajo kristjani šatôrje turških rok,
Razpeto po ravnini od vseh strani okrog;
Plašni padó na zemljo, z očmi strmé v nebó
Ter lôme vsi z rokáma i môle vsi glasnó:

«O Bog, če ti nam srca i žil ne ohrabriš,
I če kreposti udom ti našim ne vložíš,
To nas potrè sovražnik, iztrebi sè zemljé;
Ozrì od neba doli ti v naše se gorjé!»

Sè stolpov zdaj cerkovnih zvonóve zapojó,
Razplamené ob gradu boritvo prestrašnó;
Ko mignil bi, začuje topóv srdit se grom
I kônjsko rezgetanje, kovanih kôpij lom.

Nastane hrest i klanje, i bistrih mečev zvènk,
Kaljênih strel svrčanje, oklôpov svetlih brènk;
Tu bóbní ropotajo, tam trobi glasni rog,
Vozovi tod drdrajo, tam jezdec brzih nog.

S topóv meglà dviguje do néba se i prah,
I bilo je ukánje i krik i jok i strah;
Z globoko reko teče po tleh rudeča kri,
Ubitih na gramade i móž i kónj leží.

Topove neprestano pogubo v grad bučé,
Da zemlja vsa trepeče i vse osrče njé,
Razlega boj se bésni čez dunajsko ravan,
I Turku iznemaga upehani kristjan.

«Pobíti smo, pobíti!» povsod vzbudí se krik,
«Tecímo, da otmêmo od sužnjih se verig!»
Pritiska Turek ljuti, naganja v beg ljudi,
I vpitje: «Alah, Alah!» v oblake zagrmí.

Pomóči od nikoder nì úpanja nikdér,
Požigal Turek bode še Dunaj ta večér,
Moril i trl i plenil, rokám vezí dajal,
Prisegel razvalíti grad stolni je do tal. —

A kaj zdaj tam s pogorja zapel je strel grmèč?
Kaj Turek ves trepeče, ustavlja bridki meč?
Od kod je to bobnenje? Kdo biti more tam?
Radujte se, kristjani, pomoč se bliža vam!

«Podpora psom krščanskim! — Krepóst nam, Alah, daj!»
Ječé zdaj plahi Turci, odstópajo nazaj;
Razmišljajo osupli, kakó bi stali v bran
Ter sékati odpôrno v obójno mogli stran.

Ohrabreno krščanstvo se zopet zgrne v boj
I v sečo, hujšo prve, prinudi turški roj;
A poljski kralj Sobéski, kot vêdri blisk z nebés,
Nameri vragom v čelo z goré izmej drevés.

Poljáci za Sobéskim kot toča na poljé;
Začnè se nova borba i radost i gorjé;
V rudečih curkih lije na novo topla kri,
I Turek vgnan mej dvema zdaj silama stojí.

I Turku sablje krive iz rok leté v skrbéh,
Ležé kovana kopja i meč i šlem po tleh;
Ta v gneči peš se davi, ta s konjem v beg divjá,
Povsod vrtèž i vpitje, pogòn i tek vihrá!

Né Mústafa šatôrov bogatih s sábo vzel,
Katere prej napihnen okrog je bil razpel;
Pod lipo na Čarínu nikdár né pirovâl,
Pobédo nad cesarjem z glavó je plačevâl.



Živopisec in Marija.

V Rôvih cerkev so zidali,
Da Mariji bi jo dali,
Ki rodila nam Bogá
V ôdkup vsega je svetá.

Mnogo let je teklo delo,
Predno streho je imelo;
Kádar bilo je pokrito,
Dvígalo se ponosito,

V Rôve šel je kamenár,
Skládat spredaj nov oltár,
Dólbén s kósa célega
Mrámora prebélega.

Še je drúgi mož prišèl,
Vêlik je klobuk imèl,
Mlad je bil, kodrávih lás,
Širopľèč, tenák čez pás.
Tudi ta je rabil tam,
Písat hodil novi hram
Ter na odru prelepó
V strop obrazil to in tó;
Zjutraj se je zgodaj trudil
In do mraka tih pomudil.

Stal na odru je nekdàj,
Okončával sveti raj:
Otca, Sina in Duhá
V glôrji svétlega nebá.

Kádar to je dokončál,
Počivaje né prestál;
Vzel iz hrambe nov je kist,
Gibek ves, tenák in čist,
Ter nebéskej je Kraljici
Ž njim obsončil devski lici,
Bogozárnost njima dal,
Kì sijala bi do tal,

Z vrha tam, kder njo klečečo,
Roci skleneni držečo,
Sredi blaženih družin
Venčal Otec je in Sin.

Kádar to je cvet imelo,
Kakor da bi vse živelo,
Zdaj svetníce in svetnike,
Sivobrade, mladolike,
Dodelával je okrog,
Gledal na cekveni lok.

Zdelal je i to povsod;
Kista né položil v kot,
Da praznôvat bi odšel,
Ker je posla še imél:
Zbôre angeljcev perutnih,
Goloplečih, dolgoskutnih
Tod je čélil, tam vršil,
Dôkler né dovôljen bíl.

Pot si vroč je zdaj otrl
In po stropu se ozrl.

Dokonàl je! — Ves obráz
Svetil se mu je ta čas,
Ker gotôvo malo ne,
V cerkvi se bleščalo je,
Kar je mislil naredíti
In po stropu razdelíti;

Le Marijin še rokav
Nékaj hôtel je poprav.
Kádar tudi to stvorí,
Tih na lestvi posloní.

Zahreščí pod njim deskà
In prelomi se prhkà,
Z odra pade ropotaje,
Oder se za njó zamaje.
Les je grmel, hram bobnèl,
Živopisec obledèl!
Lestva se je ž njim zíbala,
V cerkev ízpod nog zdrčala!
Jédva se je sam ujel,
Z desno kljuke oprijel,
Ki železna in podvita
V strop cerkveni je zabita,
Da svetilnik pozlačen
V kljun prijemlje zakrivljèn.

Tam je visel dôlu v grob,
Milo se ozrl na strop,
Kder Devica je klečala,
Venčana se preklanjala.
Pregloboko je vzdehnil,
Glasovito k njej zavpil:
«Mati, vsélej sem na sveti
Žélel tebi v čast živeti;
Oh, iztégni zdaj rokó,
Drži me po konci ž njó!»

Kaj zavpil je, kaj dejál,
 Razumela né druhál,
 Ki strahóma blizu vrat
 Gledala je v cerkvi zad;
 Razumela Deva mila,
 Rôko mu je pomolila
 Ter mej nebom in zemljó
 Držala ga k višku ž njó,
 Da pritekli so ljudjé,
 Spústili ga na deské.

Ne izgine osem dnij,
 V cerkvi oder nov stojí,
 Živopisec na deskàh
 Zopet íma kist v rokàh,
 Piše Devi ž njim na čast,
 Káko visel je v propast,
 Ž nje pomóčjo bil otet,
 Iznad brezna smrti vzet.
 To v zahvalo in spomín,
 K znanju pôznih rodovín
 Dèl na zid je v levo stran,
 Kder je še denášnji dan.



Tolmač.

Gospod Otomar Bamberg mi je leta 1888. izročil pesniško ostalino Levstikovo, katero je bil kupil od dedičev rajnega pesnika, ter me naprosil, naj jo uredim in za natisek pripravim.

Drage volje sem se udal želji njegovi, a uže v malo dnéh sem izprevidel, da sem se lotil silno težkega dela, ki mi nalaga veliko odgovornost. Gradivo namreč, katero mi je bilo urediti, je jako obilno. Rokopisi obsežajo nad dvajset zvezkov razne velikosti in poleg tega še več stotin posameznih listov. Bilo mi je mnogo prebirati, predno sem o vsi ostalini pesnikovi dobil natančen pregled. A še teže je bilo določevati, kaj se natisni, kaj pa ne. Rokopisi so namreč nastali v dolgi dōbi *štiridesetih* let. Ves ta čas pa je pesnik svoje spise, zlasti svoje poezije, katerih večina je bila spočeta v mladostni dōbi, vedno prenařeval in prepisával. Zdaj mu ni prijal konec, zdaj ne začetek pesni; zdaj se je spotikal ob posamičen verz, zdaj ob posamičen stik. Časih je zavrzel vso pesen ter iz posamične kitice ali celó iz posamičnega verza ustvaril novo pesen, katero je poleg stare na čisto prepisal, potem pa v raznih letih iznova prenařeval, tako da imamo o nekaterih pesnih po *deset* do *petnajst* inačic. In čudno, najkoreniteje je pri tem predelaval ravno tiste pesni, katere je poprej kjerkoli si bodi tiskane objavil. Vidi se, da pesnik ni bil lehkó sam s seboj zadovoljen, da je imel silno tenkó jezičarsko vest in da je v svojem hrepenenji po klasični dovršenosti Horacijev «Nonum prematur in annum» močno pretirával. Ko sem v dolgih zimskih urah pregledával in prebiral te rokopise, nisem se mogel načuditi, koliko napornega duševnega dela je nakopičenega v njih;

kakó oster sodnik je bil pisatelj sam sebi in kakó sveto mu je bilo zvanje pesnikovo! Da sem se šele po resnem premišljevanji in večkratnem primerjanji odločil za tó ali óno ináčice ter potem pesen uvrstil v pričujočo zbirko, tega ne bodem posebe poudarjal. Seveda, najbolje bi bilo natisniti vse variante; ali to bi bilo obseg te knjige in ž njim tudi nje ceno podvojilo.

S to težavo je bila pa združena še druga. Kdor tudi samo povrhu pozna Levstika in njegovo delovanje, ta dobro vé, kolikrat je menjal svojo pisavo in koliko starih, že do dobra udomačenih slovniških oblik je na podstavi svojih studij zadnjih štirideset let zavrgel ter z drugimi namestil, a čez nekoliko let te spet pre naredil ali pa popolnoma opustil in nove uvedel. Da naštejemo samo nekoliko vzgledov! Levstik je n. pr. pisal v raznih dobah: *nisem*, *nejsem*, *nijsem*, *něsem*; *nimam*, *nejmam*, *nijmam*, *němam*; *kjer*, *gder*, *kder*; *edin* in *jedin*; *hiša* in *hiža*; *kteri*, *kateri* in *koteri*; *z lažmi*, *z ležmi* in *z lěžmi*; *bedim* in *bědim*; *minulo*, *minilo* in *minolo*; *bez* in *brez*, *čez* in *črez*; *z njim* in *ž njim*; *serce*, *srce* in spet *serce* i. t. d. i. t. d. brez konca in kraja! Vsa ta mnogovrstna in raznoobrazna pisava odséva tudi iz rokopisne ostaline pesnikove. In ako ta, recimo, nedoslednost v pisanji jedne ter iste besede tudi ne moti bralca pri prozaičnih spisih, gotovo mu je soperna v pesnih. Zategadelj se mi je bilo v «Poezijah» odločiti za gotove stalne oblike ter po njih popraviti tiste pesni, v katerih je Levstik še pisal takšne oblike, kakeršne je potem opustil ali premenil. Za kažipot pri tem ravnanji in uredovanji sem si izvolil Levstikovo pisavo v zadnjih letih njegovega življenja. Levstik je namreč leta 1876., ko je hotel pri Kleinu in Kovači v Ljubljani izdati svoje pesni in je tiskarna zánje naročila že potrebnega popirja in novih črk, iz svoje velike zbirke nad sto uže poprej natisnjenih pesnij na posamične listke na čisto prepisal in za natisek uredil. Vrhu tega je ravno preteklo desetletje v «Vrtci» in v «Ljubljanskem Zvonu» priobčil razmerno mnogo poezij, ki jasno kažejo, kako je pesnik zadnje čase pisal. Na podstavi teh poezij sem poskušal v rokopis spraviti nekako doslednost v oblikah. Da popolne skladnosti in doslednosti nisem dosegel, to je naravno; zakaj časih sta

mera in stik preprečila vsako premembo in popravo; časih se mi je pa roka ustavljala prečrtati kako besedo ali obliko ter jo namestiti z drugo, ker sem se bal, da bi pesniku ne storil krivice ter ne žalil ljubezni in spoštovanja do njega. Zlasti poudarjam, da sem se odločil za oblike *něsem, němam*; da sem v jedninskem mestniku pri moških in srednjih samostalniki povsod pustil *i*, kjer ga je — četudi ne dosledno — pisal pesnik sam (n. pr. na *svetí*, v *strabí*, v *plamení*); da nisem prenařeval jedninskega orodnika pri ženskih samostalniki na *oj* (n. pr. *nágloj rokój*), kjer sem ga našel; da sem odobril množinski imenovalnik *sinove, mrazove* i. t. d., kjer se je zánj odločil pesnik sam. — Pač pa sem, oziraje se na pisavo pesnikovo v nekaterih rokopisih, povsod iztrebil poluglasnik *h* ter oblike *khód, bldim, prisojhn, čerhn* i. t. d. popravil v *kedó, bedim, prisojen, črn*; *koteri* zamenil s *kateri*, *hiža* s *hiša*, *sobój, tobój* s *sebój, tebój* i. t. d. in si dovolil še nekoliko drugih nebitvenih popravkov. Iskreno želim, da bi bil povsod in vselej pravo pogodil in ravnal v duhu pesnikovem.

Zadnja leta je naš pesnik posebno čislal *poudarek* ali *náglas* ter v pisavi *vsako* besedo naglaševal s primernim akcentom. Želel sem to posebnost pesnikovega pisanja v poezijah ohraniti, ker sem bil prepričan, da bi tistim jezikoslovcem slovenskim, ki se pečajo s težkim vprašanjem našega naglasa, s tem nagromadil obilo hvaležnega gradiva, zlasti ker se Levstik tudi v tem oziru ni zatajeval, da je Laščan. Toda tiskar mi je rekel, da nima toliko naglašanih črk, da bi mogel knjigo tiskati, in ker novih ni kazalo naročati, moral sem naglase večinoma opustiti in pridržal sem jih samo tamkaj, kjer so se mi zaradi dvoumnosti ali zaradi pevske mere zdeli neobhodno potrebni; marsikomu bodo še ti presedali. Tolažim se s tem, da, kdor pozna velikolaško in sploh dolenjsko narečje, tist bode Levstika tudi brez pridejanega naglasa, ki našemu pesniku daje poseben kolorit, pravilno bral in slastno užival, kakor more prav brati in korenito umeti Prešerna samo gorenjski Slovenec.

Po vsebini sem «Poezije» zaradi boljšega pregleda razvrstil takó: I. Uvod, II. Péśni, III. Ode in elegije, IV. Sonétje,

V. Románce, baláde, legénde, VI. Otróčje igre v pésencah, VII. Različne poezije, VIII. Zabavljice in pušice, IX. Jéza na Párnas, X. «Ljúdski Glas», XI. Kraljedvórski rokopis. V tem zvezku je natisnjenih samo prvih *pet* poglavij.

II. Pésni.

Pod to poglavje sem uvrstil tudi nekaj poezij, ki po strogih pravilih poetike ne spadajo k pesnim, n. pr. «*Prisega v maščevanje*» (na 79. str.), «*Slika*» (na 97. str.), «*Knjižna modrost*» (na 147. str.), «*Povsod né sreče*» (na 151. str.) i. t. d. Storil sem to zlasti zategadelj, ker so te poezije po času svojega nastanka ali po osebah, katerim so posvečene, z drugimi v tem poglavji natisnjenimi poezijami v takó ozki zvezi in dotiki, da se nisem mogel odločiti za tó, da bi jih bil dejal kam drugam. Pametnim ljudem bi ne bilo treba tega izrecno omenjati, toda ker slovenski kritiki in krasoslovci tako radi v jajci iščejo dlake, te splošne opazke ne smem zamolčati.

To poglavje šteje 122 pesnij, izmed teh je bila 1 natisnjena v «Sloveniji» (1850. l., list 21); 22 je vzetih iz njegove tiskane zbirke («Pesmi. Zložil Fr. Levstik. V Ljubljani. Natisnil i založil Jožef Blaznik 1854., m. 8, 92 str.»); 4 so zagledale beli dan v «Vodníkovem spomeniku», katerega je l. 1859. v Ljubljani na svetlo dal dr. E. H. Costa; 1 je bila objavljena l. 1858. l. v Janežičevem «Glasniku»; 7 jih je priobčil Stritar l. 1868. v svoji «Mladiki»; 15 jih je pesnik dal tiskat l. 1870. v «Zvonu»; 8 leta 1881. v «Ljubljanskem Zvonu» in 11 leta 1879., 1880., 1881., 1882. in 1883. v Tomšičevem «Vrtci». Ostalih 53 pesnij doslej še ni bilo nikjer natisnjenih; nabral sem jih po pesnikovih rokopisih. Natančnejše podatke o tem glej v «Kazalu», kjer je na drobno zabeleženo, kedaj in kje je bila kakšna pesen že natisnjena.

Pesni «*Spomladi*» (na 23. str.), «*Cvetice*» (na 28. str.) in «*Duša draga, tu ostani!*» (na 30. str.) so še iz dijaških let pesnikovih, kar tudi njih oblika razodeva.

Pesen «Plesalki» (na 41. str.) je pesnik tudi na nemški jezik preložil. Nemški prevod slôve takó:

Mein Lieschen, mein Mädchen, du Blümchen so schön!
Wann wir uns im Tanze so wonniglich dreh'n,
Dir schwindelt's im Kreise und wanket der Grund,
Doch schweiget von Liebe mein schüchterner Mund.

Und wann ich im Schwunge dich drücke ans Herz,
Da hüpfst es im Busen vor Wonne und Schmerz,
Es schwindelt im Kreise und wanket der Grund,
Doch immer noch schweiget von Liebe der Mund.

Doch suchst mit dem Blick einen anderen Mann,
Da geht erst das Leiden, das bittere, an.
Da steigt in die Wange das Blut und bezeugt,
Was schüchtern zu lange mein Mund dir verschweigt.

Vrhu tega sem našel med pesnikovimi rokopisi še na-
stopni dvé nemški pesni:

An Marie.

I.

Geliebtes Kind, du hast mich ganz bethört,
Mein armer Sinn umschwebt nur dich allein;
Du bist der allerhöchsten Liebe wert
Und wert der allerhöchsten Herzenspein.

So wie der Thau an Wiesenblumen hängt,
So hängt mein ganzes Sein getreu an dir,
Und all mein Denken stets an dich nur denkt,
Du, aller Erdenfrauen schönste Zier!

Allein geknickt ist all mein Lebensmuth,
Du sprichst nur meiner treuen Liebe Hohn;
Wohl hegest du im Busen heiße Glut,
Nur nicht für mich, das weiß ich lange schon.

Wohl seufzest du aus tiefstem Herzensgrund,
Nur nicht um mich, das ist mir wohlbewusst;
Es flucht darob dir dennoch nicht mein Mund,
Ich segne dich mit Schmerzen in der Brust.

2.

Gestirne lenken streng den Weltenlauf,
Den Weltenlauf und auch der Liebe Glück;
Ich schaue oft betrübt zu ihnen auf
Und senke dann den thränenvollen Blick.

Es sei, du meine Göttin, ach es sei!
Ich leg' mein Weh in meines Herzens Schrein;
Der Wahn war süß, allein er ist vorbei,
Und seine Frucht ist mir Verzweiflungspein.

So leb' denn wohl, du holdes Himmelsbild!
Ich scheid' und lass' mein halbes Leben hier,
Ich lass' dein Angesicht, so wonnemild,
Und nur mein tiefer Gram zieht fort mit mir.

Noch einen Kuss! — Du gibst mir nicht den Kuss;
Ich will ihn nicht und trete seufzend ab;
Doch lispelt dir mein Herz den Scheidegruß:
Marie, ich lieb' dich treu bis an das Grab!

Kateri «Mariji» na čast je pesnik zložil te dve nemški pesni, tega nisem mogel pozvedeti.

Kita pesnij, ki se začanja z «Boječnostjo» (na 46. str.) in završuje s pesnijo «V gozdu» (na 65. str.), je nastala tisti čas, ko je bil pesnik domači učitelj pri grofu Pacetu v Turnu pri sv. Križi ter bi se bil s «Tono» celó rad poročil, da je bilo to v tedanjih razmerah pesnikovih sploh možno. Tona je bila doma v Moravčem poleg Turna in še živi v Radečah.

Poezije od pesni «**Uvéla kita cvétja**» (na 71. str.) do pesni «**Zakaj?**» (na 118. str.) — skupaj 40 pesnij — so zložene gospodičini *Franji Malenšek, Koširjevi z Broda* pod Šmarijino goro. Stvar je že tako obče znana, da mislim, ka s tem ne razodenem nobene tajnosti.

«**Ustrômi žalostno srce!**» (na 84. str.). Ustrômiti znači: strmo ali po konci obrniti, in die Höhe richten (Levstik, «**Vrtec**» 1877, na 84. str.).

«**Pri Jarnéji**» (na 77. str.) se imenuje znana kréma na Sv. Petra cesti v Ljubljani, kamor je hodil pesnik več let večerjat.

«**Težka obramba**» (na 86. str.). V prvem rokopisu se bere:

«Jaz tebi sem obétal,
Da vitez bodem tvoj,
Če *Dežmanovo* žêlo
V te strup izlije svoj;» i. t. d.

Stvar je taka: Gosp. Dežman se je v časopisu «*Laibacher Tagblatt*» (1869, dné 2. junija, list 122.) zato, ker je na Vižmarskem taboru dné 17. maja 1869. pozdravila društvo «*Ljubljanskega Sokola*», šalil iz deklice, katero je opeval Levstik. Dežman je namreč pisal na rečenem mestu: (*Slovenische Überschwänglichkeit.*) Die Laibacher Sokolisten, welche bekanntlich die rothbehemdete Garde aller slovenischen Tabors bilden, wurden auf dem letzten Tabor in Wischmarje von einem Landmädchen Namens Koschirjeva Franziska im Namen der weiblichen Jugend von Tazen mit folgender schwungvollen Ansprache begrüßt: «Der Laibacher ‚Sokol‘ ist ein kräftiger Flügel des Slaventhums. Schwere Zeiten, bittere Stunden, große Stürme hat er durchlebt, ja der Tod bedrohte ihn; doch wie der Vogel Phönix hat er sich zum neuen Leben erhoben und gewaltig fliegt er ober dem herrlichen slovenischen Boden. ‚Sokol‘ ist eine der unermüdeten slovenischen Wachen unserer Nationalität, und überall, wo unser unterdrücktes Volk um sein und seiner Verfahren heiliges Recht kämpft, erhebt ‚Sokol‘ seine gewaltigen Flügel. Auch an dem historischen, an dem heiligen Tage,

wo Tausende von Slovenen auf dem Tabor in Wischmarje erscheinen, um unter dem großen Gott es auszusprechen, was ihre Zukunft verlangt, erblicken wir den prächtigen Sokolanzug, die Sokolfeder und die Sokolfahne.» Die Koschirjeva Franziska hat bei ihrer Ansprache wohl nicht bedacht, dass sie dem jetzigen «Sokol» kein Compliment gemacht, wenn sie die Excesse, wegen deren der früher bestandene «Južni Sokol» aufgelöst wurde, dem als Phönix erstandenen «Laibacher Sokol» als einen glorreichen Kampf zugute schrieb. Wie kann man übrigens eine Nation eine «unterdrückte» nennen, in der Landmädchen und Wirtstöchter mit dem Vogel Phönix wie mit einem Scheffel Weizen umherwerfen!

«Hrup» (na 92. str.). Pri verzu «*Tvoj vitez, národní tlačàn*» stoji v rokopisu Levstikova opazka: «Zarad tega verza je vsa pesen nekaj vredna. Sicer navadna. *Národní tlačàn* bodi napis in misel za pesen, v kateri sam o sebi in sebi govôri, kadar boš pri dobrem humorji.» — To me spominja neke šaljive opazke pesnikove. Ko mu nekoč prinesem rokopis ter ga naprosim, naj ga popravi, reče mi dobre volje: «Kadar umrjem, zapišite na moj grob: *Tukaj počiva vsega svetá Pila-tuž!*» (t. j. človek, ki vsemu svetu pesni pili in rokopise popravlja — narodni tlačàn!)

Pesni «*Kmétsko známenje*» (na 127. str.), «*Gréšnikova molítev*» (na 130. str.), «*Preprôstega otrôka molítev*» (na 131. str.), «*V nóvo léto*» (na 136. str.) in «*Žíva cvetlíca*» (na 137. str.), natisnjene v «*Vrtci*» 1880 na 41., 87., 168. str., in 1882 na 1. in 40. str. so izvirne pesni Levstikove. — Pesni «*Jútro*» (na 121. str.), «*O počítnicah*» (na 123. str.), «*Puščávník*» (na 125. str.), «*Vrnítev pomládi*» (na 133. str.), «*Náša vás*» (na 134. str.) in «*Lažnívi prijátelji*» (na 137. str.), natisnjene v «*Vrtci*» 1879 75. in 113. str.; 1880 49. str.; 1881 49. in 145. str. in 1883 33. str. so zložili in «*Vrtcu*» poslali sicer drugi pesniki, toda Levstik je te pesni, kakor mi pripoveduje g. Ivan Tomšič, tako korenito pre naredil, da jih je vedno za *svoje* štel in to tudi proti meni večkrat izrecno poudarjal, rekoč: «Ti, ki vedno brskaš po naši literaturi, zapomni si, da so te pesni *moje*, a da imajo tudi drugi svoj delež pri njih!»

Prisôjno (na 123. str.), préko solnca ležeče, sonnenseitig. — *Zéba* (na 124. str.), ščinkavec. — *Vólga* (na 124. str.), kobilar. — *Črnohlávček* (na 124. str.), Schwarzlättchen. — *Zúbelj, -blja*, m. (na 128. str.), plamén (notranjska beséda). — *Zmija* (na 130. str.) ali káča, zmàj. — *Žmitki* (na 132. str.) so, kakor nekáka sírodka.

«**Svétí Rók**» (na 142. str.) je podružnica blizu Spodnjih Retij v velikolaški fari, koder je l. 1855. razsajala huda kolera.

«**Slovénskim svátom z dopísom posláne zdravíjce**» (na 159. str.). Ta prelepa pesen je nastala takó: Levstikov dobri znanec, ljubljanski trgovec g. *F. M. Regoršek*, je bil l. 1864. povabljen na ženitovanje v Konjice, kjer se je omožila neka sorodnica njegova. A ker je bila huda zima in g. Regoršek tudi ni utegnil iti na ženitovanje, naprosil je Levstika, naj mu zloži kako pesen, da jo pošlje svatom v pozdravilo. Levstik je tej prošnji ustregel ter zložil pričujoče zdravíjce. — Ženin je bil konjiški trgovec Jožef Zajec (Seitz), nevesta Julija Kolonič, starejšina Jakob Klinec, njegova namestnika Ivan Walland iz Konjic in Ivan Mörtl iz Šoštanja, drug Fr. Walland, družica Amalija Regoršek. Poroka je bila dné 7. februvarja 1864. v Konjicah. Vseh teh oseb *imena* je Levstik vpletel v zdravíjce; a l. 1881., ko je pesen priredil za natisek, zamenjal je prava imena z drugimi ter pesni dal splošno lice.

Veko (na 163. str.), das Augenlied.

III. Ode in elegije.

To poglavje obseza 11 poezij; izmed teh je 1 natisnjena v «Sloveniji» (1850, 19. l.), 2 sta natisnjeni v «Pesmih» (na 57 in 60. str.), oziroma v «Novicah» (1852, 216. str.), 1 v «Glasniku» (1858, 1. l.), 1 v «Napreji» (1863, 12. l.), 1 v «Mladiki» (1868, 28. str.), 1 v «Zvonu» (1870, 21. str.) in 4 so vzete iz rokopisov pesnikovih. — Glej «Kazalo»!

«Izbávi nas zléga!» (na 167. str.) Ta oda ima, kakor mi je pravil pesnik, izrecni namen, prekositi Koseskega «Visoko pesem» ter Slovincem pokazati, kako je take veličastne predmete opevati.

IV. Sonétje.

Sonetov je 28 vzetih iz rokopisov, 6 iz «Mladike» (na 22 — 27 str.), 3 iz «Vodníkovega spomenika» (na 176. str.), 1 iz «Vrtca» (1880, 113. str.).

Soneta «Dvójna pômlad» (na 194. str.) in «Kedaj?» (na 209. str.) opevata *Franjo*.

«Slépa neskrbnost» (na 213. str.). O tem sonetu velja isto, kar sem zgoraj (na 300. str.) omenil o Levstikovih pesnih iz «Vrtca».

«Abúna Sóliman» (na 216. str.). Umek je l. 1863. v Janežičevem «Cvetji» objavil slavospev «Slovanska blagovestnika sveti Ciril in Metod»; isto leto je izdal svoje največje delo slavospev «Abuna Soliman» (dr. Ignacij Knoblecher).

«Drúžba stárh oblík» (na 217.). Sedanji g. kanonik Andrej Zamejec je bil mej tistimi, ki so se v svojih spisih najdalje pulili za oblike *íga*, *am* i. t. d.

V. Románce, baláde, legénde.

Izmed poezij tega poglavja jih 9 doslej še ni bilo natisnjenih; 4 so vzete iz njegovih «Pesmij» (na 18., 23., 24. in 26. str.); 5 iz «Vrtca» (1874, 166. str.; 1877, 117. str.; 1881, 129. in 151. str.; 1883, 24. in 49. str.); 4 iz «Mladike» (8., 13., 19. in 109 str.); 2 iz «Vodníkovega spomenika» (173. in 174. str.); 2, oziroma 3 iz «Ljubljanskega Zvona» (1881, 171 in 294; 1883, 544. str.); 1 iz «Glasnika» (1858, II., 41. str.) in 2 iz «Zvona» (1870, 145. in 273. str.).

«**Siničja tóžba**» (na 227. str.). Oče temu nežnočutnemu pesniškemu proizvodu je gosp. *Andrej Praprotnik* (Jakoslav), ki je v «Učiteljskem Tovariši» (1864, na 115. str.) priobčil nastopno pesenco:

Tožba.

Stojí tam šola zidana —
Pred šolo lepa jablana,
Na jablani v votlini pa,
Senica gnezdice imá.

«Učitelj, slušaj, kaj povem,
Vsa žalostna od vas zdaj grem;
Lej, dečki me sovražijo,
Nevsmiljeno preganjajo.

Ta ptica enkrat prileti
Na okno dol k učilnici,
Tožiti dečke če britkó,
Zapoje žalno pesmico:

Naznali so moj mladi rod,
Zmetali ga na terdo pot,
In strašno so poginili
Mladiči moji ljubi vsi!

Divjaki ti zaslužijo,
Da oestro kazen čutijo;
Kdor ptičkov v miru ne pustí,
Hudobo v sercu si redí!»

Levstik je to pesenco vso pre naredil ter v «Vrtci» (1887, list 12) natisnil. Zdaj pa blagovoljni čitatelj sodi sam, čegava je ta izborna pesen. Gotovo ima dva očeta, in obema dela čast!

«**Ponôčna rôsa**» (na 228. str.). S to romanco je takó kakor z nekaterimi drugimi poezijami, vzetimi iz «Vrtca». Idejo je Levstiku dal drug pesnik in Levstik je iz te ideje naredil svojo pesen ter jo natisnil v «Vrtci» 1883, na 43. str.

Nožice, nožic, f. pl. (na 230. str.), škarje, die Schere.

«**Sréčni mrák**» (na 235. str.). To prekrasno romanco je zložil Levstik v Turnu pri Sv. Križi. «Moja draga» je zgoraj (na 298. str.) že omenjena «Tona».

«**Vsák ob svójem času**» (na 244. str.). Ta šaljiva romanca je zložena po resničnih sanjah nekega župnika, Levstiku prijatelja, čigar ime mi je pesnik povedal, pa si ga nisem obdržal v spominu.

«Pod ôknom» (na 245. str.). Ta balada, ki razodeva posebni humor pesnikov, ima v rokopisu še ta dostavek:

«Píbeč pomálani,
Gósposko gvántani!
Nič se ne boj!
Krôgelj žezezen maš,
Rezat' pa nič ne znaš,
Vender si moj!»

Ančka je póbč'vala
Časi tud' píb'čvala,
Pòp'čvala več;
Póbeč na semnji stal,
Píbeč je Ančki 'zbral,
Pibeč ruděč.

Táko prepévala,
Sólze prelévala
Ančka on dan;
Z gláv'co majala je,
V rók'ci držala je
Píbeč poslan.

Šk—c je škripal hud,
B—k bil jezen tud',
J—n srdit';
Pobeč se pa smijál,
Pobeč, k' je pibeč dál,
Pibeč čestit.

To pesen je sklobasál
In zlati Ančki poslál

Usmiljeni Martin.

«Zlata Ančka» je imela mnogo čestilcev. Ko je prišel ljubljanski semenj, prosila je vse svoje čestilce, mej njimi tudi Levstika, naj ji kupijo kaj «za semenj». Levstik ji kupi «pomalan pibeč» za 2 kr. ter ga ji pošlje s to šaljivo pesenco. To vem od samega pesnika.

«Čúden sestánek» (na 248. str.) in «Sánje» (na 251. str.) spadajo v kito tistih pesnij, ki opevajo *Franjo*.

«Na Gorénjskem» (na 262. str.). To pesen je pesnik spočel, kakor mi je sam pravil, l. 1859. Podbrezjem na Gorenjskem, ko je bil na novi maši svojega iskrenega prijatelja *Jožefa Nováka*, poznejšega dekana kočevskega, umrlega dne 11. novembra 1883. leta.

«Povôdnja déklica» (na 265. str.). To je prva tiskana pesen Levstikova; izšla je v «Sloveniji» l. 1850., 18. list, z naslovom «Vile».

«**Knézov sin**» (na 278. str.). Levstik mi je sam povedal, da mu je povod za to balado dala smrt njegovega gojenca *Vilka grofa Paceta*, ki je umrl dné 8. septembra 1857. v Turnu pri Sv. Križi ter bil dné 10. septembra 1857. pokopan pri Sv. Petru pod Novim Mestom. — Ker je tisti čas, katerega je Levstik prebil v Turnu pri rodbini grofa Paceta, kjer je zložil mnogo krasnih poezij, prevažna dôba v življenji našega pesnika, osmeljam se tukaj — omissis omittendis — navesti nekoliko stavkov iz prijateljskega pisma, katero mi je l. 1889. pisal *Anton grof Pace*, sedanji c. kr. deželni predsednik bukovinski :

« . . . Levstik war, als er unter sehr bedrängten Verhältnissen das Kloster verlassen hatte, bis nach Gurfeld gekommen, wo er bei einem gewissen Aumann Unterkunft fand, dessen Bruder Hauslehrer in Thurn war, jedoch damals gerade im Begriffe stand, sich militär-ärztlichen Studien zuzuwenden. Der abgehende Aumann empfahl meinen Eltern Levstik als Nachfolger, welcher auf diese Empfehlung hin engagiert wurde und circa 2 1/2 Jahre bei uns (in Thurn und Laibach) als Lehrer zubrachte. Er unterrichtete zunächst meine beiden älteren Brüder Wilhelm und Rudolf, dann meine Schwester Marie, meinen Vetter, den jetzigen Literaten Amand v. Schweiger-Lerchenfeld, und in den letzten Monaten auch mich.

Mein ältester Bruder Wilhelm ist jener, auf den sich das bewusste Gedicht (*Knézov sin*) bezieht. Dieses Gedicht hat eine Basis in den Thatsachen nur insoweit, als meine Eltern nach dem Tode Wilhelms Thurn wirklich auf einige Zeit verließen und als Wilhelm in den Brautschleier meiner Mutter gehüllt in den Sarg gelegt wurde.

Levstik war ein sehr eifriger, etwas heftiger Lehrer, der sehr gute Erfolge erzielte; den A. Schweiger brachte er dazu, in zwei Jahren über sämmtliche Normalclassen Prüfung zu machen Levstik spielte gerne mit uns Kindern und war auch ein Thierfreund.»

Aumann, katerega v tem pismu omenja grof Pace, je najbrž tist Kajetan Aumann, katerega je tako plastično opisal Stritar v svojih «*Spominih*» (Zbrani spisi, VI., na 339—345. str.).

«Živopisec in Marija» (na 288. str.). Gospod L. Pintar je «Vrtčevemu» uredništvu l. 1881. poslal prevod Platenove «Legende» (Platens sämtliche Werke, Stuttgart, Cotta, I. Bd., 263. S.), s katerim pa Levstik ni bil zadovoljen; zato je ga je po svojem preuredil ter v «Vrtci» (1881, 129. str.) objavil. A tudi ta legenda se Levstiku ni zdela še dosti dovršena, zato je jo je iznova preuredil in jo drugič v «Vrtci» (1881, 151. str.) natisnil ter ji v imeni uredništva dodal to opazko: «Gospod, kateri je to pesen bil razglasil po zadnjem 'Vrtci', poslal nam jo je zopet vso preurejeno. Veli nam: 'gradivo se mi je zdelo prelepo, da ne bi nedodelano hodilo v pesni po svetu'. Mi jo čitateljem podajemo tudi kakršna je zdaj, da bi se pokazalo, koliko razločka je mej pesnijo, po pravilih okončano, ter mej takšno, katera je v naglici le na pol zvršena. Želji svojega prijatelja ustrezamo tem rajši, ker se nam ta pesen zdí pripravna v deklamácije učilniške mladine. Ured.»

Prestati = néhati; aufhören. *Kist*, m., der Pinsel. *Živopisec*, m., der Maler. *Venčati* = krónati. *Skút*, m., obleka.

Platenova «Legenda» šteje samo 24 verzov.

V Ljubljani, dné 25. vinotoka 1891.

Fr. Levec.

K a z a l o.

Z zvezdico * zaznamenovane poezije doslej še niso bile tiskane. — Vsem poprej že natisnjenim poezijam je pridejan vir, kje so izšle na dan. — *Ležeče tiskana letnica v oklepkih* poméni, kedaj je dotično pesen Levstik sam priredil za natisek; letnica *pod tekstom* pa kaže, kedaj je pesnik dotično pesen zložil.

I. Uvod.

Pesmi, 1854. — (21. oktobra 1876)

II. Pésni.

Stran

Pevskej boginji. — Pesmi, 1854. — (21. sept. 1876)	11
Pesnim. — Pesmi, 1854. — (28. sept. 1876)	12
Pesni i pesnik. — Mladika, 1868. — (20. sept. 1876)	13
Neskrbni pevec. — Slovenija, 1850. — (7. okt. 1876)	15
Jedino svoje. — Pesmi, 1854. — (1. okt. 1876)	16
Prva pomladnja bečela. — Slovenija, 1850; Pesmi, 1854. — (8. okt. 1876)	19
Pomladnji izprehod. — Pesmi, 1854. — (21. sept. 1876)	21
*Spomladi	23
Pred mlinom. — Pesmi 1854. — (29. okt. 1876)	24
Razglašena tajnost. — Pesmi, 1854. — (23. sept. 1876)	25
Speča deklica. — Pesmi, 1854. — (23. sept. 1876)	27
*Cvetice	28
*Naglo kesanje (1876)	29
*Duša draga, tu ostani!	30
Želje. — Pesmi, 1854. — (9. okt. 1876)	31
Zidar. — Pesmi, 1854. — (15. okt. 1876)	33
Popotnik. — Pesmi, 1854. — (30. jan. 1876)	35
Šaljivi mladenič. — Pesmi, 1854. — (16. okt. 1876)	37
Kita cvetja. — Pesmi, 1854. — (22. sept. 1876)	39
*Oreh	40

	Stran
Plesalki. — Pesmi, 1854. — (21. sept. 1876)	41
* Slast v ljubezni	41
Pri potoci. — Pesmi, 1854. — (21. sept. 1876)	42
* Stara navada	43
* Olomuc	44
* Domotožnost	45
Pri oknu. — Mladika, 1868. — (20. sept. 1876)	45
* Boječnost	46
* Lepe oči	47
* Nesrečni ljubimec	47
* Vzvečer	48
* Prazna prisega	49
* Želja	49
Prvi poljub. — Mladika, 1868. — (24. sept. 1876)	50
* Toni	51
* Črno oko	51
* Bliža ljubega. Goethe	52
Pogovor. — Vodnikov spomenik, 1859	53
* Ne jokaj!	55
* Ljubica, v pustiv ne hodi!	55
* Nebeske prikazni	56
Sloba. — Vodnikov spomenik, 1859. — (23. nov. 1876)	57
* Izgubljena ljubezen	58
Pri vodi. Goethe. — Vodnikov spomenik, 1859. — (1. okt. 1876)	60
Dekliška tožba. — Mladika, 1868. — (18. okt. 1876)	60
* Mrtva ljubezen	61
* Slavec	62
* Tiha žalost	63
* Hitra žalost	63
Otvi. — Vodnikov spomenik, 1859. — (19. sept. 1876)	65
V gozdu. — Glasnik, 1858 I. — (28. sept. 1876)	65
Zlata doba. — Pesmi, 1854. — (1876)	66
* Na Pivki 1., 2., 3., 4	67
* Spomini	69
* Zapeljani deklici	70
Uvela kita cvetja. — Zvon, 1870. — (16. okt. 1876)	71
Senčnica. — Zvon, 1870. — (24. sept. 1876)	71
* Prošnja. — (1876)	74
Cerkev na gori. — Zvon, 1870. — (10. febr. 1876)	74
* Franji	75
* V mraku	75
Vse misli se vrté ob tebi. — Zvon, 1870. — (28. okt. 1876)	76
Pri Jarnej. — Zvon, 1870. — (1876)	77
* Jedina mej vrstnicami. — (21. sept. 1876)	78
* Sila ljubezni	79
Prisega v maščevanje. — Zvon, 1870. — (10. febr. 1876)	79

	Stran
Svarilo. — Zvon, 1870. — (1876)	81
Tajnost. — Zvon, 1870. — (10. febr. 1876)	81
* Oh, zakaj si prisvetila!	82
Skrb. — Zvon, 1870. — (4. okt. 1876)	83
Deklici. — Zvon, 1870. — (20. sept. 1876)	84
Težka obramba. — Ljubljanski Zvon, 1881. — (17. sept. 1876)	86
Nje družba. — Ljubljanski Zvon, 1881. — (30. okt. 1876)	88
* Povsod in vedno Franja	89
Poročilo. — Zvon, 1870. — (21. sept. 1876)	90
Hrup. — Ljubljanski Zvon, 1881. — (1881)	92
Kako je to hudo! — Zvon, 1871. — (1876)	94
Tebe ne dolžim. — Zvon, 1870. — (4. okt. 1876)	96
Slika. — Zvon, 1871. — (24. sept. 1876)	97
* Najslajša služba	98
* Ljubici	99
Nevesta. — Zvon, 1871. — (1876)	100
* Vijolicam	101
* Nikdar!	102
V nje god. — Ljubljanski Zvon, 1881. — (1881)	104
* Blažena ljubezen. — (21. sept. 1876)	106
* Samo en hip!	108
* Kaj mi je do tega?	109
* Sreča v ljubezni. — (18. sept. 1876)	109
Nje zadnje želje. — Ljubljanski Zvon, 1881. — (19. sept. 1876)	111
* Kaj sem tebi storil? — (19. sept. 1876)	113
Razstanek. — Ljubljanski Zvon, 1881 — (1881)	115
Breznov sneg. — Ljubljanski Zvon, 1881. — (20. sept. 1876)	116
* Ne jezi se!	117
* Zakaj?	118
V hudem leti. — 1. Obup. — Mladika, 1868. 2. * Ohraba	119
Jutro. — Vrtec, 1879	121
O počitnicah. — Vrtec, 1879	123
Puščavnik. — Vrtec, 1880	125
Kmetško znamenje. — Vrtec, 1880	127
Grešnikova molitev. — Vrtec, 1880	130
Preprostega otroka molitev. — Vrtec, 1880	131
Vrnitev pomladi. — Vrtec, 1881	133
Naša vas — Vrtec, 1881	134
V novo leto. — Vrtec, 1882	136
Živa cvetlica. — Vrtec, 1882	137
Lažnivi prijatelji. — Vrtec, 1883	137
* Živenje — boj	138
Razni glasovi. — Pesmi, 1854. — (28. sept. 1876)	139
Upanje. — Pesmi, 1854. — (4. okt. 1876)	140
* Težki pot	141
* Potnikov dvom	142

	Stran
*Na sv. Roka dan	142
Udomačitev. — Mladika, 1868. — (20. sept. 1876)	146
Knjižna modrost. — Mladika, 1868. — (1876)	147
Koledniki. — Pesmi, 1854. — (1876)	148
Povsod né sreče. — Pesmi, 1854. — (1. okt. 1876)	151
*V Bledi	154
Na vseh svetnikov dan. — Pesmi, 1854. — (19. okt., 1. nov. 1876)	155
Studentovska zdravijca. — Pesmi, 1854. — (12. dec. 1878)	158
Slovenskim svatom z dopisom poslane zdravijce. — Ljubljanski Zvon, 1881. — (20. jan. 1881)	159

III. Ode in elegije.

Izbavi nas zlega! — Mladika, 1868. — (24. sept. 1876)	167
Bog. Iz Državina. — Glasnik, 1858 I.	169
Opomin k veselju. — Slovenija, 1850. — (19. sept. 1876)	173
*Sovražnikom! — (25. okt. 1876)	175
Blagor. — Zvon, 1870	177
*Omnia evanescent	178
Na Prešernovem grobu. — Novice, 1852. — Pesmi, 1854. — (17. okt. 1876)	180
*Tolažba	181
Ura. — Pesmi, 1854. — (15. okt. 1876)	183
*Umirajoči pevec	185
Na Prešernove smrti dan. — Naprej, 1863. — (10. okt. 1876)	187

IV. Sonétje.

Petrarki. — Vodnikov spomenik, 1859. — (24. sept. 1876)	193
Tihe želje. — Vodnikov spomenik, 1859. — (24. sept. 1876)	194
*Dvojna pomlad. — (18. sept. 1876)	194
*Nagla usoda	195
*Ljubezenski jarem	196
*Bogovi	197
*Ljubezenske bolečine	197
*Tvoj obraz	198
*Roža	199
*Prazni sklepi	200
*Čakanje	200
Uplenjeni dar. — Mladika, 1868. — (20. sept. 1876)	201
*Zmota	202
Prevara. — Mladika, 1868. — (24. sept. 1876)	203
*Po noči	203
*Zima	204
*Vedni nemir	205
*Zvonovi	206

	Stran
Vihra. — Mladika, 1868. — (20. sept. 1876)	206
Ljubezen. — Vodnikov spomenik, 1859. — (22. sept. 1876)	207
* Obletnica	208
* Pevajoča roža	209
* Kedaj? — (17. sept. 1876)	209
* Bodimo veseli!	210
* Navada	211
* Boj brez koristi	212
* Roj	212
Slepa neskrbnost. — Vrtec, 1880	213
* Neprijazna sreča	214
* Jezik	215
* Tovornik	215
* Abuna Soliman	216
* Družba starih oblik	217
Simonu Jenku — Mladika, 1868. — (24. sept. 1876)	218
* Črnogorcem	218
* Zbor zverine	219
Glumači. — Mladika, 1868. — (20. sept. 1876)	220
Naša nesreča. — Mladika, 1868. — (24. sept. 1876)	221

V. Románce, baláde, legénde.

Deklica i pišč. — Koledarček slov., 1854. — Pesmi, 1854. — (21. sept. 1876)	225
Srnica. — Pesmi, 1854. — (1876)	226
Siničja tožba. — Vrtec, 1877	227
Ponočna rosa. — Vrtec, 1883	228
Ujeti vrabec. Bürger. — Vrtec, 1883	230
* Pastir i piščalka	231
* Roža	232
Cvetlica. — Pesmi, 1854. — (29. okt. 1876)	233
* Ribičeva hči	234
* Srečni mrak	235
Deklica. — Mladika, 1868. — (24. sept. 1876)	239
Sramežljiva ljubica. — Mladika, 1868. — (18. okt. 1876)	240
Ropotec. — Vodnikov spomenik, 1859. — Ljubljanski Zvon, 1881. — (8. okt. 1876)	242
Vsak ob svojem času. — Mladika, 1868. — (21. sept. 1876)	244
* Pod oknom	245
* Čuden sestanek	248
Sanje. — Zvon, 1870. — (1. okt. 1876)	251
Meniška cerkev in dunajski vrt. — Vodnikov spomenik, 1859. — (1870)	259
Na Gorenjskem. — Mladika, 1868. — (20. sept. 1876)	262
Povodnja deklica. — Slovenija, 1850. — Pesmi, 1854	265
* Bogoslovec	268

	Stran
*Nezvestoba	272
Ubežni kralj. — Glasnik, 1858 II. — (28. sept. 1876)	276
Knezov sin. — Zvon, 1870	278
*Maščevanje. Uhland	281
Zvestoba na sveti. Puškin — Ljubljanski Zvon, 1883. — (20. sept. 1876)	281
Reka. — Ljubljanski Zvon, 1881. — (29. okt. 1876)	282
Turkova prisega. — Vrtec, 1874. — (25. sept. 1876)	285
Živopisec in Marija. — Vrtec, 1881	288

Tolmač	293
------------------	-----

Tiskovni popravki:

Na 97. str. v 6. vrsti od spodaj beri Umételnik namesto: Umételjnik

» 137. » » 10. » » zgoraj »	Ležnivi	»	Lažnivi
» 147. » » 9. » » » »	knjigah	»	njigah
» 173. » » 11. » » » »	dóžni	»	dolžni
» 281. » » 1. » » spodaj »	kde	»	kje.



NARODNA IN UNIVERZITETNA
KNJIŽNICA



00000421874

